

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

UNIVERSITEIT GENT

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen

Academiejaar 2011-2012

Eerste examenperiode

**Wat is dat nu emotioneel intelligent zijn? Een veldstudie naar de impliciete
theorieën over emotionele intelligentie.**

Masterproef neergelegd tot het behalen van de graad van Master in de Psychologie

Bedrijfspsychologie en Personeelsbeleid door Elke Devinck en Nele Giebens

Promotor: Prof. Dr. Filip Lievens

Begeleiding: Dr. Nele Libbrecht

Begeleiding: Lic. Elke Veirman

ABSTRACT

Het begrip emotionele intelligentie (EI) is een term die in 1920 voor het eerst genoemd werd door Edward Lee Thorndike. Doorheen de tijd kreeg het begrip andere invullingen. Vandaag de dag zijn er in het onderzoek rond EI twee stromingen waarneembaar: de vaardighedenstroming en de gemengde-trekstroming. Beide stromingen hebben een andere focus op EI. In de vaardighedenstroming wordt EI gezien als een vorm van intelligentie die naast de verbale en numerieke intelligentie staat. In de gemengde-trekbenadering daarentegen wordt EI breder geformuleerd. In deze stroming bevat EI ook persoonlijkheid, motieven en allerhande non-cognitieve capaciteiten. In deze studie zullen drie theorieën over EI uitgebreid besproken worden. De eerste theorie is het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey (1997), die zich situeert in de vaardighedenstroming. De tweede theorie is die van Bar-on (1997) over de sociaal-emotionele intelligentie en de derde theorie is Goleman zijn vier-factorentaxonomie (2001). Deze laatste twee bevinden zich in de gemengde-trekstroming. Het doel van deze studie is om in twee landen, België en Spanje, de impliciete theorieën over EI na te gaan. Voorts zal gekeken worden of deze impliciete theorieën het meest aansluiten bij de vaardighedenstroming of bij de gemengde-trekstroming. Tot slot zal nagegaan worden of er crossculturele verschillen gevonden worden tussen België en Spanje. De resultaten tonen aan dat de hypothesen, die stellen dat de impliciete theorieën van zowel de Belgische als de Spaanse steekproef beter aansluiten bij de vaardighedenstroming, niet bevestigd worden.

DANKWOORD

Bij het tot stand komen van deze thesis hebben heel wat mensen ons ondersteund. Daarom willen we eerst en vooral onze begeleidsters Nele Libbrecht en Elke Veirman bedanken voor de goede begeleiding die wij van hun gekregen hebben. Hoewel Nele Libbrecht bij het geven van feedback heel kritisch kon zijn, wist zij steeds onze motivatie aan te wakkeren zodat we met volle moed verder konden gaan. Elke Veirman verdient een woord van dank omdat ze na het vertrek van Nele Libbrecht de moeilijke taak op zich nam om zich onder te dompelen in onze scriptie en ons hier verder bij te begeleiden. Verder was deze scriptie niet mogelijk geweest zonder Prof. Dr. Lievens, die ons de mogelijkheid gaf aan dit onderwerp te werken en een grote steun was bij het concretiseren van onze onderzoeksvragen en analysemethodes. Verder gaat onze dank uit naar Bieke Willem, doctoraatstudente in de Spaanse letterkunde, om de hulp bij het vertalen van de vragenlijsten naar het Spaans. Ook bedanken we Prof. Susana Llorens, Hedy Acosta en Pedro Torrente uit Castellon de la Plana voor alle hulp die we gekregen hebben bij ons onderzoek dat in Spanje plaats vond. Verder verdienen het onderzoeksteam WoNT en onze familie, vrienden en kennissen een bedanking voor hun hulp bij het invullen en verspreiden van de online vragenlijst. Zonder hen en al de vrijwillige respondenten was onze data-inzameling niet gelukt. Tot slot willen we Paul Huys bedanken om deze scriptie met zijn kritisch oog na te lezen.

INHOUDSTAFEL

HOOFDSTUK 1: LITERATUURSTUDIE	4
Emotionele intelligentie : Wat is het?	4
EI: de verschillende stromingen	5
Bar-on's Model van sociaal-emotionele intelligentie.....	7
Golemans vier-factorentaxonomie.....	10
Mayer & Salovey's Vier-takkenmodel.. ..	13
Is EI trainbaar?.....	18
Eigen bijdrage.....	20
HOOFDSTUK 2: METHODE EN RESULTATEN	24
Vooronderzoek	24
Opzet en procedure.. ..	24
Steekproef België.....	25
Steekproef Spanje.	27
Vergelijking steekproeven België en Spanje.....	28
Materiaal.	29
Resultaten.....	30
Onderzoek	40
Opzet en procedure.. ..	40
Steekproef België	41
Steekproef Spanje.. ..	42
Materiaal.	45
Analyses.....	45
Resultaten België.....	48
Resultaten Spanje.....	55

HOOFDSTUK 3: BESPREKING EN CONCLUSIE	62
Bespreking van de resultaten.....	62
Vooronderzoek.....	62
Onderzoek.....	66
Impliciete versus expliciete theorieën.....	69
Vooronderzoek.....	79
Onderzoek.....	79
Sterktes en beperkingen van het onderzoek.....	79
Sterktes.....	80
Beperkingen.....	81
Suggesties voor verder onderzoek	82
REFERENTIES	84

OVERZICHT VAN TABELLEN

<i>Tabel 1. Leeftijdsgegevens Belgische steekproef.</i>	26
<i>Tabel 2. Leeftijdsgegevens Spaanse steekproef.</i>	27
<i>Tabel 3. Opmerkelijke verschillen in demografische variabelen tussen beide landen.</i>	28
<i>Tabel 4. Frequent gerapporteerde gedragingen bij vraag 1.</i>	33
<i>Tabel 5. Frequent gerapporteerde gedragingen bij vraag 2.</i>	33
<i>Tabel 6. Frequent gerapporteerde gedragingen per setting.</i>	34
<i>Tabel 7. Gelijkenissen in gedragingen tussen België en Spanje met bijhorende frequenties.</i>	36
<i>Tabel 8. Unieke gedragingen België met bijhorende frequenties.</i>	37
<i>Tabel 9. Unieke gedragingen Spanje met bijhorende frequenties.</i>	39
<i>Tabel 10. Leeftijdsgegevens Belgische steekproef.</i>	41
<i>Tabel 11. Leeftijdsgegevens Spaanse steekproef.</i>	42
<i>Tabel 12. Opmerkelijke verschillen in demografische variabelen tussen beide landen.</i>	44
<i>Tabel 13. De behouden factoren volgens de Kaiser-methode met bijbehorende eigenwaarden.</i>	49

<i>Tabel 14. Vergelijking van de eigenwaarden verkregen via factoranalyse (FA) en Monte Carlo simulatie (MC).</i>	50
<i>Tabel 15. Factor 1 met bijhorende factorladingen (34 items)</i>	51
<i>Tabel 16. Factor 2 met bijhorende factorladingen (22 items).</i>	52
<i>Tabel 17. Factor 3 met bijhorende factorladingen (9 items).</i>	53
<i>Tabel 18. Factor 4 met bijhorende factorladingen (5 items).</i>	54
<i>Tabel 19. Factor 5 met bijhorende factorladingen.</i>	55
<i>Tabel 20. De behouden factoren volgens de Kaiser-methode met bijbehorende eigenwaarden.</i>	55
<i>Tabel 21. Vergelijking van de eigenwaarden verkregen via factoranalyse (FA) en de Monte Carlo simulatie (MC).</i>	56
<i>Tabel 22. Factor 1 met bijhorende factorladingen. (19 items).</i>	57
<i>Tabel 23. Factor 2 met bijhorende factorladingen. (17 items).</i>	58
<i>Tabel 24. Factor 3 met bijhorende factorladingen. (13 items).</i>	59
<i>Tabel 25. Factor 4 met bijhorende factorladingen. (4 items).</i>	60
<i>Tabel 26. Factor 5 met bijhorende factorladingen. (3 items).</i>	60
<i>Tabel 27. Vergelijking factoren teruggevonden in België en in Spanje.</i>	66
<i>Tabel 28. Samenvattende tabel : raakvlakken tussen impliciete Belgische factoren en expliciete theorieën.</i>	70

<i>Tabel 29. Samenvattende tabel : raakvlakken tussen impliciete Spaanse factoren en expliciete theorieën.</i>	75
--	----

OVERZICHT VAN FIGUREN

<i>Figuur 1. Scree Plot Belgische factoren.</i>	49
<i>Figuur 2. Scree Plot Spaanse factoren.</i>	56

WAT IS DAT NU EMOTIONEEL INTELLIGENT ZIJN? EEN VELDSTUDIE NAAR DE IMPLICIETE THEORIEËN OVER EMOTIONELE INTELLIGENTIE.

Er is waarschijnlijk geen enkel begrip in de sociale wetenschappen dat de voorbije jaren meer controversie heeft uitgelokt dan emotionele intelligentie (EI) (Spector & Johnson, 2006). Het grote idee achter de populariteit van EI is dat succes in het werkveld en succes in het leven in het algemeen afhankelijk is van meer dan IQ alleen (Cherniss, 2010). Succes in het leven hangt namelijk ook af van een aantal individuele kwaliteiten zoals onder andere het percipiëren, begrijpen en reguleren van emoties. Een begrip verwant aan EI, namelijk sociale intelligentie, is een negentig jaar geleden voor het eerst opgedoken in Amerika. De term heeft echter in 1988 een nieuwe boost gekregen toen de interesse van Peter Salovey, een belangrijke onderzoeker in dit vakgebied, aangewakkerd werd. In dat jaar werd namelijk een nieuwe president verkozen in de US en Gary Hart was kandidaat. Hart leek veel kans te maken om president te worden, maar zijn campagne viel in duigen nadat hij had ontkend een minnares te hebben (Cherniss, 2010). Hij daagde de pers uit om zijn ongelijk aan te tonen en niet veel later konden zij Hart op beeld vastleggen terwijl hij het huis van zijn minnares verliet. Salovey vroeg zich af hoe het kon dat iemand die zo slim is, toch zo'n domme daad kan stellen. Dit wakkerde zijn nieuwsgierigheid aan waardoor hij begon na te denken over persoonlijke kwaliteiten die naast cognitieve intelligentie ook belangrijk kunnen zijn voor succes in het leven (Cherniss, 2010). Salovey werkte jaren samen met John D. Mayer, een wetenschapper die al een hele tijd bezig was met onderzoek naar EI, maar zich tot dan wat op de achtergrond had gehouden. Uiteindelijk heeft het denkwerk van Salovey en Mayer geleid tot de formulering van een nieuw begrip. Hierdoor kunnen zij gezien worden als de grondleggers van het begrip EI, weliswaar intussen met een nieuwe invulling.

In deze masterproef zal de volgende definitie gehanteerd worden: 'EI is de vaardigheid om emoties te percipiëren, emoties te gebruiken om het denken te faciliteren, emoties te begrijpen en de vaardigheid om emoties te reguleren bij zichzelf en anderen' (Mayer, Salovey & Caruso, 2000). Deze definitie werd gekozen omdat die momenteel de meest gangbare is en omdat ze gebaseerd is op een model dat het onderzoeksveld rond EI domineert.

EI is een concept dat al twee decennia wordt onderzocht. Toch vertoont het onderzoeksveld rond EI nog hiaten. Er is namelijk nog nooit onderzoek gedaan naar de impliciete theorieën over EI. In vele andere en gelijkaardige onderzoeksvelden, waaronder het intelligentiedomein, zijn deze studies wel al verricht. Zo begon de Amerikaanse psycholoog Robert Sternberg reeds dertig jaar geleden de impliciete theorieën over intelligentie in kaart te brengen (Lim, Plucker & Im, 2002).

Het doel van onderzoek naar impliciete theorieën, alsook het doel van deze scriptie, is kennis te verkrijgen over wat een bepaald begrip voor de gewone mens inhoudt (Tamir, Srivastava, John & Gross, 2007). Deze impliciete theorieën zullen in deze scriptie bij twee verschillende culturen in kaart gebracht worden. Meer bepaald zal zowel aan Belgische als aan Spaanse leken gevraagd worden hoe zij een emotioneel intelligent persoon zouden beschrijven en welke gedragingen die persoon volgens hen zou vertonen. Op die manier kunnen persoonlijke definities of ideeën van mensen over EI in kaart gebracht worden (Lim et al., 2002; Sternberg & Zhang, 1995). Naar analogie met het intelligentiebegrip, is het interessant om dit onderzoek uit te voeren omwille van verschillende redenen. Een eerste reden is dat kennis over impliciete theorieën een vernieuwende kijk kan brengen naar de wetenschap toe. Deze kennis kan dan als basis gebruikt worden in de praktijk, bijvoorbeeld voor alledaagse assessments en trainingen gerelateerd aan EI (Lim et al., 2002; Sternberg, 1985). Eveneens zorgt deze nieuwe kennis ervoor dat de wetenschappelijke theorieën meer aansluiten bij het echte leven, wat de predictieve validiteit van tests die hierop gebaseerd zijn, zal doen stijgen. Daarnaast is het mogelijk dat deze impliciete theorieën belangrijke elementen naar boven brengen waar onderzoekers vorige jaren overheen gekeken hebben (Lim et al., 2002). Ten derde zijn deze impliciete theorieën van belang omdat deze veel invloed op ons leven uitoefenen (Sternberg & Zhang, 1995). Dit omdat cognities of impliciete theorieën die mensen hebben, hun gedrag en handelen beïnvloeden. Hiernaast gaan mensen ook hun impliciete theorieën gebruiken om anderen te beoordelen. Door deze impliciete theorieën in kaart te brengen is het mogelijk dat we het gedrag en de reactie van mensen beter gaan begrijpen. Tot slot kunnen we via deze lekenvisies de gemeenschappelijke culturele opvattingen in een bepaalde maatschappij achterhalen (Sternberg & Zhang, 1995). Anders gezegd, kunnen culturele normen, die men impliciet gebruikt om personen te beoordelen, aan het licht komen. Deze vier redenen tonen aan

waarom het onderzoek naar impliciete theorieën van EI, alsook de inhoud van deze scriptie, zinvol is. In wat volgt zal kort geschetst worden wat in deze scriptie precies aan bod zal komen.

Alvorens de resultaten van dit onderzoek te bespreken is het belangrijk een beeld te schetsen van de expliciete, wetenschappelijke theorieën van EI. Op die manier is er een theoretisch kader voorhanden om de verkregen data mee te vergelijken. Daarom wordt in het hoofdstuk literatuurstudie, na een korte schets van wat EI nu inhoudt, uitgebreid stilgestaan bij de verschillende stromingen en theorieën van EI. Vervolgens wordt besproken of EI al dan niet getraind kan worden en ten slotte wordt de aanzet naar het huidig onderzoek gegeven. Het onderzoek van deze scriptie is tweedelig opgebouwd en zal in het tweede hoofdstuk, namelijk methode en resultaten, behandeld worden. In het eerste deel van het onderzoek wordt er in twee culturen, namelijk België en Spanje, een vooronderzoek verricht. Dit vooronderzoek is de basis voor ons later onderzoek en stelt ons tevens in staat om een potentieel verschil in kwantiteit en in rijkdom van de beschrijvingen tussen beide landen te bekijken. In het tweede luik van dit hoofdstuk, namelijk het onderzoek, wordt gepoogd om in de twee culturen afzonderlijk het aantal dimensies die zich in de impliciete theorieën van leken verschuilen, naar boven te halen. Deze zullen vervolgens grondig besproken en geïnterpreteerd worden. Verder zal in het hoofdstuk discussie nagegaan worden of de impliciete theorieën verschillen vertonen tussen deze twee culturen. De bekomen resultaten uit beide landen zullen namelijk naast elkaar gelegd worden om interculturele verschillen, zowel in het aantal dimensies als in de inhoud van deze dimensies, op te sporen. Ten tweede zal de inhoud van de bekomen dimensies, in beide landen, tegenover de reeds bestaande theorieën van EI geplaatst worden. Dit om de gelijkenissen en verschillen tussen impliciete en expliciete theorieën op te sporen en te kijken welke wetenschappelijke theorie de impliciete theorieën het best omvat. Deze masterproef zal uiteindelijk worden afgesloten met een beschrijving van de sterktes en zwaktes van dit onderzoek en tot slot worden suggesties voor verder onderzoek gegeven.

HOOFDSTUK 1: LITERATUURSTUDIE

Emotionele intelligentie : Wat is het?

De term EI heeft een lange weg afgelegd met veel verschillende invullingen. Een voorloper van het begrip is ontstaan in 1920 en werd voor de eerste keer aangehaald door de Amerikaanse psycholoog Edward Lee Thorndike, die zich vooral toespitste op laboratoriumstudies waarin hij het leergedrag bij dieren bestudeerde (Landy, 2005). Thorndike legde echter meer de nadruk op het sociale aspect van intelligentie. Zijn begrip, sociale intelligentie omschreef hij als de vaardigheid om wijselijk te ageren in menselijke relaties (Thorndike, 1930; zie Grewal & Salovey, 2005). Enkele jaren later paste de Amerikaanse psychoanalist David Wechsler de invulling van het begrip sociale intelligentie van Thorndike aan. Het werd door hem gezien als de verzameling van alle niet-intellectuele aspecten van een persoon die bijdragen tot de algemene intelligentie (Grewal & Salovey, 2005; Wechsler, 1934). Sociale intelligentie stond bij Wechsler dus gelijk aan alles wat buiten het domein van de algemene intelligentie valt. Vijftig jaar later is de hoofdfocus nog steeds gericht op algemene intelligentie. IQ wordt namelijk gezien als een van de belangrijkste voorspellers van succes in het leven (Gardner, 1980; Grewal & Salovey, 2005). Naast cognitieve intelligentie wordt, sinds Gardner, echter ook plaats gemaakt voor de intra- en interpersoonlijke intelligentie (Gardner, 1980; Grewal & Salovey, 2005). Intrapersoonlijke intelligentie kan omschreven worden als het hebben van toegang tot het eigen gevoelsleven (Gardner, 1983; Grewal & Salovey, 2005). Interpersoonlijke intelligentie bestaat dan weer uit het begrijpen en het kunnen onderscheiden van de intenties en emoties van anderen (Cartwright & Pappas, 2008). Zowel de intra- als interpersoonlijke intelligentie van Gardner lijkt erg goed op de hedendaagse conceptualisatie van EI (Grewal & Salovey, 2005).

In 1985 werd de term EI voor het eerst gebruikt in een doctoraal proefschrift (Payne, 1985). Vijf jaar later wordt over dit begrip het eerste wetenschappelijk artikel geschreven door Mayer en Salovey (Mayer & Salovey, 1990). EI wordt dan pas als een afgeleidend begrip gezien en als volgt omschreven: “EI is the ability to monitor one’s own and others emotions, to discriminate among them and to use this information to guide one’s thinking and actions“ (Mayer, 1990, p 189). Slechts vijf jaar na de publicatie van Mayer en Salovey publiceerde Goleman zijn boek ‘EQ: Why it can matter more than IQ’ over emotionele intelligentie (Goleman, 1995). In zijn boek hanteert Goleman een

heel andere visie op EI. Hij ziet EI namelijk als datgene wat cruciaal is voor jobprestaties en voor succes in het leven in het algemeen. Zijn boek zorgde voor een enorme popularisatie van het toen zeer prille begrip EI. Hierdoor is Goleman op veel kritiek uit het onderzoeksveld gebotst, maar op die manier heeft het onderzoek omtrent EI wel een enorme boost gekregen.

In 1997 hebben Mayer en Salovey hun definitie van EI uit 1990 enigszins aangepast. EI wordt nu geconcretiseerd in vier vaardigheden, namelijk emoties percipiëren, gebruiken, begrijpen en reguleren (Mayer & Salovey, 1997). In deze nieuwe definitie hebben ze een extra vaardigheid bijgevoegd. Meer concreet wordt er nu een onderscheid gemaakt tussen het gebruiken en reguleren van emoties, wat voordien niet het geval was. Recent onderzoek toont echter aan dat deze opsplitsing verwarring creëert over hoe het gebruiken van emoties verschilt van het reguleren van emoties. Hierdoor is de fit van hun model beter zonder de extra opsplitsing (Rossen, Kranzler & Algina, 2008).

Het is duidelijk dat er veel verschillende invullingen van het begrip EI geweest zijn. Hierdoor is niet iedereen het eens met de definitie van Mayer en Salovey die EI beschrijven als een vaardigheid. De zoektocht naar consensus binnen het EI domein botst dan ook op veel kritiek. Zo vinden Zeidner, Matthews en Roberts (2001) dat er geen goede meetinstrumenten ontwikkeld kunnen worden zolang er geen universele overeenkomst is omtrent de invulling van EI. Toch lijkt het er volgens Cherniss (2010), een belangrijke onderzoeker in het EI domein, wel op dat er consensus zal bereikt worden. Volgens hem aanvaarden de meeste onderzoekers EI als een samenhangende globale vaardigheid, zoals gesteld wordt in het vaardighedenmodel dat het viertakkenmodel van Mayer en Salovey als onderliggende theorie heeft. Deze vaardighedenstroming, met bijhorende theorie, zal in een volgend gedeelte worden uiteengezet na een uitgebreide toelichting van de tweede stroming, de gemengde-trekbenadering. In deze gemengde-trekstroming zullen twee theorieën, deze van Bar-on en Goleman, gesitueerd worden.

EI: de verschillende stromingen

Onderzoek over EI kan in twee verschillende stromingen ingedeeld worden. De eerste stroming, de vaardighedenstroming, bestaat uit het vaardigheden-model of ability-model (Mayer, Salovey & Caruso 2008). De tweede stroming, de gemengde-

trekstroming bestaat uit de gemengde-trekmodellen of mixed modellen. Beide stromingen delen het idee dat naast IQ ook emotionele competenties noodzakelijk zijn voor succes in het leven (Nelis, Quoidbach, Mikolajczak & Hansenne, 2009). Eveneens zijn ze het erover eens dat het begrip EI het ‘emotioneel bewustzijn van zichzelf in relatie tot anderen omvat’ (Akerjordet & Severinsson, 2006). Beide perspectieven verschillen echter in hun conceptualisatie en metingen van EI. In de eerste stroming, de vaardighedenstroming, wordt EI gezien als een soort intelligentie die naast de verbale en numerieke intelligentie staat. EI is dus een samenhangende globale vaardigheid, waarbij de achterliggende theorie het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey is (Mayer et al., 2008). Een meetinstrument dat uit het vier-takkenmodel is voortgekomen is de Mayer, Salovey, Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT, Mayer, Salovey & Caruso, 2002). Dit vaardighedenmodel wordt gezien als het meest wetenschappelijke model van EI omdat het, in tegenstelling tot de gemengde-trekmodellen, erin slaagt om EI te typeren als een onafhankelijke vorm van intelligentie (Clarke, 2010).

De tweede stroming bevat de gemengde-trekmodellen van EI. Deze modellen hebben minder overlap met algemene intelligentie (Van Rooy & Viswesvaran, 2004). Dit komt doordat onderzoekers binnen deze stroming EI zeer breed definiëren. De gemengde-trekmodellen focussen namelijk niet enkel op EI zoals gedefinieerd in het vier-takkenmodel, maar trachten ook de persoonlijkheidstrekken en vaardigheden te identificeren die relevant zijn voor mensen om zich aan te passen aan de sociale en emotionele vereisten van het leven (Bar-on, 2006). Het begrip EI zoals Mayer en Salovey het invulden, wordt bij de gemengde-trekmodellen dus aangevuld met motieven zoals de need for achievement (de nood om iets te bereiken), zelfgerelateerde vaardigheden zoals zelfvertrouwen en controlegerelateerde vaardigheden zoals flexibiliteit en impulscontrole. De gemengde-trekmodellenbenadering hanteert dus een zeer brede definitie van EI waarin ook niet-cognitieve capaciteiten worden betrokken (Bar-on, 1997). Door andere onderzoekers wordt ook nog eens het domein van de persoonlijkheid erbij gehaald waardoor het begrip EI nog breder wordt (Petrides & Furnham, 2003). Hierdoor krijgen de gemengde-trekmodellen vaak de kritiek dat ze niet in eerste instantie focussen op EI, zoals Mayer en Salovey invulden (Cherniss, 2010; Zeidner et al., 2001). Een tweede kritiek is dat de gemengde-trekmodellen al te vaak

gewoon een lijst van gewenste persoonlijkheids- kwaliteiten zijn die onvoldoende theoretisch onderbouwd zijn (Roberts et al., 2010).

In wat volgt worden kort drie theorieën gekaderd binnen deze twee stromingen. Eerst worden twee theorieën die de gemengde-trekstroming volgen besproken, namelijk de theorie van Bar-on over de sociaal-emotionele intelligentie en de vier-factorentheorie van Goleman. Vervolgens wordt dieper in gegaan de basistheorie binnen de vaardigheden-stroming, namelijk het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey.

Bar-on's Model van sociaal-emotionele intelligentie. Het model van Bar-on over de sociaal-emotionele intelligentie hoort bij de gemengde-trekbenadering die eerder besproken werd. Deze benadering hanteert zoals vermeld een brede visie op EI en legt het accent op niet-cognitieve factoren.

Volgens Bar-on bevat de sociaal-emotionele intelligentie een relatie tussen sociale en emotionele competenties, vaardigheden en facilitatoren. Deze determineren hoe effectief we onszelf uitdrukken en begrijpen, maar ook hoe we anderen begrijpen en hoe we omgaan met dagdagelijkse vereisten. (Bar-on, 2006). Het doel van Bar-on's model was de sleutelfactoren te vinden die leiden tot een beter psychologisch welzijn (Bar-on, 2000). Bar-on vond vijf hogere-ordefactoren die hij als sleutelfactoren ziet. Deze vijf zijn: intrapersonlijke vaardigheden, interpersoonlijke vaardigheden, aanpassingsgraad, stress -management en algemene stemming (Bar-on, 2006). Om de vijf factoren meer hanteerbaar te maken heeft Bar-on ze nog eens onderverdeeld in vijftien subfactoren. Zo bestaat de factor intrapersonlijke vaardigheden uit vijf subfactoren, namelijk de visie die men heeft over zichzelf, zelfbewustzijn, zelfactualisatie, onafhankelijkheid en assertiviteit. De tweede factor, interpersoonlijke vaardigheden, bestaat uit empathie, sociale verantwoordelijkheid en interpersoonlijke relaties. De factor aanpassingsgraad, de derde factor, bevat de subfactoren realiteitszin, flexibiliteit en probleemoplossend vermogen. Stress-management bestaat uit de subfactoren stress-tolerantie en impulscontrole. Tot slot bevat de factor 'algemene stemming' de subfactoren optimisme en blijheid (Bar-on, 2006).

Meetinstrument. Om de vijf factoren en hun subfactoren te meten heeft Bar-on een zelfrapporteringsschaal met 133 items ontwikkeld, namelijk de Emotional Quotient

inventory (EQ-i, Bar-on, 1997). Die 133 items moet men beoordelen op een vijfpuntenschaal (0 = 'helemaal niet van toepassing op mij' en 5 = 'helemaal van toepassing op mij'). Hoe hoger de behaalde score op de EQ-i, hoe beter men kan omgaan met dagelijkse vereisten en uitdagingen in het leven (Bar-on 2006). Een nadeel van de EQ-i is het gebruik van zelfrapportage. Hierdoor worden niet de vaardigheden en competenties van bepaalde personen gemeten maar enkel hun zelfpercepties. Dit zorgt ervoor dat de metingen minder betrouwbaar zijn (Petrides & Furnham, 2001). Hiernaast gebeurt het vaak dat mensen sociaal wenselijke antwoorden geven bij zelfrapporteringsvragenlijsten. Bij het ontwikkelen van de EQ-i vragenlijst heeft Bar-on met dit laatste proberen rekening houden door twee validiteits-indicatoren in te bouwen. Deze indicatoren corrigeren de antwoorden van de deelnemers op impressiemanagement. Hierdoor wordt de kans op sociaal wenselijk invullen gereduceerd (Bar-on, 2006).

Betrouwbaarheid. Om van een goed meetinstrument te kunnen spreken is het van belang dat het instrument betrouwbaar en valide is. Deze twee punten zullen hieronder bij de EQ-i bekeken worden. Om van een goede betrouwbaarheid te kunnen spreken ligt de Cronbach's alpha best tussen de .70 en .90 (Field, 2005). Verschillende onderzoeken tonen aan dat de EQ-i een hoge interne consistentie heeft. Zo vond ondermeer Bar- on een alfa van .97 voor de EQ-i (Bar-on, 1997). Verder bekwamen Dawda en Hart (2000) met een totaal andere steekproef een gelijkaardige betrouwbaarheidscoëfficiënt, namelijk een alfa van .96. Ook de test-hertest betrouwbaarheid van de EQ-i is goed, deze bedraagt .85 na een maand en .75 na vier maand (Bar-on, 1997). Wanneer een test-hertest betrouwbaarheid werd uitgevoerd over een tijdspanne van zes maanden, is de betrouwbaarheid .72 voor mannen en .80 voor vrouwen (Bar-on, 2004). Andere onderzoekers, waaronder Matthews et al. (2002), Newsome et al. (2004) en Petrides en Furnham (2000), vonden soortgelijke resultaten. Dit alles in rekening nemend, kan besloten worden dat de EQ-i een goede interne consistentie vertoont over zijn verschillende factoren en dat het instrument stabiel meet door de tijd heen (Bar-on 2004).

Discriminante validiteit. Door de discriminante validiteit te bestuderen kan men nagaan of de EQ-i iets anders meet dan algemene intelligentie- en persoonlijkheidstests. Twee onderzoeken hieromtrent vonden een correlatie van slechts .07 tussen de EQ-i en cognitieve intelligentie (Derksen, Kramer & Katzo, 2002; Newsome, Day & Catano, 2000). Later, in 2004, vonden Van Rooy en Viswesvaran in hun meta-analyse een gelijkaardige correlatie, namelijk deze van .09 tussen intelligentie en de EQ-i. Zij toonden ook aan dat cognitieve intelligentie slechts 4% van de variantie in de EQ-i kan verklaren. Dit wijst erop dat er twee verschillende constructen gemeten worden. Daarnaast vonden Van Rooy en Viswesvaran (2004) eerder lage correlaties (van .19 tot .28) tussen de EQ-i en de vijf Big Five persoonlijkheidskenmerken. Ook Bar-on zelf besloot aan de hand van de meta-analyse van Van Rooy en Viswesvaran (2004) dat de overlap tussen de EQ-i en persoonlijkheidstests niet hoger was dan 15%, wat aangeeft dat de EQ-i hoogstwaarschijnlijk iets anders meet dan persoonlijkheid (Bar-on 2006). Verdere evidentie hiervoor vinden we bij Bar-on's bespreking van de 15 subfactoren. Volgens Bar-on onwikkelen de subfactoren zich namelijk vanaf de kindertijd en kunnen de factoren ook getraind worden. Dit is een duidelijk verschil met persoonlijkheid. Persoonlijkheid wordt namelijk gezien als stabiel en onveranderbaar doorheen de verschillende levensfasen. Via bovenstaande bevindingen besluit Bar-on dat sociaal-emotionele intelligentie, cognitieve intelligentie en persoonlijkheid drie verschillende constructen zijn (Bar-on, 2006).

Predictieve validiteit. Naast de discriminante validiteit is de predictieve validiteit van EI van groot belang. Vele auteurs pretenderen namelijk dat EI zowel jobprestatie als succes in het leven in het algemeen kan voorspellen. Ze verwachten dus een hoge predictieve validiteit. Om de predictieve validiteit te achterhalen wordt gekeken of het EQ-i instrument van Bar-on ook in staat is om menselijk gedrag en prestatie te voorspellen. Van Rooy en Viswesvaran (2004) vonden in hun meta-analyse ondersteuning voor de predictieve validiteit van de EQ-i. Daarnaast toonden twintig studies uit zeven verschillende landen aan dat de gemiddelde predictieve validiteit van de EQ-i .59 bedraagt (Bar-on, 2006). Zo blijkt de EQ-i in staat om verschillende aspecten van menselijk gedrag te voorspellen (Bar-on 2006). Ten eerste werd aangetoond dat de EQ-i zowel fysieke gezondheid als psychische gezondheid kan

voorspellen. Verder voorspelt het ook menselijk gedrag in sociale interacties en prestaties op school en op de werkvloer. De EQ-i kan eveneens de mate van zelf-actualisatie en subjectief welzijn voorspellen (Bar-on 2006). Tot slot vonden Brackett en Mayer (2003) dat een lage score op de EQ-i, een hogere alcoholconsumptie voorspelt.

Met Bar-on's theorie van sociaal-emotionele intelligentie werd reeds één theorie besproken die zich binnen de gemengde-trekbenadering bevindt. In wat volgt zal nog een tweede theorie besproken worden, namelijk de vier-factorentheorie van Goleman.

Golemans vier-factorentaxonomie. Golemans theorie is ontwikkeld met als doel de effectiviteit en de persoonlijke uitkomsten van de werknemer op de werkplaats te voorspellen (Berrocal & Extremera, 2006; Goleman, 1998). Net zoals Bar-on's taxonomie, behoort ook Golemans model tot de gemengde-trekmodellen. Het doel van Goleman was de belangrijkste competenties te vinden die een succesvolle werknemer kunnen typeren. Zo is Golemans model gebaseerd op vier competenties die, voorafgaand aan de formulering van zijn theorie, geïdentificeerd werden door onderzoekers in meer dan honderd organisaties. Doordat deze competenties zo frequent werden teruggevonden in die organisaties, concludeerde Goleman dat deze competenties gezien kunnen worden als karakteristiek voor de meest succesvolle werknemers (Goleman, Boyatzis & McKee, 2001). Deze vier competenties zijn zelfbewustzijn, sociaal bewustzijn, zelfmanagement en relatiemanagement (Goleman, 2001). Met de schaal zelfbewustzijn wil Goleman nagaan of een persoon zijn eigen voorkeuren, intuïties en middelen kent. De tweede competentie, namelijk zelfmanagement, houdt in dat personen hun eigen interne staat, impulsen en middelen kunnen managen. Sociaal bewustzijn, de derde competentie, omschreef Goleman als 'hoe mensen omgaan met relaties' en wat iemands besef is van de gevoelens, behoeftes en bezorgdheden van anderen. Tot slot wou Goleman met zijn vierde competentie, namelijk relatiemanagement, nagaan hoe bedreven iemand is om aan anderen de gewenste antwoorden te geven (Boyatzis, Goleman & Rhee, 2000).

Goleman zelf ziet deze vier competenties als de basis waar bovenop werknemers andere aangeleerde vaardigheden moeten ontwikkelen die nodig zijn in het werkveld (Fernandez-Berrocal & Extremera, 2006).

Meetinstrument. Om de sociale en emotionele competenties van de werknemers in de organisatie te meten ontwikkelde Goleman ‘the Emotional Competence Inventory’ (ECI) als meetinstrument. Het is een vragenlijst, gebaseerd op de beoordeling van externe personen (Fernandez-Berrocal & Extremera, 2006). Hierbij wordt gebruik gemaakt van een 360 graden-evaluatie. Dit is een manier van evalueren waarbij de beoordeelde werknemer centraal staat. Hij wordt vervolgens geëvalueerd door zijn collega’s die op hetzelfde niveau in de organisatie staan, door zijn ondergeschikten en door zijn chef. De werknemer wordt dus vanuit alle mogelijke niveaus binnen de organisatie beoordeeld (Goleman, 2001). De validiteit en de betrouwbaarheid van de 360 graden-evaluatie werd in de literatuur nog niet vaak onderzocht. Daarom wordt in het onderstaande de zelfrapportageschaal van Goleman zijn vier-factorentheorie als uitgangspunt gebruikt.

Betrouwbaarheid. Naar de betrouwbaarheid en validiteit van de ECI is nog niet veel onderzoek gedaan (Weinberger, 2002; Spencer, 2001). Eveneens bestaan er van de ECI verschillende versies die elk een ander aantal factoren als uitgangspunt gebruiken. Zo gebruikt de ene versie slechts twee factoren, waar een andere versie er drie gebruikt. Dit maakt het zeer moeilijk om een uitspraak te doen over zowel de betrouwbaarheid als de validiteit (Boyatzis, Goleman & Rhee, 2000). In de technische handleiding van de zelfrapportagetest van de ECI was wel terug te vinden dat de interne consistentie van deze test zich tussen de .61 tot .85 bevindt (Conte, 2005). Goleman zelf stelt, met betrekking tot betrouwbaarheid, dat zijn meetinstrument dat gebruik maakt van de 360 graden-evaluatie, betrouwbaarder meet dan wanneer er enkel een zelfrapportageschaal gebruikt zou worden (Goleman et al., 2001). Dit doordat de 360 graden-evaluatie verschillende invalshoeken combineert.

Discriminante validiteit. Net als bij de EQ-i gaan we in dit onderdeel na of de zelfrapportageschaal van de ECI verschilt van algemene intelligentie- en persoonlijkheidstests. Eerst en vooral correleert de zelfrapportageschaal van de ECI laag (.08) met intelligentietests. Dit wijst er op dat de ECI, net als de EQ-i van Bar-on, iets anders meet dan intelligentie. Verder toont onderzoek aan dat de ECI en de Big Five

persoonlijkheidskenmerken over het algemeen middelmatig correleren; zo liggen de correlaties voornamelijk tussen de .22 en de .40. Hierbij is er een één uitschieterende correlatie van .57 tussen de persoonlijkheidstrek extraversie en de ECI schaal ‘sociale vaardigheden’ (Byrne, Dominick, Smither & Reilly, 2007). De correlaties die we hierboven terug vonden, liggen in het verlengde van de resultaten die Van Rooy en Viswesvaran (2004) in hun meta-analyse bekwamen. We kunnen dus stellen dat de ECI iets anders meet dan intelligentie, maar dat er wel een matige overlap is met persoonlijkheidsvragenlijsten.

Predictieve validiteit. Tot slot blijkt de voorspellende waarde van EI, gemeten via de ECI, niet zo hoog te zijn als Goleman had gehoopt. Zo vonden Byrne, Dominick, Smither & Reilly (2007) dat het zelfrapportage meetinstrument van de ECI slechts .11 tot .29 correleert met werkgerelateerde uitkomsten. Zo goed als alle correlaties verdwenen indien men deze resultaten corrigeerde voor persoonlijkheid en leeftijd. Deze bevindingen staan in duidelijk contrast met wat Goleman beweerde, namelijk dat EI een betere voorspeller van prestaties op de werkvloer zou zijn dan intelligentie. De meta-analyse van Van Rooy en Viswesvaran (2004) toont immers duidelijk aan dat cognitieve intelligentie nog steeds meer voorspelt op vlak van prestatie dan Golemans zelfrapportage vragenlijst over EI. Golemans bewering blijkt dus niet wetenschappelijk gefundeerd (Van Rooy & Viswesvaran, 2004).

Verder moet Golemans theorie nog enkele kritieken capteren. Zo krijgt Golemans taxonomie in de meta-analyse van Van Rooy en Viswesvaran (2004) de kritiek dat het zogenaamde verband tussen prestatie op de werkvloer en EI amper onderzocht werd. Eveneens kan Golemans taxonomie moeilijk wetenschappelijk geëvalueerd worden doordat het niet gebaseerd is op een specifieke taxonomie (Petrides, 2010). Verder bestaat het model uit veel anekdotisch materiaal en komt het voort uit onbevestigde beweringen (Petrides, 2010). Zo meent Goleman dat EI een noodzakelijke voorwaarde is voor effectief leiderschap. Hoe deze stelling wetenschappelijk onderbouwd is, is echter niet duidelijk (Landy, 2005). Verder werd niet aangegeven hoe Goleman bepaalde concepten, zoals onder andere leiderschap, definieert. Goleman heeft ook geen cut-off score voorgesteld omtrent hoe hoog iemands EI-score moet zijn om een effectieve leider te zijn. De theorie van Goleman is nogal

weinig theoretisch onderbouwd waardoor zijn meetinstrument, dat gebaseerd is op zijn theorie, ook niet erg wetenschappelijk kan zijn. Zijn theorie klinkt echter aannemelijk en daardoor wordt zijn meetinstrument in de praktijk vaak gebruikt (Landy, 2005).

In wat volgt zal het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey worden besproken. Zoals reeds vermeld situeert dit model zich in de vaardighedenstroming. Deze theorie wordt in de literatuur als de meest wetenschappelijke theorie omtrent EI beschouwd.

Mayer & Salovey's Vier-takkenmodel. Het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey vormt de basis voor de vaardigheden-stroming. Het is een model dat de vaardigheid EI opsplitst in vier domeinen of takken (Mayer, Salovey & Caruso, 2004). Deze vier takken zijn het kunnen percipiëren, gebruiken, begrijpen en reguleren van emoties (Mayer & Salovey, 1997). Deze vaardigheden vormen de definitie die in deze masterproef gebruikt wordt. Vooraleer er wordt in gegaan op de vraag hoe EI als set van emotionele vaardigheden kan gemeten worden, volgt er eerst een korte omschrijving van de vier takken. Dit om na te gaan wat de takken nu precies inhouden en hoe Mayer en Salovey deze vier takken geoperationaliseerd hebben.

De eerste tak binnen het model is de vaardigheid om emoties accuraat te percipiëren bij zichzelf en anderen. Deze vaardigheid kan gemeten worden aan de hand van het identificeren van emoties in gezichten, stemmen, tekeningen, muziek en andere stimuli. Het is de basisvaardigheid binnen EI, omdat het de andere processen van emotionele informatie mogelijk maakt (Grewal & Salovey, 2005; Mayer & Salovey, 2008; Mayer et al., 2004). De tweede tak betreft de vaardigheid om emoties te gebruiken om denken en redeneren te faciliteren. Dit houdt in dat mensen hun emoties gebruiken om bepaalde taken te vergemakkelijken. Zo zijn mensen bijvoorbeeld creatiever in het oplossen van problemen wanneer ze in een positieve stemming verkeren. Mensen zouden dus hun emoties kunnen gebruiken om bepaalde problemen beter aan te pakken (Grewal & Salovey, 2005). Als derde tak is er de vaardigheid om emoties te begrijpen. Dit hebben Mayer en Salovey geoperationaliseerd als het begrijpen van de relatie tussen emoties, het begrijpen van de overdracht van de ene emotie naar de andere emotie en het kunnen labelen van emoties door middel van emotie-woorden. Zo zou iemand die goed emoties begrijpt, ook het verschil kunnen zien tussen blijdschap en trots (Grewal & Salovey, 2005; Mayer & Salovey, 2008;

Mayer et al., 2004). De vierde en laatste tak betreft het reguleren van emoties. Dit houdt zowel het reguleren van de eigen emoties in als die van anderen (Grewal & Salovey, 2005; Mayer & Salovey, 2008; Mayer et al., 2004). Binnen het vier-takkenmodel ontwikkelen de opeenvolgende takken zich van een basisvaardigheid tot een meer geavanceerde vaardigheid. Dit houdt in dat de vier takken op elkaar voortbouwen. Het percipiëren van emoties is dan zoals vermeld de basisvaardigheid waarop de andere takken zich ontwikkelen. Het reguleren van emoties is de laatste stap in het proces. Deze vaardigheid kan men volgens het model slechts onder de knie hebben wanneer men de vorige drie takken beheerst (Joseph & Newman, 2010; Mayer, Salovey, Caruso & Sitarenios, 2001).

Meetinstrument. Vanuit het vier-takkenmodel zijn verschillende meetinstrumenten ontstaan. Het eerste instrument dat emotionele intelligentie als een vaardigheid ging meten was de Multifactor Emotional Intelligence Scale (MEIS, Mayer, Salovey & Caruso, 1998). Een verbeterde en ingekorte versie van de MEIS is de Mayer, Salovey, Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT, Mayer, Salovey & Caruso, 2002). Elk van de vier vaardigheden van EI, namelijk het percipiëren, begrijpen, gebruiken en reguleren van emoties, wordt door twee verschillende opdrachten of taken gemeten in de MSCEIT. Zo bestaat de MSCEIT dus uit acht verschillende opdrachten (Mayer, Roberts & Barsade, 2008; Mayer et al., 2004). Volgens Grewal en Salovey (2005), die EI bekijken vanuit het oogpunt van het vier-takkenmodel, is de MSCEIT een goede meetschaal van EI en kan de schaal EI accuraat in kaart brengen. Dit staat in contrast met andere meetinstrumenten, zoals de EQ-i van Bar-on en de ECI van Goleman, die gebruik maken van zelfrapportage of rapportage door externe personen om EI te meten. (Petrides & Furnham, 2001). Deze laatste twee meetmethoden, de EQ-i en de ECI, betrekken, in vergelijking met de MSCEIT, veel andere factoren bij EI waardoor de essentie van EI als vaardigheid verloren gaat (Mayer et al., 2007). Hierdoor rees de vraag of de gemengde-trekmodellen en het vaardighedenmodel wel hetzelfde begrip, namelijk EI, meten. Recent onderzoek toont aan dat de MSCEIT en de zelfrapportageschalen van EI twee verschillende begrippen meten. Beide soorten meetinstrumenten noemen zichzelf echter wel meetinstrumenten van EI, ook al meten ze iets anders (Van Rooy, Viswesvaran & Pluta, 2005).

Betrouwbaarheid. Het meetinstrument MEIS zal hier verder niet besproken worden omdat het de oudere versie van de MSCEIT is. Er zal dus enkel dieper worden ingegaan op de betrouwbaarheid en validiteit van de MSCEIT. Brackett en Mayer (2003) bekwamen in hun onderzoek een test-hertest betrouwbaarheid van $\alpha=.86$ voor de volledige test van de MSCEIT over een interval van drie weken. De split-half betrouwbaarheid voor de volledige test was $\alpha=.93$ als men de antwoorden via consensus bekwam en $\alpha=.91$ als men de expertenscores gebruikte (Mayer et al., 2003). De interne betrouwbaarheidscores voor de vier takken van het model lagen tussen $\alpha=.76$ en $\alpha=.91$. Tot slot is er nog de interne betrouwbaarheid van de individuele taken, die variëren van $\alpha=.55$ tot $\alpha=.88$ (Mayer et al., 2003). In het algemeen konden Palmer, Gignac, Manocha en Stough (2005) deze resultaten bevestigen, al bekwamen zij over de hele lijn iets lagere scores dan Mayer et al. (2003). Er kan dus gesteld worden dat de MSCEIT betrouwbaar is, op enkele scores op individuele taken na (Brackett & Mayer, 2003; Mayer et al., 2008; Mayer et al., 2003; Mayer et al., 2004; Palmer et al., 2005).

Discriminante validiteit. Net zoals bij de EQ-i en de ECI zal in wat volgt de discriminante validiteit van de MSCEIT bekeken worden, dit om aan te tonen dat EI-metingen iets anders meten dan algemene intelligentie- en persoonlijkheidstests. Op basis van de stelling die het vaardigheden-model EI als een type van intelligentie ziet, wordt verwacht dat de score van de MSCEIT correleert met intelligentie (Joseph & Newman, 2010). De correlatie mag echter niet te hoog zijn ($r > 0.50$) want dan zouden de begrippen EI en intelligentie te nauw verwant zijn om van twee verschillende begrippen te kunnen spreken. De correlaties tussen MSCEIT en persoonlijkheidsfactoren worden verwacht laag te zijn ($r < 0.30$). Dit komt doordat de vaardigheden-benadering er van uitgaat dat EI een vaardigheid is, wat duidelijk iets anders is dan persoonlijkheid. Joseph en Newman (2010) namen de proef op de som en toonden in een recente meta-analyse aan dat de MSCEIT laag positief correleert met metingen van de Big Five persoonlijkheidsfactoren (r Agreeableness = .29, r Conscientiousness = .13, r Emotional Stability = .20, r Extraversion = .18, r Openness = .21). Van Rooy en Viswesvaran (2004) konden in hun meta-analyse dan weer aantonen dat de MEIS, met een correlatie van ($r = .32$), middelmatig correleert met intelligentie. Dit in tegenstelling tot andere EI meetinstrumenten, zoals de ECI en de EQ-i, die een

lage ($r = .09$) correlatie vertonen met intelligentie. Zoals we reeds zagen worden zelfrapportageschalen door sommige wetenschappers als minder goede meetinstrumenten beschouwd; dit omdat de overlap met persoonlijkheidstests te hoog is (Grewal & Salovey, 2005; Mayer et al., 2007). Joseph en Newman (2010) toonden in een recente meta-analyse aan dat de zelfrapportageschalen van EI, waaronder de ECI en de EQ-i, een keer laag ($r < .30$), driemaal middelmatig ($r > .30$ en $r < .50$) en een keer hoog ($r > .50$) correleren met de Big Five persoonlijkheidsschaal. (r Agreeableness = $.43/.31$, r Conscientiousness = $.38/.38$, r Emotional Stability = $.53/.40$, r Extraversion = $.46/.32$, r Openness = $.29/.29$). De eerste cijfers geven de correlatie tussen de Big Five persoonlijkheidsschaal en zelfrapportageschalen van de gemengde-trekmodellen weer, het tweede cijfer is afkomstig van de correlatie tussen de Big Five persoonlijkheidsschaal en zelfrapportageschalen van de vaardigheden-benadering. Dat de een groot deel van de correlaties middelmatig zijn hoeft ons echter niet te verbazen, want veel gemengde-trekmodellen, die zelfrapportage gebuiken, nemen persoonlijkheidstreken op in hun definitie van EI. Al de voorgaande resultaten in verband met de discriminante validiteit liggen in lijn met hetgeen verwacht werd. Hierdoor kan dan ook besloten worden dat EI gemeten door de MSCEIT niet hetzelfde meet als bestaande persoonlijkheids- en intelligentieschalen (Brackett & Mayer, 2003; Mayer et al., 2004; Van Rooy et al., 2005).

Predictieve validiteit. Naast de discriminante validiteit is de predictieve validiteit van EI van groot belang. Vele auteurs pretenderen namelijk dat EI jobprestatie en succes in het leven in het algemeen kan voorspellen. Ze verwachten dus een hoge predictieve validiteit. Wanneer EI gemeten wordt via gemengde-trekmodellen, is de predictieve validiteit inderdaad redelijk hoog ($.59$). Dit komt doordat EI in deze stroming wordt gezien als een zeer breed begrip, vaak zonder theoretische onderbouw. Hierdoor bestaat de kans dat de variantie verklaard wordt door meer dan EI alleen. EI gemeten aan de hand van de MSCEIT kent door zijn meer afgelijnde definitie echter een minder sterke predictieve validiteit en slaagt er niet in om jobprestatie in alle jobtypes te voorspellen. (Joseph & Newman, 2010). Toch toont de meta-analyse van Van Rooy en Viswesvaran (2004) aan dat EI gemeten via de MSCEIT, een correlatie heeft van $r = .27$ met werkprestatie. EI heeft echter een lage voorspellende waarde $r = .10$ voor

academische prestaties. Uit dit alles kan worden afgeleid dat de predictieve validiteit van EI door vele auteurs overschat werd. Hoewel de voorspellende waarde van EI dus niet zo hoog is als initieel verwacht, wil dit niet zeggen dat EI geen aanvullende kennis kan geven in het HR-domein, zoals bijvoorbeeld bij selectieprocedures (Van Rooy & Viswesvaran, 2004).

Drie criteria van intelligentie. In het voorgaande werd aangetoond dat de predictieve validiteit van EI, gemeten als vaardigheid, beperkt is en dat het begrip EI verschilt van persoonlijkheid en intelligentie. Maar mag men wel stellen dat EI een vorm van intelligentie is? Om deze vraag te beantwoorden, moet EI aan drie verschillende criteria voldoen (Mayer, Caruso, Salovey, 1999; Mayer et al., 2004). Het eerste criterium houdt in dat de meetinstrumenten EI moeten meten als een set van vaardigheden en niet als gedrag (Mayer et al., 1999). Dit wil zeggen dat de meetinstrumenten enkel cognitieve verwerking van affectieve informatie mogen beoordelen en niet de neiging om zichzelf op een bepaalde manier in emotionele situaties te gedragen. Dit eerste criterium toont al aan waarom de gemengde-trekmodellen geen vorm van intelligentie kunnen zijn. Dit doordat ze gebruik maken van zelfinschattingen en hierdoor niet in staat zijn om vaardigheden te meten. Als we kijken of aan deze voorwaarde bij de MSCEIT voldaan is, kunnen we stellen dat in de opdrachten van de MSCEIT inderdaad geen gedrag wordt gemeten, maar wel de verwerking van affectieve informatie. Enkele voorbeelden hiervan zijn dat de MSCEIT meet hoe mensen verschillende stimuli percipiëren, hoe ze emoties labelen enzovoort. Aan de eerste vereiste, om EI als een vorm van intelligentie te zien, is dus voldaan. Ten tweede moet EI patronen van correlaties tonen die gelijk zijn aan die van gekende vormen van intelligentie. Ook dit vinden we terug. EI correleert namelijk met andere vormen van intelligentie. Hierbij merken we op dat EI dan wel correleert met deze andere vormen, maar dat de correlaties zoals eerder aangehaald niet te hoog zijn. Er mag dus besloten worden dat EI niet hetzelfde meet als andere intelligentietests (Mayer et al., 1999; Mayer et al., 2004). Dit toont ook meteen aan dat EI niet kan herleid worden tot een reeds gekende vorm van intelligentie. Tot slot ontwikkelt EI zich mee met de leeftijd. Dit is de derde en laatste vereiste om van EI als een vorm van intelligentie te kunnen spreken (Mayer, et al., 1999; Mayer et al., 2004). Alles bij elkaar

genomen kan besloten worden dat EI een vorm van intelligentie is en dat de MSCEIT, die het vier-takken model operationaliseert, een betrouwbaar en valide meetinstrument van EI is. Zo is de MSCEIT in staat om EI als een set van vier vaardigheden te meten, die kunnen beschouwd worden als een onafhankelijke vorm van intelligentie (Mayer et al., 1999).

Hierboven werden de twee verschillende stromingen met hun bijhorende theorieën over EI besproken. Toch ontbreekt er nog iets aan de voorgaande uiteenzetting. Want EI mag dan inderdaad een belangrijk begrip zijn, maar kan deze vaardigheid aangeleerd worden of is het een statisch begrip? In wat volgt zal deze vraag behandeld worden.

Is EI trainbaar?

Dankzij het boek ‘EQ: Why it can matter more than IQ’ van Daniel Goleman (1995) kwam het begrip EI in de belangstelling van het grote publiek te staan. Goleman gaat er in zijn boek van uit dat EI de sleutel tot succes is in het leven. Zo veronderstelt hij dat er een relatie bestaat tussen EI en jobprestatie. Dit wekte de interesse van human-resourcesafdelingen en als gevolg hiervan wordt EI vaak gebruikt voor personeelsselectie en in trainingen (Fineman, 2004).

Om de verschillende studies die de trainbaarheid van EI nagaan gemakkelijk te kunnen vergelijken, zullen we opnieuw het onderscheid tussen de MSCEIT en zelfrapportagemetingen hanteren. Want ook hier geldt dat zelfrapportagemetingen van EI minder adequaat zijn omdat mensen hun eigen emoties inaccuraat inschatten (Paulhus, Lysy & Yik, 1998). Zelfrapportagevragenlijsten kampen tevens met validiteitsproblemen en problemen van sociale wenselijkheidseffecten. Op die manier, naast de bias of vertekening dat mensen zichzelf vaak overschatten, worden meer positieve resultaten van training gevonden als men EI via zelfrapportage meet (Clarke, 2010). Door de opsplitsing tussen de verschillende meetmethodes te maken in volgende studies, zullen we beter in staat zijn de resultaten te interpreteren en onderling te vergelijken.

Tot op heden zijn al tientallen studies verricht die interventies met betrekking tot de ontwikkeling van EI evalueren. Hiervan gebruikt de meerderheid van de onderzoekers zelfrapportagevragenlijsten zoals Golemans ECI en Bar-on’s EQ-i

(Clarke, 2010). Zo deden Turner en Walker (2008) een beroep op Golemans ECI en vonden positieve effecten van training op de jobsatisfactie en de jobprestatie. De onderzoekers Slaski en Cartwright (2003) deden een soortgelijke studie en gaven een dag per week training, dit gedurende vier weken lang. Zij gebruikten de EQ-i van Baron als meetinstrument van EI. Ook zij bekwamen positieve effecten van de trainingsinterventie op zowel de gezondheid als het welzijn van de participanten. In de studie van Moriarty en Buckley (2003) werd eveneens via zelfrapportage gewerkt en werd er na training een significante stijging gevonden in de vaardigheid van de participanten om emoties bij anderen te herkennen. Er werd echter geen stijging gevonden in de vaardigheid om de eigen emoties beter te percipiëren. In voorgaande studies werden telkens relatief grote veranderingen in EI gevonden na het volgen van een training. Zo werd een verbetering in de jobsatisfactie, jobprestatie, gezondheid en het welzijn gevonden, alsook significante stijgingen in het herkennen van emoties bij anderen. Wanneer EI nu via de MSCEIT, die een minder brede definitie van EI hanteert, gemeten wordt, verwachten we minder grote effecten van training. Dit komt, zoals eerder vermeld, doordat de gemengde-trekmodellen EI veel breder definiëren, waardoor er kans is dat de variantie verklaard wordt door meer dan EI alleen. Hoe breder de definiëring, hoe meer evident het is een voorspelling te doen.

Clarke is een van de weinige onderzoekers die gebruik maakt van de MSCEIT om de effecten van training op EI na te gaan. In zijn studie werd aan MBA-studenten een ganse dag EI-training aangeboden, gevolgd door een leersessie die focuste op teamverbetering. Uit de resultaten bleek dat EI-training op zich geen effect had. Enkel wanneer de training gevolgd werd door de leersessie, werden positieve teameffecten gevonden (Clarke, 2010). Clarke heeft in datzelfde jaar opnieuw een studie verricht die ook de MSCEIT hanteerde om de verandering in EI na twee dagen training bij projectmanagers te evalueren. Deze studie vond enkel een verbetering in de vaardigheid om emoties te begrijpen. Deze verbetering kwam echter pas zes maand na de eigenlijke training naar voren (Clarke, 2010). Een jaar later deden Crombie, Lombard en Noakes een studie naar de trainbaarheid van EI bij cricketspelers. Zij maakten eveneens gebruik van de MSCEIT om de effecten van training op de EI-profielcores van de participanten na te gaan. Hier bleek EI-training een significant effect te hebben bij de experimentele groep. Er werd namelijk een stijging in EI-niveau van 14,5% gevonden over twee jaar

heen. Bij de controlegroep veranderde er niets. Dit geeft aan dat training bijdraagt tot de verhoging van het EI-profiel van cricketspelers (Crombie, Mobard & Noakes, 2011).

Samengevat kan besloten worden dat alle besproken trainingen een effect op de EI scores bekwamen. Daarnaast is het zo dat trainingen die langer dan één dag duren meer effect hebben. Uit voorgaande uiteenzettingen willen we ook nog eens benadrukken dat, hoewel de effecten op EI die gevonden worden via zelfrapportageschalen groter zijn, het toch beter is om het effect van training te evalueren door middel van de MSCEIT. Zo kan men er zekerder van zijn dat de gevonden effecten niet overschat werden.

Eigen bijdrage

De expliciete of wetenschappelijke theorieën over EI werden in het vorig deel reeds uitvoerig besproken. Een grote beperking van de bestaande literatuur is dat er nog geen onderzoek gedaan werd naar wat leken denken over het begrip EI. In vele andere en gelijkaardige onderzoeksvelden, waaronder het intelligentiedomein, zijn soortgelijke studies wel al verricht. Daarom zullen in het verdere verloop van deze scriptie de impliciete theorieën van “Jan met de pet” onderzocht worden. Het doel hiervan is de persoonlijke definities of ideeën van leken over EI in kaart te brengen (Lim et al., 2002; Sternberg & Zhang, 1995).

Onderzoek naar de impliciete theorieën over EI kan om verschillende redenen belangrijk zijn. Zo kan kennis over deze theorieën een vernieuwende kijk brengen naar de wetenschap toe en zo kunnen elementen die initieel over het hoofd gezien werden, naar boven gebracht worden. Dit kan een verrijking zijn voor de expliciete theorieën over EI en deze nieuwe kennis kan vervolgens als basis gebruikt worden in alledaagse assessments en trainingen gerelateerd aan EI (Lim et al., 2002; Sternberg, 1985). Verder zijn deze impliciete theorieën over EI van belang omdat ze invloed op ons leven uitoefenen. Want de cognities die mensen over een bepaald onderwerp hebben, zullen ook hun gedrag en handelen beïnvloeden. Iemand die denkt dat emotionele intelligentie inhoudt dat je in geen geval je gevoelens mag uiten, zal in het dagelijks leven mensen die in publieke situaties beginnen te wenen, anders bekijken dan iemand die het uiten van gevoelens net wel toeschrijft aan een emotioneel intelligent persoon. De impliciete theorieën die mensen hanteren, bepalen dus hun gedrag en hoe ze andere mensen gaan waarnemen. Tevens kunnen via deze lekenvisies, de gemeenschappelijke, culturele

opvattingen in een bepaalde maatschappij naar boven komen (Sternberg & Zhang, 1995). Door het bevragen van impliciete theorieën kunnen dus culturele normen, die de maatschappij impliciet gebruikt om personen en gedragingen te beoordelen, aan het licht komen.

Impliciete theorieën kunnen ongetwijfeld een meerwaarde bieden voor de reeds bestaande literatuur over EI. Daarom wordt in het verdere verloop van deze masterproef dit ontbrekende stuk van de puzzel onderzocht. Onze studie wil de impliciete theorieën van EI in België en Spanje, in kaart te brengen. Deze impliciete theorieën zullen achterhaald worden door aan de man in de straat te vragen hoe hij een emotioneel intelligent persoon zou beschrijven en welke gedragingen die persoon volgens hem zou vertonen. Het doel van het onderzoek is vierledig. Eerst zal via het vooronderzoek worden nagegaan hoeveel gedragingen er per land terug te vinden zijn in de impliciete theorieën die leken hebben over EI. Vervolgens zal het verschil in kwantiteit en in rijkdom van de beschrijvingen tussen beide landen bekeken worden. Ten derde wordt in het onderzoek nagegaan hoeveel factoren in de impliciete theorieën verscholen zitten. Deze factoren zullen tot slot tegenover de reeds bestaande theorieën over EI geplaatst worden, om zo te weten te komen welke expliciete theorie het dichtst aansluit bij de ingezamelde data. Dit zal gedaan worden voor zowel de factoren die bekomen werden aan de hand van de Belgische steekproef als die bekomen uit de Spaanse steekproef.

Concreet zullen we met de data die we in het vooronderzoek van deze masterproef verzamelen, volgende onderzoeksvragen behandelen.

Onderzoeksvraag 1 : Is er een significant verschil in het aantal gedragingen (kwantiteit) geformuleerd in beide landen?

Onderzoeksvraag 2 : Is er een significant verschil in rijkdom (aantal woorden) van de antwoorden gegeven in beide landen?

Daarnaast willen we met de bekomen data uit het vooronderzoek nagaan of de vraagstelling een invloed heeft op het aantal gedragingen en op de rijkdom van de omschrijving. Tijdens het vooronderzoek werken we namelijk met twee verschillende vraagstellingen. De helft van de deelnemers kreeg de vraag “Omschrijf zo uitgebreid mogelijk een emotioneel intelligent persoon”. De andere helft kreeg de tweede vraag,

“Geef zoveel mogelijk gedragingen die volgens u typerend zijn voor een emotioneel intelligent persoon”. Er wordt vermoed dat personen die de tweede vraag krijgen, meer gedragingen zullen opsommen omdat de vraag specifiek is. Dit zal er voor zorgen dat mensen zich een beter beeld kunnen vormen van wat gevraagd wordt, hetgeen er op zijn beurt toe zal bijdragen dat ze meer verschillende gedragingen zullen opnoemen. Aansluitend hierbij verwachten we dat de omschrijvingen die mensen geven bij de eerste vraag, meer woorden zullen tellen dan de omschrijvingen bij de tweede vraag, omdat hun antwoord breder geformuleerd zal zijn. Dit houdt in dat we meer woorden zullen tellen, omdat mensen meer volzinnen zullen gebruiken om op de eerste vraag te antwoorden. Deze extra woorden zullen echter toe te schrijven zijn aan de volzinnen en niet aan extra inhoud.

Hypothese 1 : Er wordt in België een significant verschil verwacht in het aantal antwoorden dat een deelnemer geeft tussen vraag 1 en vraag 2.

Hypothese 2 : Er wordt in België een significant verschil verwacht in rijkdom van de beschrijving tussen vraag 1 en vraag 2.

Hypothese 3 : Er wordt in Spanje een significant verschil verwacht in het aantal antwoorden dat een deelnemer geeft tussen vraag 1 en vraag 2.

Hypothese 4 : Er wordt in Spanje een significant verschil verwacht in rijkdom van de beschrijving tussen vraag 1 en vraag 2.

Tot slot verwachten we dat ‘Jan met de pet’ EI zal omschrijven volgens het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey. Maar doordat het begrip EI gepopulariseerd werd door Goleman, die een gemengde-trekbenadering op EI hanteert, zal worden nagegaan in hoeverre de ideeën van leken over EI beïnvloed zijn door de gemengde-trekmodellen. Zo zullen de impliciete theorieën van leken waarschijnlijk aangevuld worden met begrippen zoals persoonlijkheid, motivatie en andere niet-cognitieve vaardigheden.

Hypothese 5 : De verkregen factoren, onderliggend aan de impliciete theorieën van leken in België, zullen meer aansluiten bij het vier-takkenmodel.

Hypothese 6 : De verkregen factoren, onderliggend aan de impliciete theorieën van leken in Spanje, zullen meer aansluiten bij het vier-takkenmodel.

Hierboven werd kort de reeds bestaande literatuur over EI geschetst, dit werd aangevuld met enkele vooropgestelde hypothesen. In de volgende hoofdstukken zullen de gebruikte methode, de resultaten en een discussie besproken worden.

HOOFDSTUK 2: METHODE EN RESULTATEN

Uit de voorgaande literatuurstudie konden we opmaken dat EI, omschreven door Mayer en Salovey, een vorm van intelligentie is. Daarom is dit onderzoek op dezelfde manier opgebouwd als het reeds verrichte onderzoek naar de impliciete theorieën van intelligentie (zie onder andere Lim et al., 2002; Sternberg, Conway, Ketron & Bernstein, 1981). Hierbij wordt gebruik gemaakt van een vooronderzoek en het eigenlijke onderzoek. Door middel van het vooronderzoek zal een masterlijst van gedragingen opgesteld kunnen worden die dan de basis vormt voor het werkelijke onderzoek. In wat volgt zal eerst het vooronderzoek in detail beschreven worden, om vervolgens het uiteindelijke onderzoek toe te lichten.

Vooronderzoek

Opzet en procedure. Bij het vooronderzoek is het van uiterst belang dat we zo'n breed mogelijk beeld krijgen van al de impliciete theorieën die Belgen of Spanjaarden over EI hebben. Om dit te bereiken zullen verschillende criteria worden gebruikt. Het eerste criterium heeft betrekking op de plaats waar personen bevraagd worden. In dit vooronderzoek werden steeds 60 deelnemers op drie verschillende plaatsen bevraagd, namelijk in een stedelijk station, in een universitaire bibliotheek en in een lokale supermarkt (Lim et al., 2001). Zowel in België als in Spanje hebben dus 180 (3x60) participanten deelgenomen aan het vooronderzoek. Deze variatie in de locatie werd gedaan om een breed publiek aan te spreken en om een grote diversiteit in onze steekproef te verkrijgen. Dit is belangrijk omdat op die manier de verschillende invalshoeken en ideeën rond EI verworven kunnen worden. Als tweede criterium om diversiteit in de antwoorden te krijgen werden gebruik gemaakt van twee verschillende vraagstellingen. Deze opdeling werd geïntroduceerd om een bias op basis van vraagstelling tegen te gaan. Deze bias houdt in dat, indien men slechts één vraag stelt, mensen een eenzijdig antwoord op de vraag zullen geven. Dit komt doordat men door de vraagstelling in een bepaalde richting wordt geduwd. Dit kan er op zijn beurt voor zorgen dat participanten bepaalde aspecten van EI niet vermelden, hoewel deze tot hun impliciete theorieën behoren. Indien er dus met twee vragen gewerkt wordt, kunnen andere aspecten van EI ook aan het licht komen. Concreet kreeg in elke setting de helft

van de deelnemers de eerste vraag: “Omschrijf zo uitgebreid mogen een emotioneel intelligent persoon”. De andere helft kreeg de tweede vraag: “Geef zoveel mogelijk gedragingen die volgens u typerend zijn voor een emotioneel intelligent persoon”. De gedragskenmerken en karakteristieken die op deze wijze bekomen werden, werden zorgvuldig bekeken. Elk kenmerk dat door drie of meer participanten in het vooronderzoek werd aangehaald, werd vervolgens in een nieuwe lijst, de masterlijst, gegoten.

Doordat het vooronderzoek in twee verschillende landen plaatsvond en doordat twee onderzoekers de data inzamelden is het belangrijk om een gestandaardiseerde afnameprocedure te hebben. Dit om later de gevonden verschillen tussen beide landen te kunnen vergelijken. Want indien de procedure in beide landen anders is, zouden verschillen in de antwoorden tussen beide landen het gevolg kunnen zijn van het verschil in procedure. Als oplossing hiervoor werden de instructies op de vragenlijst geplaatst zodat verdere mondeling toelichting niet nodig was. Indien deelnemers toch om extra uitleg vroegen, werd de vraag nogmaals beschreven, maar dit zonder extra informatie. Daarnaast werden de deelnemers op de drie verschillende plaatsen at random bepaald, dit door alle mensen op deze plaatsen aan te spreken en te vragen om deel te nemen aan dit onderzoek. De deelnemers vulden de enquêtes over het algemeen zelf in; enkel indien mensen om een specifieke reden zelf niet konden of wilden noteren, werd de enquête door de onderzoeker afgenomen. Deelnemers kregen ook onbepakt de tijd om de enquête in te vullen. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat mensen in het station vaak op hun trein stonden te wachten, waardoor ze slechts over een beperkte tijd beschikten om de vragenlijst in te vullen.

Steekproef België.

Geslacht en leeftijd. De uiteindelijke steekproef die in België bekomen werd (N=177) bestaat uit 52,5% vrouwen (N= 93) en 47,5% mannen (N= 84). De leeftijd van de respondenten varieert tussen 14 en 74 jaar met een gemiddelde leeftijd van 27,49 jaar. Tabel 1 toont dat een groot aandeel van de steekproef uit jongeren tussen de 18 en de 22 jaar bestaat. Dit kan verklaard worden doordat een derde van onze data-inzameling plaats vond in een universitaire bibliotheek. Daarnaast moet vermeld

worden dat de data-inzameling in de studentenstad Gent is gebeurd, wat ook zal bijdragen aan de grote groep jongvolwassenen in deze steekproef.

Tabel 1

Leeftijdsgegevens Belgische Steekproef

Leeftijd	Percentage	N
< 18 jaar	4,5 %	8
Tussen 18 en 22 jaar	53,1 %	94
Tussen 23 en 35 jaar	22,1 %	39
Tussen 36 en 45 jaar	8,4 %	15
Tussen 46 en 55 jaar	6,8 %	12
>55 jaar	5,1%	9

Opleidingsniveau. Het opleidingsniveau van de respondenten werd gemeten aan de hand van het hoogst behaalde diploma. Voor 31,1% (N=55) van de respondenten is dit een diploma secundair onderwijs, 2,3% (N=4) behaalde een diploma van hun 7de jaar of hun specialisatiejaar, 20,3% (N=36) behaalde een diploma hoger onderwijs van het korte type, 6,2% (N=11) behaalde een diploma hoger onderwijs van het lange type, 20,3% (N=36) behaalde een bachelor-diploma aan de universiteit en 19,8% (N=35) behaalde een universitair master-diploma.

Arbeidsstatuut. Qua arbeidsstatuut bevat de steekproef 60,8% (N=107) studenten, 19,9% (N=35) bedienden, 4% (N=7) personen in een kaderfunctie, 4,5% (N=8) zelfstandigen, 3,3% (N= 6) gepensioneerden en 2,8% (N= 5) arbeiders. Hiernaast konden we ook drie ambtenaren, twee doctoraatsstudenten, een militair, een huisvrouw en een werkzoekende noteren.

Werkervaring. Gemiddeld genomen hebben de deelnemers 6,21 jaren werkervaring. Het in detail bekijken van de gegevens toont aan dat ongeveer 60% geen werkervaring had. De overige 40% heeft een gemiddeld aantal jaren werkervaring van 15,49 (range: 1- 42).

Steekproef Spanje.

Geslacht en leeftijd. De Spaanse steekproef (N=180) wordt gevormd door 53,9% vrouwen (N= 97) en 46,1% mannen (N= 83). De leeftijd van de respondenten varieert tussen de 17 en 76 jaar met een gemiddelde leeftijd van 33,10 jaar. In tabel 2 staat het aantal deelnemers per leeftijdscategorie weergegeven.

Tabel 2

Leeftijdsgegevens Spaanse steekproef

Leeftijd	Percentage	N
< 18 jaar	1,7 %	3
Tussen 18 en 22 jaar	21,6 %	39
Tussen 23 en 35 jaar	40,6 %	73
Tussen 36 en 45 jaar	16,7 %	30
Tussen 46 en 55 jaar	12,7 %	23
>55 jaar	6,7 %	12

Opleidingsniveau. Het opleidingsniveau van de respondenten werd ook hier gemeten aan de hand van het hoogst behaalde diploma. 5,0% (N=9) van de respondenten hadden als hoogste diploma een diploma basisonderwijs, 12,8% (N=23) hadden een diploma secundair onderwijs in handen, 28,9% (N=52) behaalde een diploma van een voorbereidingsjaar op de universiteit, 7,2% (N=13) hadden reeds een bachelordiploma, 30,0% (N=54) behaalde een masterdiploma aan de universiteit, 13,9% (N=25) hadden een universitair master na master diploma en 2,2% (N= 4) had een doctoraat behaald.

Arbeidsstatuut. Een groot deel van de steekproef bestond ook hier uit studenten. Zo waren 43,2% (N=73) van de respondenten, studenten, 5,3% (N=9) waren hogere kaderleden; 6,5% (N=11) lagere kaderleden; 10,1% (N=17) zelfstandigen; 21,3% (N=36) bedienden, 3% (N=5) arbeiders en 10,7% (N=18) huisvrouwen.

Werkervaring. De jaren werkervaring zijn verspreid van 0 tot 51 jaar werkervaring met een gemiddelde van 7,2 jaar. Het in detail bekijken van de gegevens

toont aan dat ongeveer 43% geen werkervaring had. De overige 57% heeft een gemiddeld aantal jaren werkervaring van 15,49 (range: 1- 51)

Vergelijking steekproef België en Spanje. In de resultatensectie zullen de antwoorden van Belgen en Spanjaarden met elkaar vergeleken worden. Hiervoor is het belangrijk dat beide steekproeven niet veel van elkaar verschillen, zodat de gevonden verschillen tussen beide landen voornamelijk aan de nationaliteit van de deelnemers kan toegeschreven worden. In tabel 3 staan enkele opvallende zaken opgelijst.

Tabel 3

Opmerkelijke verschillen in demografische variabelen tussen beide landen.

Demografische variabele	België	Spanje
Gemiddelde leeftijd	27,5 jaar	33,1 jaar
Hoogste diploma	Basisonderwijs : 0% Bachelor : 20,3% Master : 19,8%	Basisonderwijs: 5% Bachelor : 7,4% Master : 30%
Arbeidsstatuut	Student : 60,3% Kaderfunctie : 4% Zelfstandig beroep : 4,5% Huisvrouw : 0,6%	Student : 43,2% Kaderfunctie : 11,8% Zelfstandig beroep : 10,1% Huisvrouw : 10,7%

Geslacht en leeftijd. Het aandeel mannen en vrouwen in de steekproeven is quasi gelijk in beide landen. De gemiddelde leeftijd in de Spaanse steekproef ligt wel zes jaar hoger dan in de Belgische steekproef. Dit komt vooral doordat de Belgische steekproef veel meer jongeren onder de 23 jaar bevat. Dit verschil in leeftijd is waarschijnlijk toe te schrijven aan het feit dat Gent een studentenstad is, terwijl Castellon de la Plana, een havenstad met een kleine universiteit, dit minder is.

Opleidingsniveau. Omtrent het hoogst behaalde diploma zijn ook enkele verschillen zichtbaar. Opvallend is namelijk dat, in tegenstelling tot de Spaanse steekproef, al de Belgische participanten minstens een secundair diploma hadden. Deze discrepantie kan verklaard worden doordat in Spanje een aantal oude dames bevroegd werden. In hun tijd was het in Spanje niet de gewoonte dat vrouwen mochten verder

studeren na de leeftijd van 12 jaar. Verder merken we dat in de Belgische steekproef dubbel zoveel participanten aangaven dat een secundair diploma hun hoogst behaalde diploma is. Hier zien we opnieuw de invloed van de grote groep studenten in de Belgische steekproef en het feit dat men in Spanje een voorbereidend traject voor de universiteit heeft. Dit jaar zorgt ervoor dat mensen vanaf 19 al een hoger diploma kunnen opgeven terwijl studenten in België pas op latere leeftijd een bachelordiploma kunnen invullen als hoogst behaalde diploma.

Een ander opmerkelijk feit is dat bijna drie maal zoveel Belgen reeds een bachelordiploma heeft. Verder zien we wel dat het aantal personen met een masterdiploma in België iets lager ligt dan in Spanje. Door de grote groep studenten in de Belgische steekproef is het wel waarschijnlijk dat vele studenten die nu een bachelordiploma als hoogst behaald opgaven nog een masterdiploma zullen behalen. Tot slot kan het hoog percentage behaalde master na masterdiploma's in Spanje te wijten zijn aan de hoge werkloosheid bij jongeren. De verschillen in opleidingsniveau tussen België en Spanje kunnen over de grote lijn toegeschreven worden aan het verschil in het aantal studenten in beide steekproeven.

Arbeidsstatuut. Het eerste en grootste verschil in verband met arbeidsstatuut bestaat erin dat de Belgische steekproef opvallend meer studenten bevat. Door dit verschil in aantal studenten tussen beide steekproeven, is het vanzelfsprekend dat de andere arbeidsstatuten in Spanje meer deelnemers zullen tellen. Toch is opmerkelijk dat het percentage huisvrouwen in de Spaanse steekproef veel hoger ligt dan in België.

Werkervaring. Naar aantal jaar werkervaring ligt het gemiddelde niet ver uit elkaar. Enkel in de verdeling zien we een klein verschil. Zo zijn er in de Belgische steekproef meer deelnemers zonder werkervaring. Dit komt waarschijnlijk doordat in België meer studenten bevraagd werden.

Materiaal. De vragenlijst die in het vooronderzoek gebruikt werd, bestond enerzijds uit enkele demografische variabelen zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, arbeidsstatuut en aantal jaar werkervaring. Anderzijds kreeg in elke setting de helft van de deelnemers de eerste vraag: "Omschrijf zo uitgebreid mogelijk een emotioneel

intelligent persoon”. De andere helft kreeg de tweede vraag: “Geef zoveel mogelijk gedragingen die volgens u typerend zijn voor een emotioneel intelligent persoon”. Tot slot werd er aan de participanten gevraagd om op een 7 puntenschaal aan te geven hoe hoog ze zichzelf zouden scoren op emotionele intelligentie (0 = ‘zeer laag’ - 7 = ‘zeer hoog’).

Resultaten. Om de ruwe data uit het vooronderzoek betrouwbaar te verwerken werd de masterlijst voor België door beide onderzoekers apart opgesteld. Vervolgens werd de overeenkomst tussen beide beoordelaars bekeken. Hiervoor werd gebruik gemaakt van Cohens’s kappa, een veelgebruikte statistische maat om de mate van intra- of interbeoordelaarsbetrouwbaarheid vast te stellen (Gweth, 2001). Deze maat is hier van toepassing omdat twee personen apart dezelfde data beoordeeld hebben (Gweth 2001). Er werd een kappa-waarde van .901 bekomen, wat wijst op een ‘bijna perfecte overeenstemming’ tussen beide beoordelaars (Field, 2005). Doordat de masterlijsten van beide beoordelaars bijna perfect overeenkwamen, werd ervan uitgegaan dat de Spaanse masterlijst, die wegens de taalbarrière slechts door één van beide beoordelaars werd verwerkt, ook correct werd opgesteld.

Via bovenstaande methode werd er voor zowel België als Spanje een masterlijst opgesteld. Opvallend hierbij is dat de Belgische masterlijst 72 verschillende gedragingen telt en de Spaanse slechts 56 (Masterlijsten zie Bijlage 1 en Bijlage 2). Verdere analyse wijst echter uit dat er tussen beide landen geen significant verschil kan gevonden worden wat betreft het aantal gerapporteerde gedragingen (onderzoeksvraag 1). Hoewel de Belgische participanten gemiddeld meer gedragingen rapporteerden ($M=3,80$, $SE=.183$) dan de Spaanse participanten ($M=3,41$, $SE=.177$) was dit verschil niet significant ($t(358)=-1,552$, $p>.05$).

Via de tweede onderzoeksvraag werd nagegaan of er een significant verschil is in rijkdom (aantal woorden) van de antwoorden gegeven in beide landen. Uit de analyse blijkt dat de de participanten uit de Spaanse steekproef gemiddeld meer woorden schreven ($M=21,61$, $SE= 1.024$) dan de participanten uit de Belgische steekproef ($M=19,33$ $SE=1,192$). Dit verschil blijkt echter niet significant te zijn : $t(358)= 1,453$, $p>.05$.

De eerste en tweede onderzoeksvraag tonen dus aan dat er geen significante verschillen zijn in het gemiddeld aantal gedragingen en in rijkdom van de beschrijving tussen België en Spanje.

In wat volgt zullen de resultaten uit het vooronderzoek nauwkeuriger bekeken worden. Er zal namelijk nagegaan worden of de gebruikte vraagstelling een invloed had op de antwoorden van de deelnemers (hypothese 1, 2, 3 en 4) en of er in de verschillende settings andere antwoordtendensen waren. Tot slot wordt bekeken wat de gelijkenissen en verschillen zijn tussen de Belgische en Spaanse masterlijst.

Invloed van vraagstelling. Bij de beschrijving van de methode werd reeds aangehaald dat in het vooronderzoek twee vragen gebruikt werden. Dit werd gedaan om een mogelijke bias op basis van de vraagstelling tegen te gaan. Wanneer de bekomen antwoorden vergeleken worden, zijn er inderdaad duidelijke responsverschillen tussen beide vragen zichtbaar. Dit verschil kan zowel kwantitatief als kwalitatief uitgedrukt worden. In wat volgt zullen eerst de kwantitatieve verschillen besproken worden aan de hand van hypothese 1, 2, 3 en 4 en vervolgens zullen de bekomen masterlijsten van België en Spanje naast elkaar gelegd worden om zo enkele opmerkelijke verschillen te onderstrepen.

Kwantitatief onderscheid. Uit de resultaten blijkt dat er zowel in België als in Spanje significante verschillen in het aantal gerapporteerde gedragingen gevonden worden tussen de eerste en de tweede vraagstelling (hypothese 1 en 3). De t-test van hypothese 1 toont namelijk dat er een significant verschil is ($t(178) = -3,783$, $p < .05$) tussen het aantal gerapporteerde gedragingen van Belgische participanten bij de eerste vraagstelling ($M = 3,13$, $SE = .229$) en de tweede vraagstelling ($M = 4,47$, $SE = .268$). Gelijkaardig aan de Belgische steekproef gaan Spaanse participanten bij de tweede vraag meer gedragingen rapporteren ($M = 3,96$, $SE = .283$) dan participanten die de eerste vraag invulden ($M = 2,86$, $SE = .197$). Dit verschil is eveneens significant ($t(178) = -3,193$, $p < .05$). T-testen tonen dus een significant verschil aan tussen vraagstelling 1 en vraagstelling 2 voor zowel de Belgische steekproef als de Spaanse steekproef. Deze resultaten tonen enerzijds aan dat de vraagstelling inderdaad leidt tot een verschil in het

aantal gerapporteerde gedragingen en geven verder aan dat een specifieke vraagstelling naar gedragingen meer informatie oplevert dan een algemene vraagstelling.

Naast de hypothese die stelde dat de vraagstelling effect heeft op het aantal gedragingen dat participanten rapporteerden, werd onderzocht of de vraagstelling invloed had op de rijkdom (aantal woorden) van de omschrijvingen (hypothese 2 en 4). Beide hypothesen konden echter niet bevestigd worden. T-testen tonen aan dat Belgische participanten meer neerschreven bij de eerste vraagstelling ($M=23,46$, $SE=1,740$) dan bij tweede vraagstelling ($M=15,20$, $SE=1,519$) maar dit verschil blijkt niet significant ($t(178)=3,574$, $p>.05$). Hetzelfde geldt voor de Spaanse steekproef, waarbij de eerste vraag eveneens meer neergeschreven werd ($M=23,60$, $SE=1,503$) dan bij de tweede vraag ($M=19,62$, $SE=1,367$), maar ook hier was de t-toets niet significant ($t(178)=1,958$, $p>.05$). Hoewel hypothese 2 en 4 niet bevestigd worden, gaan de gemiddelden echter wel in de richting van de vooropgestelde hypothesen.

Kwalitatief onderscheid. Naast bovenstaande kwantitatieve analyse wordt in wat volgt een kwalitatieve analyse gedaan, die zal focussen op de inhoud van de gerapporteerde gedragingen. Er zal gekeken worden naar verschillen in vraagstelling alsook naar verschillen die voorkomen door gebruik te maken van verschillende settings. Tot slot zullen zowel de gelijkenissen als de verschillen tussen de Belgische en Spaanse masterlijst beschreven worden.

Antwoorden die opvallend veel voorkwamen bij de eerste vraag (*“omschrijf zo uitgebreid mogelijk een emotioneel intelligent persoon”*) en nauwelijks of helemaal niet voorkwamen bij de tweede vraag, staan samengevat in tabel 4. In België werden bij de eerste vraag vooral gedragingen geformuleerd die over emoties gaan. Zo kan een emotioneel intelligent persoon de emoties van anderen goed inschatten, er correct op reageren alsook goed omgaan met de eigen emoties. Deze persoon weet over het algemeen ook gepast te reageren in bepaalde situaties. De antwoorden van de Spaanse steekproef zijn meer uiteenlopend. Zo wordt een emotioneel intelligent persoon beschreven als een gelukkige persoon met een goed hart, die over normen beschikt die hij of zij niet snel zal veranderen. Hiernaast zou deze persoon ook in staat zijn anderen te manipuleren.

Tabel 4

Frequent gerapporteerde gedragingen bij vraag 1

België	V1	V2	Spanje	V1	V2
Hij/zij reageert op een gepaste wijze op de emoties van anderen	15	3	Hij/zij heeft een goed hart	3	0
Hij/zij reageert op een gepaste manier in verscheidene situaties	13	3	Hij/zij is gelukkig	6	0
Hij/zij kan goed omgaan met de eigen emoties	15	1	Hij/zij kan anderen manipuleren	3	1
Hij/zij kan de emoties van anderen goed inschatten	11	3	Hij/zij heeft sterke waarden die moeilijk te veranderen zijn	5	1

Noot: V1 = Vraag 1, V2 = Vraag 2

Tabel 5

Frequent gerapporteerde gedragingen bij vraag 2

België	V1	V2	Spanje	V1	V2
Hij/zij denkt na vooraleer te handelen	0	5	Hij/zij denkt na vooraleer te handelen	0	4
Hij/zij is sociaal	4	20	Hij/zij is welopgevoed/geleerd	0	12
Hij/zij blijft rustig	1	9	Hij/zij is kritisch voor zichzelf	0	6
Hij/zij is vriendelijk	0	7	Hij/zij is respectvol	2	7
Hij/zij kan medeleven tonen	4	12	Hij/zij kan naar anderen luisteren	5	14
Hij/zij is graag gezien	1	4	Hij/zij heeft gevoel voor humor	0	5
Hij/zij uit zijn emoties	1	8	Hij/zij heeft doorzettingsvermogen	0	3
Hij/zij is openminded	1	7	Hij/zij is rustig	1	3
Hij/zij heeft veel zelfvertrouwen	1	6	Hij/zij is geduldig	0	5

Noot: V1 = Vraag 1, V2 = Vraag 2

Tabel 5 toont de gedragingen die vaak voorkwamen bij vraag 2 “geef zoveel mogelijk gedragingen die volgens u typerend zijn voor een emotioneel intelligent

persoon” en die amper of helemaal niet voorkwamen bij vraag 1. Zoals in het kwantitatieve luik al eerder werd aangegeven, werden op de tweede vraag beduidend meer gedragingen geformuleerd dan op de eerste vraag. Ook blijken de antwoorden meer uiteenlopend te zijn. De lijst met unieke gedragingen vernoemd bij de tweede vraag is dan ook langer dan de lijst bij de eerste vraag. Opvallend is dat zowel in België als in Spanje de deelnemers de gedragingen ‘nadenken vooraleer te handelen’ en ‘blijft rustig’ veel frequenter bij de tweede vraag dan bij de eerste vernoemen. Zowel via de kwantitatieve analyses als via de kwalitatieve omschrijvingen kan dus besloten worden dat de vraagstelling wel degelijk een impact had op de antwoordtendensen.

Tabel 6

Frequent gerapporteerde gedragingen per setting

België	B	W	S	Spanje	B	W	S
Hij/zij kan naar anderen luisteren	5	9	11	Hij/zij kan naar anderen luisteren	2	8	9
Hij/zij reageert op een gepaste manier in verscheidene situaties	9	4	3	Hij/zij kan zich gepast gedragen in verschillende situaties	7	5	0
Hij/zij is zachtaardig	0	4	1	Hij/zij is een goed mens	1	5	2
Hij/zij is behulpzaam	4	6	0	Hij/zij helpt anderen	3	0	4
Hij/zij is empatisch	7	16	10	Hij/zij is welopgevoed/geleerd	8	1	3
Hij/zij kan medeleven tonen	4	9	3	Hij/zij kan zijn/haar gevoelens de baas blijven/domineren	5	1	6
Hij/zij reageert op een gepaste wijze op de emoties van anderen	10	3	5	Hij/zij heeft vaste waarden die moeilijk te veranderen zijn	1	1	4
Hij/zij kan goed omgaan met de eigen emoties	8	2	6	Hij/zij denkt na over zichzelf/is autoreflexief	2	4	3
Hij/zij kan de emoties van anderen goed inschatten	7	1	6				
Hij/zij communiceert vlot	0	6	3				
Hij/zij kan relativieren	0	4	2				
Hij/zij houdt rekening met andere personen en hun emoties	0	0	4				

Noot: B = Bibliotheek, W = Winkel, S= Station

Invloed van de setting. Naast het verschil in vraagstelling, die invloed had op de beantwoording ervan, bleek ook dat bepaalde antwoorden meer of minder voorkwamen in de verschillende settings. Tabel 6 geeft een overzicht van de meest opvallende verschillen. Zo valt op dat zowel in België als in Spanje ‘luisteren naar anderen’ opvallend minder werd vermeld in de bibliotheek dan in de andere twee settings. ‘Gepast reageren in bepaalde situaties’ werd zowel in België als Spanje vaker geantwoord in de bibliotheek en tot slot werd ‘is een goed mens’, of ‘is lief’ zowel in België als in Spanje bijna enkel in de winkel geantwoord.

Hierboven werden enkele opvallende verschillen, geïnduceerd door het verschil in de vraagstelling en setting, besproken. In wat volgt zullen de twee masterlijsten wat meer in detail besproken worden.

Vergelijking België en Spanje.

Gelijkenissen tussen beide landen. Er zijn 23 omschrijvingen die zowel in de Belgische als in de Spaanse masterlijst opgenomen werden. Om tot deze 23 omschrijvingen te komen werden sommige items samengenomen, dit omdat het nuanceverschil tussen sommige items te klein was, alsook om de lezer zo min mogelijk te verwarren. Deze 23 omschrijvingen zijn weergegeven in tabel 7. Bij de eerste 18 van deze omschrijvingen is het verschil in frequentie tussen België en Spanje gering. ‘Empatisch zijn’, ‘kunnen luisteren’, en ‘gepast gedrag vertonen in verschillende situaties’ zijn de meest frequent genoemde gedragingen die in beide landen voorkwamen.

Naast deze 18 gedragingen bevat tabel 7 nog vijf omschrijvingen die in beide landen de masterlijst haalden maar dit met uiteenlopende frequenties in beide landen.

Tabel 7.

Gelijkenissen in gedragingen tussen België en Spanje met bijhorende frequenties.

Klein verschil in frequenties tussen beide landen	België	Spanje
Hij/zij is empatisch	58	35
Hij/zij kan luisteren	25	19
Hij/zij is rustig	10	4
Hij/zij is vriendelijk	7	6
Hij/zij is verdraagzaam	3	7
Hij/zij is zonder vooroordelen	5	3
Hij/zij is manipulatief	3	4
Hij/zij kan zijn/haar gevoelens benoemen	6	6
Hij/zij is een goed mens/ wordt graag gezien	4	8
Hij/zij denkt na vooraleer te handelen	5	4
Hij/zij heeft zelfkennis	3	3
Hij/zij kan zijn/haar emoties uiten	9	8
Hij/zij biedt passende oplossingen aan anderen	5	9
Hij/zij is respectvol/ respecteert anderen	5	9
Hij/zij heeft goede interpersoonlijke relaties	4	9
Hij/zij herkent de gevoelens/emoties van anderen	9	8
Hij/zij stelt gepast gedrag in verschillende situaties	16	12
Hij/zij helpt anderen	10	7
Groot verschil in frequenties tussen beide landen	België	Spanje
Hij/zij kan zich in andermans plaats zetten	3	12
Hij/zij is sociaal	24	10
Hij/zij begrijpt anderen	10	22
Hij/zij heeft controle over zichzelf	15	5
Hij/zij is welopgevoed/voelt aan wat juist en fout is/heeft besef van waarden normen	3	12

Verschillen tussen beide landen. Naast overeenkomsten, heeft elk land ook enkele unieke gedragingen en omschrijvingen. Deze kunnen ons misschien iets leren over het

land, de cultuur en de manier waarop de inwoners van beide landen naar EI kijken. In tabel 8 zijn de unieke Belgische gedragingen terug te vinden. De meest frequente gedragingen zijn ‘meevoelend zijn’, ‘goed emoties van anderen kunnen inschatten en hierop inspelen’, ‘goed om kunnen met je eigen en andermans emoties’ en ‘het gematigd uiten van je emoties’. Hiernaast beschrijven Belgen, in tegenstelling tot de Spanjaarden, een emotioneel intelligent persoon als iemand die lichaamstaal en gezichtsuitdrukkingen begrijpt. Het openstaan voor zowel nieuwe dingen, andere meningen als voor emoties van anderen zijn ook zaken die we in Spanje niet te horen kregen. Ook het kunnen omgaan, het voorspellen en het rekening houden met emoties van anderen werd vaak vermeld.

Tabel 8.

Unieke gedragingen België met bijhorende frequenties

Unieke gedragingen België	f
Hij/zij is meevoelend	19
Hij/zij kan goed inspelen op de emoties van anderen	18
Hij/zij uit zijn/haar emoties matig	16
Hij/zij kan goed omgaan met de eigen emoties	16
Hij/zij kan de emoties van anderen goed inschatten	14
Hij/zij kan goed omgaan met anderen	9
Hij/zij kan goed mensen inschatten	9
Hij/zij communiceert vlot/to the point/praatvaardig	9
Hij/zij begrijpt lichaamstaal	8
Hij/zij heeft veel mensenkennis	8
Hij/zij is openminded	8
Hij/zij is verstandig	7
Hij/zij heeft zelfvertrouwen	7
Hij/zij is kwetsbaar	7
Hij/zij kan relativeren	6
Hij/zij laat zich (beperkt) leiden door emoties	6
Hij/zij kan gedrag van anderen voorspellen en hierop anticiperen	5

Hij/zij ervaart eigen emoties	5
Hij/zij kan de eigen emoties goed inschatten	5
Hij/zij handelt rationeel	5
Hij/zij is zachtaardig	5
Hij/zij houdt rekening met randfactoren	5
Hij/zij is in staat om te troosten	4
Hij/zij houdt rekening met andere personen en hun emoties	4
Hij/zij is emotioneel stabiel	4
Hij/zij is emotioneel en intelligent tegelijk	4
Hij/zij weegt verschillende opties af	4
Hij/zij beschikt over leiderschap	4
Hij/zij stelt voorbeeldig gedrag	4
Hij/zij kan situaties goed inschatten	4
Hij/zij voorspelt de impact van situaties op anderen hun emoties	4
Hij/zij interpreteert gelaatsuitdrukkingen	3
Hij/zij staat open voor de emoties van anderen	3
Hij/zij is een persoon die al veel heeft meegemaakt	3
Hij/zij verwerkt emoties persoonlijk	3
Hij/zij is een twijfelaar	3
Hij/zij beschikt over motivatie	3
Hij/zij is een goede werkracht of student	3
Hij/zij is vastberaden	3
Hij/zij kan anderen beïnvloeden	3
Hij/zij scheidt niet op	3
Hij/zij is volwassen ingesteld	3
Hij/zij is impulsief	3
Hij/zij is tactvol	3

Noot: f = frequentie

De Belgische steekproef bevat eveneens enkele tegenstellingen. Zo'n tegenstellingen vinden we in de Spaanse steekproef niet terug. Het gaat hier om

‘emotioneel stabiel zijn’ tegenover ‘kwetsbaar zijn’, ‘het uiten van emoties’ tegenover ‘het persoonlijk verwerken van emoties’, ‘vastberaden zijn’ tegenover ‘aan alles twijfelen’, ‘verschillende zaken afwegen en de optimale kiezen’ tegenover ‘impulsief zijn’. Door deze tegenstellingen kunnen we afleiden dat de Belgen meningsverschillen hebben omtrent de invulling of definiëring van een emotioneel intelligent persoon. Dit kan mee verklaren waarom de Belgische masterlijst meer gedragingen bevat. Verder rapporteerden de Belgen ook meer beschrijvingen die over hun eigen emoties gaan. Deze beschrijvingen zijn, zoals in de literatuurstudie reeds aan bod kwam, een belangrijk element van het vier-factorenmodel van Mayer en Salovey.

Naast bovenstaande gedragingen die enkel in de Belgische masterlijst werden opgenomen, bevat de Spaanse masterlijst ook gedragingen die niet in de Belgische masterlijst terug te vinden zijn (zie Tabel 9). ‘Assertief zijn’ en ‘gevoelens kunnen reguleren en onder controle houden’ zijn de drie meest genoemde. Hiernaast vallen de items die verwijzen naar het positief in het leven staan en gelukkig zijn op. Deze komen frequent voor in de Spaanse lijst, maar zijn helemaal niet terug te vinden in de Belgische masterlijst.

Tabel 9.

Unieke gedragingen Spanje met bijhorende frequenties.

Unieke gedragingen Spanje	f
Hij/zij kan zijn/haar gevoelens onder controle houden/controleren	32
Hij/zij is assertief/ kan nee zeggen	10
Hij/zij ziet het leven van de positieve kant	8
Hij/zij heeft vaste waarden die moeilijk te veranderen zijn	6
Hij/zij kan op een correcte manier reageren	3
Hij/zij is geduldig	5
Hij /zij is respectvol	9
Hij/zij laat zich niet makkelijk beïnvloeden	6
Hij/zij heeft de capaciteit om op een objectieve manier problemen te analyseren	5
Hij/zij heeft gevoel voor humor	5

Hij/zij heeft verantwoordelijkheidsgevoel	5
Hij/zij leidt op elk vlak een evenwichtig leven	4
Hij/zij is vrijgevig	4
Hij/zij is gelukkig	6
Hij/zij past zich aan de noden van het leven aan	8
Hij/zij denkt na over zichzelf/is autoreflexief	3
Hij/zij geniet van het leven	4
Hij/zij kan zichzelf ertoe bewegen iets te doen	4
Hij/zij is op alle vlakken een coherent persoon	5
Hij/zij is kritisch voor zichzelf	6
Hij/zij is volhardend	3
Hij/zij kan zijn/haar mannetje staan in bepaalde situaties	5
Hij/zij vermijdt conflictsituaties	3
Hij/zij houdt van leren/leert graag bij	4
Hij/zij is iemand die beslissingen kan nemen	7
Hij/zij kan zijn/haar gevoelens beheren/reguleren	12
Hij/zij past zich aan aan verschillende situaties	8

Noot: f = frequentie

In het onderzoek van deze studie zullen beide masterlijsten gebruikt worden om de impliciete theorieën verder te onderzoeken.

Onderzoek

Opzet en procedure. In het onderzoek wordt de factorstructuur, onderliggend aan de impliciete theorieën over EI die Belgische en Spaanse leken hebben, bekeken. De data-inzameling gebeurde aan de hand van een internetbevraging waar zowel in Spanje als in België 400 personen gevraagd werden om de bekomen masterlijsten uit het vooronderzoek te beoordelen. Er werd gekozen voor een internetbevraging om zo de Belgische en Spaanse procedure meer te standaardiseren en de invloed van de onderzoekers te minimaliseren. Eveneens konden we via internet de stadsgrenzen doorbreken en zo een breder publiek aanspreken. Tijdens de bevraging kregen de Belgische en Spaanse deelnemers wel een andere masterlijst, die werd bepaald door wat

deelnemers uit het vooronderzoek in hun land geantwoord hadden. Net als bij het vooronderzoek werd er gewerkt met twee verschillende vraagstellingen. De eerste versie vroeg aan 200 deelnemers om aan te geven hoe karakteristiek de omschrijvingen uit de masterlijst zijn voor een persoon met een hoog niveau van EI. De omschrijvingen werden telkens op een 7 puntenschaal beoordeeld (0 = ‘niet karakteristiek’ - 7 = ‘zeer karakteristiek’). Aan de andere 200 participanten werd gevraagd hoe frequent een persoon met een hoog niveau van EI de omschrijvingen uit de masterlijst vertoont. Hier werd eveneens van een 7 puntenschaal gebruik gemaakt (0 = ‘nooit/niet frequent’ - 7 = ‘altijd/zeer frequent’).

Steekproef België. 469 leken hebben deelgenomen aan het Belgische onderzoek, waarvan 15 niet de Belgische nationaliteit hadden. 107 van deze participanten werden niet in de dataset opgenomen omdat ze enkel hun demografische gegevens hadden ingevuld, waardoor er geen gegevens omtrent de gedragingen uit de masterlijst beschikbaar waren voor deze personen.

Geslacht en leeftijd. De bekomen steekproef, zonder deelnemers die enkel hun demografische gegevens invulden (N= 362), omvat 54,5% vrouwen (N= 198) en 45,5% mannen (N= 164). De gemiddelde leeftijd was 38,1 jaar met een range van 16 tot 74 jaar. Tabel 10 bevat specifiekere gegevens in verband met de leeftijdscategorieën waartoe de deelnemers behoren.

Tabel 10.

Leeftijdsgegevens Belgische steekproef

Leeftijd	Percentage	N
< 18 jaar	0,3 %	1
Tussen 18 en 22 jaar	24,8 %	90
Tussen 23 en 35 jaar	23,5 %	85
Tussen 36 en 45 jaar	15,2 %	55
Tussen 46 en 55 jaar	20,7 %	75
>55 jaar	15,5 %	56

Opleidingsniveau. Het opleidingsniveau van de respondenten werd, net als in het vooronderzoek, gemeten aan de hand van het hoogst behaalde diploma. Voor 1,9 %

(N=7) van de respondenten is dit een diploma basisonderwijs, voor 19,3% (N=70) is dit een diploma secundair onderwijs, 3% (N=11) behaalde een diploma van hun specialisatiejaar, 26,7% (N= 97) behaalde een diploma hoger onderwijs van het korte type, 11% (N= 40) behaalde een diploma hoger onderwijs van het lange type, 9,1 % (N=33) behaalde een universitair bachelor diploma en 27,5% (N= 99) heeft een universitair master diploma behaald.

Arbeidsstatuut. De steekproef omvat 26,2% (N=95) studenten, 9,4% (N= 34) personen die tewerkgesteld zijn als hogere kaderleden; 9,4% (N=34) lagere kaderleden; 3,9% (N=14) zelfstandigen; 32,2% (N=117) bedienden, 5% (N=18) arbeiders en 1,1% (N=4) huisvrouwen.

Werkervaring. Gemiddeld genomen hebben de deelnemers 15,61 jaar werkervaring. Deze liggen verspreid van 0 tot 47 jaar.

Steekproef Spanje. In deze steekproef werden 412 leken bevestigd. Tien deelnemers hiervan hadden niet de Spaanse nationaliteit, die data werden bijgevolg niet gebruikt. Twee andere participanten hadden enkel hun demografische gegevens ingevuld en verder niets. Deze werden vervolgens niet in de dataset opgenomen; missing data werden met andere woorden verwijderd.

Tabel 11.

Leeftijdsgegevens Spaanse steekproef

Leeftijd	Percentage	N
< 18 jaar	0,2 %	1
Tussen 18 en 22 jaar	28,9 %	115
Tussen 23 en 35 jaar	50 %	200
Tussen 36 en 45 jaar	13,7 %	56
Tussen 46 en 55 jaar	6,5 %	25
>55 jaar	0,7 %	3

Geslacht en leeftijd. De uiteindelijke steekproef (N=400) bestaat uit 69,2% vrouwen (N= 277) en 30,8% mannen (N= 123). De gemiddelde leeftijd van de

respondenten is 28,9 jaar en varieert tussen de 16 en de 64 jaar. Tabel 11 geeft een beeld van het aantal deelnemers per leeftijdscategorie.

Opleidingsniveau. Het hoogst behaalde diploma is voor 0,2% (N=1) van de respondenten een diploma basisonderwijs, voor 2,7% (N=11) is dit een diploma secundair onderwijs, 27,4% (N=109) behaalde een diploma van een voorbereidingsjaar op de universiteit, 12,7% (N=51) behaalde een bachelordiploma, 41,8% (N=167) behaalde een masterdiploma aan de universiteit, 11,2% (N=45) behaalde een universitair master na master diploma en 2,2% (N= 9) heeft een doctoraat behaald.

Arbeidsstatuut. Qua arbeidsstatuut bevat de steekproef voor 48,8% (N=195) studenten, 13,9% (N=55) hoger kaderleden; 4,5% (N=18) lager kaderleden; 1,7% (N=7) zelfstandigen; 11,4% (N=46) bedienden, 1,2% (N=5) arbeiders en 3,7% (N=15) huisvrouwen.

Vergelijking steekproeven België en Spanje. Net zoals bij het vooronderzoek zullen beide steekproeven met elkaar vergeleken worden om na te gaan of er al dan niet een verschil zit in de steekproef. In tabel 12 staan de meest opvallende verschillen opgesomd. Indien er grote verschillen zijn in steekproef, kan dit effecten gehad hebben op de verkregen antwoorden. Een eerste opmerkelijk feit is dat er in de Belgische steekproef 107 mensen enkel de demografische variabelen hebben ingevuld. In de Spaanse steekproef waren dit slechts 2 personen. Dit kan voor een vertekening in de Belgische steekproef zorgen en de bekomen factoren beïnvloed hebben.

Geslacht en leeftijd. Het aandeel mannen in de Spaanse steekproef ligt opvallend lager dan bij de Belgische steekproef. Vervolgens waren de Belgische participanten gemiddeld 9,2 jaar ouder dan de Spaanse participanten. Dit kan deels te wijten zijn aan het feit dat België een grote groep deelnemers van boven de 55 jaar telde.

Tabel 12.

Opmerkelijke verschillen in demografische variabelen tussen beide landen.

Demografische variabele	België	Spanje
Gemiddelde leeftijd	38,1 jaar	28,9 jaar
Geslacht	Mannen: 45,5% Vrouwen: 54,5%	Mannen: 30,8% Vrouwen: 69,2%
Hoogste diploma	Basisonderwijs : 1,9% Bachelor : 9,1% Master : 27,5%	Basisonderwijs: 0,2% Bachelor : 12,7% Master : 41,8%
Arbeidsstatuut	Student : 26,2% Kaderfunctie : 18,8% Zelfstandig beroep : 3,9% Bedienden:32,2% Arbeiders: 5% Huisvrouwen:1,1%	Student : 48,8% Kaderfunctie : 18,4% Zelfstandig beroep : 1,7% Bedienden:11,4% Arbeiders: 1,2% Huisvrouw : 3,7%

Opleidingsniveau. De Belgische steekproef telde, in vergelijking met de Spaanse, veel meer participanten die als hoogste diploma een diploma secundair of lager onderwijs hadden opgegeven. Dit grote verschil kan deels te wijten zijn aan het feit dat in België meer oudere participanten deelnamen aan het onderzoek. Vroeger was het echter niet de gewoonte om na het secundair onderwijs nog verder te studeren. Eveneens valt op dat een grote groep Spanjaarden een universitair bachelor of master diploma heeft. Het valt dus op dat de Belgische steekproef lager opgeleid is dan de Spaanse steekproef. Zeker als de 11,2 % Spanjaarden mee gerekend worden die een master na master diploma behaalden. Dit kan deels verklaard worden door de grote jongerenwerkloosheid in Spanje. Zo hebben zij geen stimulans om de arbeidsmarkt te betreden en studeren ze verder.

Arbeidsstatuut. De Spaanse steekproef telt bijna dubbel zo veel studenten als de Belgische steekproef. Voorts werden bij de Belgen drie keer zoveel bedienden bevraagd

als bij de Spanjaarden. Ook qua arbeidsstatuut zijn er dus opmerkelijke verschillen tussen beide steekproeven.

Deze verschillen tussen beide steekproeven zorgen ervoor dat de verschillen tussen België en Spanje die verder in deze scriptie verkregen worden, niet enkel kunnen toegeschreven worden aan het verschil in cultuur. Ook het verschil in steekproef kan voor differentiatie in de data gezorgd hebben.

Materiaal. Er werd gebruik gemaakt van een online vragenlijst. Deze werd begin december online geplaatst en was tot midden januari beschikbaar. Er werd aan de participanten gevraagd om de gedragingen uit de masterlijst te beoordelen op een 7 puntenschaal. (0 = ‘niet karakteristiek/ nooit’ - 7 = ‘zeer karakteristiek/ altijd’). Daarnaast werden dezelfde demografische gegevens als bij het vooronderzoek bevestigd en de vragenlijst werd opnieuw afgesloten met een zelfevaluatie.

Analyses. Vooraleer de data te analyseren via een factoranalyse, is het nodig om na te gaan of dit wel een gepaste techniek is voor deze data. Hiervoor zal de Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) statistiek alsook Bartlett’s test berekend worden. Voorts zullen drie technieken besproken alsook toegepast worden om zo tot het juiste aantal factoren te komen. Het is belangrijk hier voldoende tijd aan te besteden, aangezien er problemen verbonden zijn aan zowel het overhouden van teveel als te weinig factoren (over- en onderextractie).

KMO en Bartlett’s test. Vooreerst werden de Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) en Bartlett’s test of sphericity berekend. Deze analyses werden uitgevoerd om na te gaan of een exploratieve factoranalyse kon toegepast worden op de verkregen data. De KMO is een index die de sterkte van de geobserveerde correlaties vergelijkt met de sterkte van de partiële correlaties. Hoge waarden voor de KMO geven weer dat het uitvoeren van een factoranalyse wenselijk is (Field, 2005). Een tweede indicator van de relatie tussen variabelen is Bartlett’s test of sphericity. Deze wordt gebruikt om de nulhypothese te testen die stelt dat de variabelen in de correlatiematrix van de populatie ongecorrleerd zijn (Field, 2005).

Om de data verder te analyseren werd gebruik gemaakt van een exploratieve factoranalyse met een varimax rotatie. De keuze om exploratief te werk te gaan ligt voor de hand, aangezien deze studie van exploratieve aard is en er op voorhand niet voorspeld kan worden hoeveel factoren er te voorschijn zullen komen. De keuze voor rotatie ligt in het feit dat rotatie de factorstructuur optimaliseert en zo wordt de relatieve belangrijkheid van iedere factor geëgaliseerd (Field, 2005). Een veel voorkomende moeilijkheid bij exploratieve factoranalyse is het beslissen over hoeveel factoren er precies moeten worden behouden (Ledesma & Valero-Mora, 2007). Dit is een belangrijke vraag, want wanneer te weinig factoren worden bekomen (onderextractie), gaan relevante data verloren (Ledesma & Valero-Mora, 2007). Verdere nadelen van onderextractie zijn dat belangrijke factoren genegeerd kunnen worden, dat twee factoren worden samengenomen terwijl dit niet zo moet zijn en dat de fout in de factorladingen hoger wordt (O'Connor, 2000). Wanneer echter te veel factoren bekomen worden (overextractie), zullen minder sterke of minder stabiele factoren uit de analyse komen, wat de resultaten moeilijk interpreteerbaar maakt (Ledesma & Valero-Mora, 2007). Overextractie vergroot dus de kans dat aandacht besteed wordt aan triviale factoren. Eveneens zullen de factorladingen bij overextractie over het algemeen laag zijn (O'Connor, 2000). In wat volgt zullen drie gehanteerde analyse technieken besproken worden die elk aangeven hoeveel factoren er behouden moeten worden. Vervolgens zullen deze analyses op onze data toegepast worden.

Kaiser-methode. De Kaiser-methode is een veelgebruikte techniek om te beslissen hoeveel factoren onderliggend zijn aan de data; alle variabelen met een eigenwaarde groter dan 1 worden namelijk behouden. Deze methode wordt echter gezien als inefficiënt. Er is zelfs consensus dat deze de minst accurate methode is om te bepalen hoeveel factoren uit de analyse mogen behouden worden (Velicer & Jackson, 1990). Zo verrichtte Silverstein in 1987 een studie waaruit bleek dat de Kaiser-methode er slechts in 22% van de gevallen in slaagt om het correcte aantal factoren te behouden. In de overige 78% gevallen was het zo dat de Kaiser-methode aan overextractie deed (Silverstein, 1987). Ondanks de kritiek werd deze methode hier toch toegepast omdat het zo'n wijdverspreide techniek is. Om aan de kritieken tegemoet te komen werd deze methode echter aangevuld met een tweede analysetechniek, namelijk de Scree-test van

Cattell (1996). Deze zal helpen om een duidelijker beeld te scheppen over hoeveel factoren werkelijk behouden moeten worden.

Scree-test van Cattell. Deze tweede methode geeft de grafische representatie van de eigenwaarden in een dalende lijn weer (Cattell, 1996). Vervolgens moet er gekeken worden naar waar de lijn een breekpunt vertoont (Costello & Osborne, 2005). Het aantal eigenwaarden die zich boven dit welbepaald breekpunt bevinden, is het aantal factoren die men moet behouden (Costello & Osborne, 2005). De achterliggende gedachte van deze methode is dat het 'breekpunt' weergeeft waar belangrijke factoren zich gaan onderscheiden van minder belangrijke factoren (Ledesma & Valero-Mora, 2007). Een kritiek op deze methode is dat ze zeer subjectief en moeilijk te interpreteren is. Zo is het onderscheid tussen belangrijke factoren en triviale factoren nog steeds niet duidelijk (Franklin, Gibson, Robertson, Philip, Polhmann, Fralish, 1995). Om deze ambivalentie op te lossen, zal een beroep gedaan worden op een derde methode, namelijk de paralleltest van Horn (1965).

Paralleltest van Horn. Deze derde methode genereert een aantal random variabelen met elk een bijhorende eigenwaarde, die zullen aangeven hoeveel factoren moeten behouden worden. In deze procedure worden eigenwaarden voor rotatie, van de eigenlijke dataset, vergeleken met de eigenwaarden van een random dataset met dezelfde dimensionaliteit (Franklin et al., 1995). Dit wil zeggen dat de random dataset wordt opgesteld met dezelfde hoeveelheid subjecten (N) en dezelfde hoeveelheid variabelen (v). Op basis hiervan worden dan de eigenwaarden berekend. De achterliggende gedachte van deze methode is dat eigenwaarden van de eigenlijke dataset vergeleken worden met de eigenwaarden van de random dataset (Franklin et al., 2005). De behouden factoren zijn die factoren uit de eigenlijke dataset waarvan de eigenwaarden hoger zijn dan de eigenwaarden uit de random dataset (Franklin et al., 1995). De paralleltest blijkt een goede en accurate methode te zijn inzake het factorretentie-probleem (Fabrigar, 1999). Uit de eerder vernoemde studie van Silverstein (1987) bleek dan ook dat de paralleltest accurater is dan de Kaiser-methode. Ook bleek dat, wanneer de paralleltest toch de verkeerde conclusie aangaf, er dan een overextractie met slechts één enkele factor werd gemaakt (Silverstein, 1987). Andere

onderzoekers, Zwick en Velicer (1986), kwamen in hun studie tot het besluit dat de paralleltest de correcte conclusie aangeeft in 92% van de gevallen. In deze thesis zal gebruik gemaakt worden van een Monte Carlo simulatie aangezien dit volgens Skinner (1979) een even goede methode is om de data te analyseren als een gewone paralleltest via SPSS (Franklin et al., 1995).

De Monte Carlo simulatie. Deze simulatie maakt, net zoals een paralleltest, een random dataset aan met evenveel variabelen en subjecten als de originele dataset (Brown, 2006). De data gegenereerd via deze simulatie zijn ook continu en normaal verdeeld (Brown, 2006).

In wat volgt zullen de besproken analyses toegepast en geïnterpreteerd worden, dit zowel voor de de Belgische als de Spaanse data.

Resultaten België.

KMO en Bartlett's test. Na het uitvoeren van beide tests blijkt dat een factoranalyse een goede techniek is voor deze data (KMO: ,935 en Bartlett's test: ,000). Er wordt bijgevolg groen licht gegeven om de verdere analyses uit te voeren.

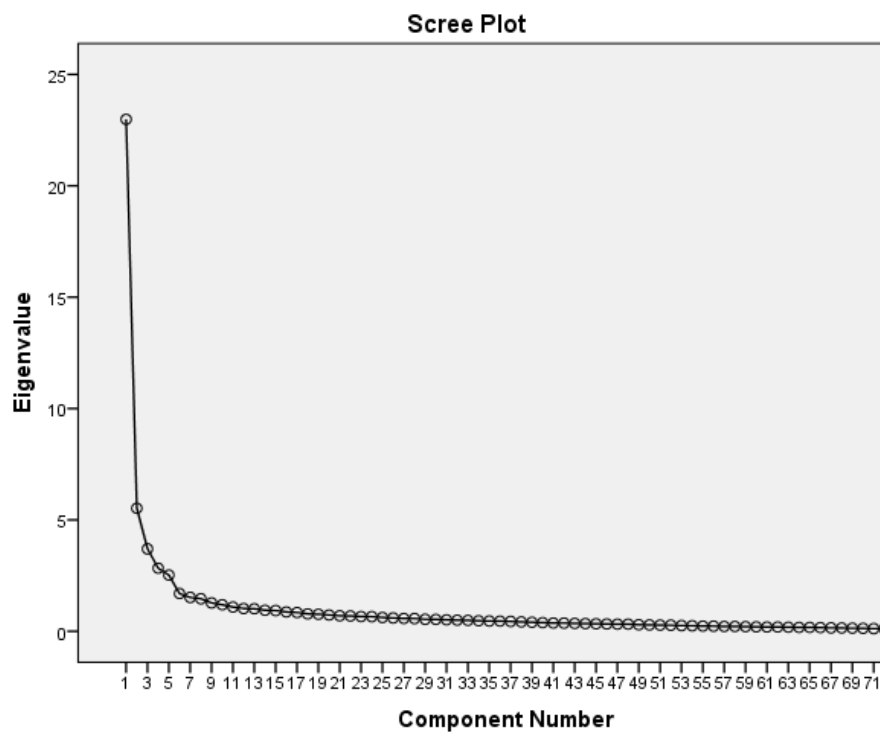
Kaiser-methode. Wanneer deze methode gevolgd wordt, kunnen dertien factoren behouden worden met een eigenwaarde groter dan 1 (zie tabel 13). Deze dertien factoren verklaren samen 66,46% van de variantie met acht factoren die minder dan 3% van de variantie verklaren.

Scree Test. Wanneer deze methode gebruik wordt, zouden ofwel drie ofwel vijf factoren behouden moeten worden uit de data (zie Figuur 1). Deze onzekerheid ontstaat doordat het niet geheel duidelijk is of dit breekpunt zich nu na de derde factor situeert, dan wel na de vijfde factor.

Tabel 13

De behouden factoren volgens de Kaiser-methode met bijhorende eigenwaarden.

Component	Eigenwaarden	% variantie	% cumulatieve variantie
1	22,985	31,924	31,924
2	5,524	7,672	39,596
3	3,701	5,140	44,736
4	2,833	3,935	48,671
5	2,523	3,504	52,174
6	1,694	2,353	54,528
7	1,522	2,114	56,641
8	1,461	2,029	58,671
9	1,274	1,769	60,440
10	1,192	1,656	62,096
11	1,091	1,515	63,611
12	1,024	1,422	65,032
13	1,011	1,404	66,436

Figuur 1. Scree Plot Belgische factoren

Monte Carlo simulatie. Om uitsluitsel te geven over hoeveel factoren er behouden moeten worden, werd de Monte Carlo simulatie toegepast. Hier werd het aantal subjecten uit de Belgische steekproef ingegeven (362) alsook het aantal variabelen (72). Er werd gekozen om de simulatie 100 keer te laten lopen (100 iteraties). Op basis van de Monte Carlo simulatie worden vijf factoren uit de data behouden (tabel 14).

Tabel 14.

Vergelijking van de eigenwaarden verkregen via factoranalyse (FA) en Monte Carlo simulatie (MC).

Component	FA eigenwaarde	MC eigenwaarde
1	22,9	2,01
2	5,5	1,93
3	3,7	1,87
4	2,8	1,81
5	2,5	1,76

Noot: De eigenwaarden verkregen via factoranalyse zijn voor de eerste vijf componenten groter dan de eigenwaarden verkregen via de Monte Carlo simulatie. Deze vijf factoren worden bijgevolg behouden.

In wat volgt worden de behouden factoren uitvoerig besproken en benoemd.

Interpretatie factoren. De eerste factor (zie tabel 15) die uit de Belgische data naar boven komt, bevat 34 items en verklaart hiermee 19,8% van de variantie. Deze factor bevat items die positieve of gewaardeerde eigenschappen beschrijven in de maatschappij. Zo wordt een emotioneel intelligent persoon gezien als iemand die vriendelijk is, graag gezien wordt, voorbeeldig gedrag stelt en een goede student of werkracht is. Verder schept deze persoon niet op, is hij of zij volwassen ingesteld, tactvol en respectvol.

Tabel 15.

Factor 1 met bijhorende factorladingen (34 items)

Factor	1	2	3	4	5
64. Hij/zij is vriendelijk	,761	,145	,191	,211	-,024
69. Hij/zij stelt voorbeeldig gedrag	,755	,072	,180	,103	,033
72. Hij/zij is vooruitdenkend	,740	,133	,191	,039	,232
49. Hij/zij beschikt over motivatie	,729	,059	,184	,233	,050
65. Hij/zij weet raad in moeilijke situaties	,697	,253	,207	-,063	,086
71. Hij/zij is graag gezien	,692	,185	,094	,135	,082
67. Hij/zij heeft zelfcontrole	,652	,232	,301	-,280	,030
55. Hij/zij scheidt niet op	,649	,128	,220	,132	-,093
56. Hij/zij is sociaal	,631	,331	,104	,126	,046
70. Hij/zij is tactvol	,627	,338	,140	,007	-,068
58. Hij/zij is in staat om te troosten	,626	,445	,054	,263	-,208
68. Hij/zij is emotioneel en intelligent tegelijk	,624	,040	,118	,085	,139
50. Hij/zij is een persoon die al veel heeft meegemaakt	,623	-,090	,075	,236	,090
66. Hij/zij weegt verschillende opties af	,622	,209	,188	-,089	,195
53. Hij/zij kan relativeren	,614	,226	,274	-,191	,014
47. Hij/zij beschikt over leiderschap	,609	,066	,137	,029	,390
41. Hij/zij kan goed omgaan met anderen	,606	,505	,076	-,040	-,111
27. Hij/zij is vastberaden	,590	,018	,308	,068	,169
54. Hij/zij respecteert anderen	,577	,446	,214	,023	-,200
45. Hij/zij kan luisteren	,542	,541	,014	,038	-,135
62. Hij/zij verwerkt emoties persoonlijk	,537	,157	,094	,146	,078
29. Hij/zij is verstandig	,517	-,027	,350	,143	,249
21. Hij/zij is een goede student of goede werkracht	,512	-,158	,236	,381	,246
30. Hij/zij is volwassen ingesteld	,507	,162	,359	,074	,094
43. Hij/zij kan de situatie goed inschatten	,505	,439	,166	-,142	,098
42. Hij/zij kan goed omgaan met de eigen emoties	,504	,418	,234	-,213	-,082
51. Hij/zij reageert op een gepaste	,504	,492	,205	-,257	-,046

manier in verscheidene situaties					
60. Hij/zij uit zijn/haar emoties matig	,502	,174	-,013	,020	-,049
26. Hij/zij is openminded	,495	,312	,315	,118	,042
59. Hij/zij uit zijn/haar emoties	,478	,341	,025	,227	-,102
28. Hij/zij is verdraagzaam	,475	,262	,299	,245	-,061
31. Hij/zij is zachtaardig	,469	,181	,203	,434	-,141
46. Hij/zij laat zich (beperkt) leiden door emoties	,450	,235	-,070	,240	-,019
32. Hij/zij is zonder vooroordelen	,405	,308	,351	-,016	-,080

De tweede factor (zie tabel 16) bevat 22 items en verklaart hiermee 16% van de variantie. De factor werd als empathie benoemd omdat deze items bevat zoals ‘zich in de plaats kunnen zetten van anderen’, ‘veel inlevingsvermogen hebben’, ‘openstaan voor de emoties van anderen’ en ‘zich kunnen inleven in de situatie van anderen.’ Verder is deze persoon ook in staat om medeleven te tonen en meevoelend en begripvol te zijn.

Tabel 16.

Factor 2 met bijhorende factorladingen (22 items)

Factor	1	2	3	4	5
37. Hij/zij kan de emoties van anderen goed inschatten	,160	,816	,029	,007	,196
44. Hij/zij kan zich in andermans plaats zetten	,355	,711	-,048	-,018	-,075
57. Hij/zij staat open voor emoties van anderen	,398	,696	,016	,123	-,123
40. Hij/zij kan goed mensen inschatten	,345	,694	,106	-,083	,276
61. Hij/zij heeft veel inlevingsvermogen	,362	,694	-,072	,093	,001
15. Hij/zij herkent de emoties van anderen	-,081	,692	,241	,033	,126
39. Hij/zij kan goed inspelen op anderen hun emoties	,168	,689	,144	,038	,200
19. Hij/zij interpreteert gelaatsuitdrukkingen	-,029	,679	,178	,173	,155
52. Hij/zij reageert op een gepaste wijze op de emoties van anderen	,411	,673	,167	-,200	-,065

1. Hij/zij begrijpt lichaamstaal	-,126	,635	,214	,032	,084
38. Hij/zij kan het gedrag van anderen voorspellen	,255	,614	-,006	,000	,406
7. Hij/zij is empatisch	,001	,612	,190	,062	-,146
25. Hij/zij is meevoelend	,237	,590	,022	,290	-,300
12. Hij/zij heeft veel mensenkennis	,095	,589	,236	-,018	,189
35. Hij/zij kan anticiperen op het gedrag van anderen	,208	,589	,182	-,014	,343
63. Hij/zij voorspelt de impact van situaties op anderen hun emoties	,348	,550	-,117	-,123	,310
48. Hij/zij kan medeleven tonen	,468	,531	-,061	,246	-,132
16. Hij/zij houdt rekening met andere personen en hun emoties	,174	,523	,226	,110	-,336
36. Hij/zij kan de eigen gevoelens verwoorden	,267	,520	,214	-,087	-,017
20. Hij/zij is begripvol	,414	,458	,190	,299	-,258
17. Hij/zij houdt rekening met randfactoren	,150	,431	,365	,085	,089
18. Hij/zij zoekt interactie met mensen	,236	,389	,208	,282	,031

Tabel 17.

Factor 3 met bijhorende factorladingen (9 items)

Factor	1	2	3	4	5
3. Hij/zij blijft rustig	,288	,042	,640	-,026	-,095
6. Hij/zij is emotioneel stabiel	,196	,174	,621	-,187	-,129
5. Hij/zij beheerst zijn/haar emoties	,110	,241	,611	-,201	-,032
4. Hij/zij communiceert vlot	,184	,192	,597	,092	,028
10. Hij/zij handelt rationeel	,300	-,103	,595	-,113	,131
11. Hij/zij heeft besef van waarden en normen	,188	,167	,572	,169	,026
14. Hij/zij heeft zelfkennis	,214	,212	,540	,004	,087
13. Hij/zij heeft veel zelfvertrouwen	,450	,047	,479	-,073	,124
8. Hij/zij ervaart eigen emoties	-,049	,309	,351	,213	-,019

De derde factor onderliggend aan de impliciete theorieën van Belgische leken bevat 9 items en verklaart hiermee 7,2% van de variantie (zie tabel 17). Deze factor kan benoemd worden als ‘Emotionele controle’ aangezien de factor items bevat die

een emotioneel intelligent persoon beschrijven als rustig en emotioneel stabiel. Verder beheerst en ervaart deze persoon zijn of haar emoties zeer bewust.

Deze vierde factor die met de Belgische data bekomen werd, bevat 5 items en verklaart hiermee 5,2% van de variantie (zie tabel 18). Deze factor bevat enkele tegenstrijdige items zoals ‘impulsief zijn’ en ‘twijfelen’. Deze factor zou kunnen benoemd worden als ‘onstabiel of labiel’, doordat deze persoon eigenschappen vertoont die tegengesteld zijn aan die van een stabiel persoon. Zo wordt een emotioneel intelligente persoon hier beschreven als kwetsbaar, gevoelig, twijfelend en impulsief.

Tabel 18

Factor 4 met bijhorende factorladingen (5 items)

Factor	1	2	3	4	5
24. Hij/zij is kwetsbaar	,072	,002	-,113	,752	-,040
23. Hij/zij is impulsief	,125	-,146	-,103	,687	,282
9. Hij/zij is gevoelig	,125	,226	,133	,598	-,124
22. Hij/zij is een twijfelaar	,135	,039	-,164	,576	,238
2. Hij/zij is behulpzaam	,311	,126	,368	,452	-,255

De vijfde en laatste factor bestaat slechts uit twee items, namelijk het kunnen beïnvloeden en manipuleren van anderen (zie tabel 19). Deze factor beschrijft hoe een emotioneel intelligent persoon zijn of haar talent kan misbruiken in zijn of haar eigen voordeel. Om deze reden benoemen we deze factor als ‘anderen beïnvloeden’. Costello en Osborne (2005) stelden echter dat factoren die minder dan drie items bevatten niet mogen behouden worden. Om deze reden valt deze laatste factor weg en houdt de Belgische steekproef vier factoren over die onderliggend zijn aan de impliciete theorieën van Jan met de pet over EI.

In wat volgt zullen dezelfde analyses en beschrijvigen die toegepast werden op de Belgische data, toegepast worden op de Spaanse data.

Tabel 19

Factor 5 met bijbehorende factorladingen.

Factor	1	2	3	4	5
34. Hij/zij kan anderen manipuleren	,099	,243	-,038	,115	,711
33. Hij/zij kan anderen beïnvloeden	,263	,299	,148	,084	,638

Resultaten Spanje.

KMO en Bartlett's test. Net als bij de Belgische data werd ook hier de Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) berekend en Bartlett's test of sphericity uitgevoerd (KMO: ,950 en Bartlett's test: ,000). Deze analyses tonen, net zoals bij de Belgische steekproef, aan dat een factor-analyse een goede methode is om onze data te verwerken.

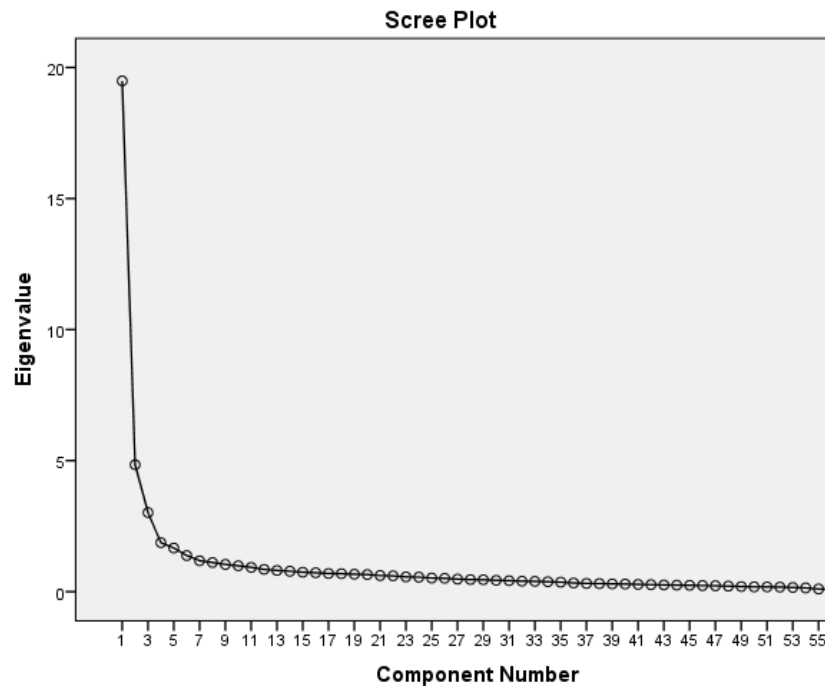
Kaiser-methode. Volgens de Kaiser-methode tellen de impliciete theorieën die Spanjaarden over EI hebben negen factoren (zie tabel 20). Deze verklaren samen 63,56% van de variantie. De laatste twee factoren verklaren echter weinig, namelijk minder dan 2% van de variantie.

Tabel 20

De behouden factoren volgens de Kaiser-methode met bijhorende eigenwaarden.

Component	Eigenwaarden	% variantie	% cumulatieve variantie
1	19,486	34,796	34,796
2	4,843	8,648	43,444
3	3,017	5,388	48,832
4	1,870	3,339	52,171
5	1,665	2,973	55,143
6	1,379	2,462	57,605
7	1,180	2,107	59,712
8	1,112	1,985	61,697
9	1,040	1,857	63,555

Scree test. Net zoals bij de Belgische steekproef, valt ook hier de Scree test moeilijk af te lezen (zie Figuur 2).

Figuur 2. Scree Plot Spaanse factoren

Het is namelijk niet duidelijk of het breekpunt zich nu na de tweede, de vierde of de vijfde factor bevindt. De resultaten verkregen via de Monte Carlo simulatie zullen ook hier de doorslag moeten geven.

Tabel 21.

Vergelijking van de eigenwaarden verkregen via factoranalyse (FA) en de Monte Carlo simulatie (MC).

Component	FA eigenwaarde	MC eigenwaarde
1	19,4	1,81
2	4,8	1,73
3	3,0	1,67
4	1,8	1,63
5	1,66	1,59

Noot: De eigenwaarden verkregen via factoranalyse zijn voor de eerste vijf componenten groter dan de eigenwaarden verkregen via de Monte Carlo simulatie. Deze vijf factoren worden bijgevolg behouden.

Monte Carlo simulatie. Uit tabel 21 kan worden afgelezen dat via de Monte Carlo simulatie vijf factoren behouden worden. Bij deze vijf factoren zijn de eigenwaarden uit de factoranalyse namelijk groter dan de verkregen eigenwaarden via de Monte Carlo simulatie.

In wat volgt zullen de deze vijf factoren besproken en benoemd worden.

Interpretatie factoren. De eerste factor bevat 19 items en verklaart hiermee 16,3% van de variantie (zie tabel 22). Deze factor kreeg de naam ‘Empatie’ omdat de sterk ladende items op deze factor empathie-gerelateerd zijn. Dit kan geïllustreerd worden doordat volgende items een hoge lading hebben op deze factor: ‘men kan zich in de plaats van de ander stellen, de ander begrijpen, het standpunt van de ander vatten en naar de ander luisteren.’

Tabel 22.

Factor 1 met bijhorende factorladingen (19 items)

Factor	1	2	3	4	5
45. Hij/zij kan zich de situatie van anderen inbeelden	,816	,289	,079	,011	,109
29. Hij/zij kan de andere begrijpen	,805	,231	,069	,083	,198
44. Hij/zij kan andermans standpunt begrijpen	,804	,285	,111	,034	,113
31. Hij/zij herkent de gevoelens van anderen	,746	,138	,104	,117	,060
28. Hij/zij is empathisch	,738	,246	-,029	,091	,172
46. Hij/zij kan naar anderen luisteren	,654	,405	,109	,013	,153
27. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens onder controle houden /controleren	,641	-,120	,233	,332	,144
43. Hij/zij is iemand die zijn/haar gevoelens en mogelijkheden kent	,630	,133	,328	,374	-,046
23. Hij/zij heeft goede interpersoonlijke relaties	,613	,214	,199	,234	,063
54. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens de baas blijven/domineren	,574	-,077	,244	,390	,122
5. Hij /zij kan zijn/haar gevoelens identificeren/percipiëren	,555	-,179	,193	,464	,141
30. Hij/zij weet hoe te reageren in elke situatie	,472	,138	,460	,302	,024
32. Hij/zij is in staat op een bevredigende manier oplossingen aan te reiken aan anderen	,468	,422	,283	,156	-,032

34. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens uitdrukken	,548	,191	,085	,457	-,133
22. Hij/zij kan op een correcte manier reageren	,439	,193	,418	,281	,122
50. Hij/zij kan zich aanpassen aan verschillende situaties	,427	,318	,354	,095	,242
36. Hij/zij kan zich gepast gedragen in verschillende situaties	,424	,417	,360	,020	,124
14. Hij/zij past zich aan de noden van het leven aan	,419	,340	,226	,270	,275
8. Hij/zij is assertief	,397	,056	,246	,247	,362

De tweede factor verklaart 15,2% van de variantie en wordt met zijn 17 items ‘Gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen’ genoemd (zie tabel 23). Deze factor bevat items die de emotioneel intelligente persoon beschrijven als ‘een goed persoon’, ‘iemand met een goed hart’, ‘een verantwoordelijk en respectvol iemand’, die ‘aangenaam is in de omgang’ en ‘geen mensen beoordeelt alvorens ze te kennen’. Verder wordt deze persoon ook gezien door de buitenwereld als iemand die sociaal en behulpzaam is.

Tabel 23.

Factor 2 met bijhorende factorladingen (17 items)

Factor	1	2	3	4	5
51. Hij/zij is een goed mens	,110	,846	,095	-,128	,012
52. Hij/zij heeft een goed hart	,087	,827	,052	-,136	,037
48. Hij/zij is vrijgevig	,149	,762	,137	-,053	,166
35. Hij/zij is welopgevoed/geleerd	,190	,689	,179	-,040	,093
40. Hij/zij geniet van het leven	,187	,686	,075	,479	-,008
37. Hij/zij heeft verantwoordelijkheidsgevoel	,105	,638	,457	-,019	,046
33. Hij/zij is gelukkig	,238	,621	,120	,467	-,069
41. Hij/zij leidt op elk vlak een evenwichtig leven	,245	,568	,220	,454	,087
55. Hij/zij is iemand die het positieve ziet in de dingen	,248	,552	,131	,374	,135
38. Hij/zij is sociaal	,379	,550	,143	,210	-,063

15. Hij/zij helpt anderen	,443	,547	,139	,045	,268
26. Hij/zij houdt van leren/leert graag bij	,026	,537	,469	-,098	,107
10. Hij/zij is respectvol	,369	,479	,146	,076	,444
7. Hij/zij is vriendelijk	,281	,472	-,106	,122	,414
2. Hij/zij heeft gevoel voor humor	,084	,427	-,094	,315	,410
25. Hij/zij vermijdt conflictsituaties	-,030	,395	,353	,044	,138
56. Hij/zij is iemand die geen vooroordelen uitspreekt over iemand die hij/zij nog niet kent	,220	,365	,237	,119	,243

Tabel 24.

Factor 3 met bijhorende factorladingen (13 items)

Factor	1	2	3	4	5
18. Hij/zij denkt na vooraleer te handelen	,237	,042	,674	,145	,188
20. Hij/zij is volhardend	,012	,270	,671	,204	,049
19. Hij/zij denkt na over zichzelf/is autoreflexief	,306	,047	,652	,097	,191
42. Hij/zij is iemand die beslissingen kan nemen	,103	,400	,528	,346	,033
24. Hij/zij laat zich niet makkelijk beïnvloeden	,139	,150	,508	,172	,104
21. Hij/zij kan zijn/haar mannetje staan in bepaalde situaties	,460	,072	,507	,294	,033
47. Hij/zij heeft controle over zichzelf/zelfcontrole	,300	,131	,488	,272	,238
17. Hij/zij heeft vaste waarden die moeilijk te veranderen zijn	-,142	,297	,447	-,086	-,134
39. Hij/zij heeft de capaciteit om op een objectieve manier problemen te analyseren	,292	,314	,441	,206	,133
11. Hij/zij is kritisch voor zichzelf	,274	,231	,424	-,007	,299
16. Hij/zij kan 'nee' zeggen	,158	,000	,403	,384	,300
9. Hij/zij is op alle vlakken een coherent persoon	,260	,312	,402	,281	,353
53. Hij/zij kan anderen manipuleren	,068	-,089	,334	,217	-,199

De derde factor kan met zijn 13 items 10,3% van de variantie verklaren. Deze factor wordt gezien als de meer ‘rationele’ kant van de emotioneel intelligente persoon (zie tabel 24). Zo zou deze persoon over zelfcontrole beschikken en nadenken alvorens tot actie over te gaan. Deze persoon laat zich ook niet makkelijk beïnvloeden en heeft sterke waarden die moeilijk te veranderen zijn. Hij of zij is ook in staat om problemen op een objectieve manier op te lossen. Verder kan deze persoon duidelijk ‘nee’ zeggen wanneer hij of zij iets niet wil. Deze factor toont aan dat de Spanjaarden ook een meer rationele dimensie betrekken bij emotionele intelligentie.

Tabel 25.

Factor 4 met bijhorende factorladingen (4 items)

Factor	1	2	3	4	5
4. Hij /zij heeft zelfvertrouwen	,147	,033	,243	,750	,166
6. Hij/zij kan zichzelf ertoe bewegen iets te doen	,141	,028	,347	,633	,056
3. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens beheren/reguleren	,422	-,272	,124	,619	,245
13. Hij/zij ziet het leven van de positieve kant	,346	,412	,104	,477	,224

De vierde factor bevat vier items en verklaart 8,2% van de variantie (zie tabel 25). Deze factor wordt gezien als de ‘drive’ of de motor van de emotioneel intelligente persoon. Deze factor toont met andere woorden de motivationele kant van de emotioneel intelligente persoon, die zichzelf en de eigen emoties kan sturen en dit met een positieve visie ten aanzien van het leven.

Tabel 26.

Factor 5 met bijhorende factorladingen (3 items)

Factor	1	2	3	4	5
1. Hij/zij is rustig	,049	-,036	,162	,137	,679
49. Hij/zij is geduldig	,224	,323	,320	-,019	,538
12. Hij/zij is verdraagzaam	,360	,391	,184	,076	,432

De vijfde en laatste factor bevat drie items en verklaart hiermee 5% van de variantie (zie tabel 26). De items van deze factor beschrijven een emotioneel persoon als rustig, verdraagzaam en geduldig. Deze factor kan dan ook benoemd worden als de innerlijke rust of de innerlijke kalmte waarover een emotioneel intelligente persoon beschikt.

Hierboven werd beschreven hoe de factoren tot stand kwamen en wat deze factoren zowel in België als in Spanje inhouden, in wat volgt zullen deze resultaten besproken worden.

HOOFDSTUK 3: BESPREKING EN CONCLUSIE

In dit laatste hoofdstuk worden kort de resultaten van het onderzoek samengevat en worden mogelijke verklaringen voorgesteld. Daarna wordt stilgestaan bij de belangrijkste sterktes en beperkingen van het onderzoek en tot slot worden er suggesties gegeven voor verder onderzoek.

Bespreking van de resultaten

Vooronderzoek. Door middel van het vooronderzoek werden er twee masterlijsten gevormd, één voor België, die 72 gedragingen telde en één voor Spanje, die 56 gedragingen telde.

Kwantitatief. Het verschil in aantal gedragingen in de masterlijsten tussen beide landen kon niet verklaard worden aan de hand van onze eerste en tweede onderzoeksvraag. Deze vonden namelijk geen significant verschil in aantal gemiddeld gerapporteerde gedragingen en in de rijkdom van de omschrijvingen tussen België en Spanje. Mogelijke verklaringen voor het verschil in aantal gedragingen in de masterlijst zijn onder meer dat het Nederlands een rijkere, meer genuanceerde woordenschat met meer synoniemen bevat dan het Spaans. Het is ook mogelijk dat enkele nuances uit de antwoorden van de Spaanse steekproef over het hoofd werden gezien aangezien de onderzoeker niet perfect Spaanstalig is. Eveneens kon opgemerkt worden dat men in België een meer heterogene visie had op wat een EI persoon is. Zo gaf men in België enkele tegenstrijdige gedragingen aan. Bij de Spanjaarden werd een meer homogene kijk gevonden. Dit kan er eveneens voor zorgen dat de masterlijst in België meer gedragingen kent, net omdat er minder consensus is over wat het begrip precies inhoudt.

Naast de eerste en tweede onderzoeksvraag werden er nog vier hypothesen getoetst. Hieruit kon geconcludeerd worden dat de vraagstelling een invloed had op het aantal gedragingen die zowel de Belgen als de Spanjaarden formuleerden (hypothese 1 en hypothese 3). Zo formuleerden participanten meer gedragingen indien ze de tweede vraag “Geef zoveel mogelijk gedragingen die volgens u typerend zijn voor een emotioneel intelligent persoon” kregen. Mogelijks komt dit doordat deze tweede vraagstelling meer specifiek is. Deelnemers weten hierdoor beter wat van hen verwacht wordt en vinden het eveneens makkelijker om via gedragingen een EI persoon te

omschrijven. Hierdoor waren ze in staat bij de tweede vraagstelling meer gedragingen op te lijsten. Ten tweede had de vraagstelling bij beide landen geen effect op de rijkdom van de beschrijving (hypothese 2 en hypothese 4). Initieel werd gedacht dat, indien er gevraagd werd om een omschrijving te geven (vraagstelling 1), mensen meer met volzinnen zouden antwoorden dan indien er werd gevraagd om gedragingen te geven (vraagstelling 2). Het zou kunnen dat dit verschil tussen beide vraagstellingen deels werd verkleind doordat men bij de tweede vraagstelling meer gedragingen aangaf, maar elke gedraging met minder woorden omschreef. Er worden met andere woorden twee verschillende zaken gemeten. Zo nemen we de rijkdom van omschrijving van de eerste vraag en vergelijken we deze met de rijkdom van omschrijving bij de tweede vraag. Bij de eerste vraag vonden we echter gemiddeld minder gerapporteerde gedragingen waardoor men bij de tweede vraag met hetzelfde aantal woorden als in de eerste vraag, meer gedragingen omschrijft. Dit zorgt ervoor dat de rijkdom van omschrijving niet heel nauwkeurig kan worden nagegaan. Mochten we dus in staat zijn om het verschil in aantal antwoorden uit te filteren bij de analyse naar de rijkdom van omschrijving, dan zou het kunnen dat we wel een significant verband terugvinden.

Er kan dus via de kwantitatieve analyses besloten worden dat via het variëren van de vraagstelling, een verschil naar voren komt in het aantal gerapporteerde gedragingen.

Kwalitatief. Naast kwantitatieve verschillen werden de bekomen gedragingen ook inhoudelijk bekeken. Zo werd nagegaan of de vraagstelling, de setting en de cultuur een invloed hadden op de antwoorden die participanten gaven.

Vraagstelling en setting. Wanneer het verschil in vraagstelling inhoudelijk werd bekeken kon vastgesteld worden dat de vraagstelling invloed had op de gegeven antwoorden. Dit doet vermoeden dat via een verschil in vraagstelling ook effectief een andere invalshoek werd bevraagd. Verder bleek ook de setting een invloed te hebben op de gedragingen die mensen formuleerden. Zo bleek dat bepaalde antwoorden meer of minder voorkwamen naargelang de setting. Hieruit kan besloten worden dat het een goede zaak is om in onderzoek naar impliciete theorieën te werken met verschillende

vraagstellingen en settings. Dit zorgt er namelijk voor dat er meer variatie in de data komt en dat de impliciete theorieën breder bevraagd worden.

Cultuur. Naast vraagstelling en setting, speelt ook de cultuur een belangrijke rol. Zo kwamen 23 van de respectievelijk 72 en 56 omschrijvingen, zowel in de Belgische als in de Spaanse masterlijst voor. Dit betekent dat er overlap zit tussen beide masterlijsten, maar uiteraard zijn er ook heel wat verschillen tussen beide. De zes meest opvallende verschillen zullen hieronder kort besproken worden.

Eerst en vooral kwamen bij de Spanjaarden items naar voor die verband houden met een positieve attitude ten aanzien van het leven. In België was er echter geen enkel item dat die richting uitging. Blijkbaar zit levensvreugde en het hebben van een positieve kijk zo diep geworteld in de Spaanse cultuur, dat ze dit positieve ook associëren met een emotioneel intelligent persoon. Zo zien Spanjaarden deze persoon als een gelukkig iemand, die positief in het leven staat en van het leven geniet alsook een evenwichtig leven leidt. Het is opvallend hoe deze trekken de Spaanse cultuur reflecteren. Vandaar dat gesuggereerd wordt dat deze items de culturele normen en waarden weerspiegelen die Spanjaarden hebben.

Ten tweede rapporteerden de Belgische leken meer beschrijvingen die over hun eigen emoties gaan. Deze beschrijvingen zijn, zoals eerder vermeld in de literatuurstudie, een belangrijk element van het vier-factorenmodel van Mayer en Salovey. Verder in deze masterproef zal nog nagegaan worden of het vier-factorenmodel ook in de bekomen factoren naar boven komt. Een andere verklaring waarom Belgen meer omschrijvingen rapporteerden die over hun eigen gevoelens gaan, is dat de Belgen hoger scoren op de dimensie ‘individualisme’ van Hofstede. Zo scoren de Belgen 75 op 100 waar de Spanjaarden slechts een 51 op 100 behalen (Hofstede, 2012, “What about Belgium?”; Hofstede, 2012, “What about Spain?”). Deze hogere score op individualisme kan betekenen dat Belgen meer op zichzelf gericht zijn, terwijl Spanjaarden, ondanks dat ze ook een land met een individualistische cultuur zijn, toch iets meer gericht zijn op de medemens.

Ten derde is het heel opvallend dat in de Belgische steekproef enkele tegengestelde gedragingen de masterlijst haalden. Deze heterogene visie van Belgen op EI kan deels verklaren waarom de Belgische masterlijst langer is dan de Spaanse

masterlijst. Doordat deze tegenstellingen niet werden teruggevonden bij de Spaanse steekproef, wordt verondersteld dat Spanjaarden een homogener beeld hebben over wat EI inhoudt.

Ten vierde beschrijven Belgen, in tegenstelling tot Spanjaarden, een emotioneel intelligent persoon als iemand die lichaamstaal en gezichtsuitdrukkingen begrijpt. Het begrijpen van deze lichamelijke uitingen kunnen we deels linken aan de eerste tak van het vier-factorenmodel, namelijk het percipiëren van emoties, van Mayer en Salovey. Dit zou er echter ook op kunnen wijzen dat Belgen, in vergelijking met Spanjaarden, minder openlijk over hun gevoelens praten waardoor ze meer aangewezen zijn op andere manieren om de emoties en gevoelens van hun medemens waar te nemen en hier rekening mee te kunnen houden. Dit is echter een veronderstelling die nog verder moet onderzocht worden.

Ten vijfde valt het op dat openstaan voor zowel nieuwe dingen, andere meningen alsook voor de emoties van anderen, zaken zijn die we in Spanje niet te lezen kregen en in België wel. Dit kan erop wijzen dat Belgen een meer open houding hebben in het leven en hierdoor minder vasthouden aan tradities. Dit in tegenstelling tot de Spanjaarden die tradities misschien hoger in het vaandel dragen en hiervan minder rap afwijken. Deze veronderstelling kan ondersteund worden doordat de Spaanse masterlijst items omvat als ‘laat zich niet makkelijk beïnvloeden’ en ‘heeft vaste waarden die moeilijk te veranderen zijn’. Deze items komen in de Belgische masterlijst helemaal niet voor. Dit kan erop wijzen dat ‘openminded zijn’ op diverse vlakken een culturele waarde is die enkel onder de Belgen leeft. Spanjaarden hierentegen lijken meer vast te houden aan hun eigen ideeën en tradities.

Tot slot omschreven de Spanjaarden een emotioneel intelligent persoon als iemand met gevoel voor humor die eveneens vrijgevig is. Dit kwam niet voor in de Belgische steekproef. Het vrijgevige aspect zou hier opnieuw een cultureel verschil kunnen blootleggen. Spanjaarden zijn in het dagdagelijks leven namelijk nog meer op elkaar aangewezen en zoals reeds aangehaald, scoren ze iets lager op Hofstede's ‘individualisme schaal’. De associatie tussen een emotioneel intelligent persoon en humor kan hierbij aansluiten. Door humor te gebruiken kan men de groepsbanden namelijk versterken, alsook medemensen hun leed verzachten.

Hierboven werden de resultaten uit het vooronderzoek kort overlopen en werden mogelijke verklaringen voor deze resultaten uiteengezet. In wat volgt zullen de resultaten uit het onderzoek van België en Spanje vergeleken worden en zal de overlap met de expliciete theorieën toegelicht worden.

Onderzoek. Zowel in België als in Spanje werden vijf factoren gevonden die onderliggend zijn aan de impliciete theorieën die leken over EI hebben. Bij België bestaat de laatste factor uit slechts twee items, waardoor deze factor niet stabiel is. Dit maakt dat België 4 factoren overhoudt. In wat volgt worden de verkregen factoren uit België en Spanje met elkaar vergeleken.

Tabel 27

Vergelijking factoren aangetroffen in België en in Spanje

	België	Spanje
Factor 1	Gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij	Empathie
Factor 2	Empathie	Gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen
Factor 3	Emotionele controle	Rationaliteit
Factor 4	Onstabiel/ labiel	Innerlijke drijfveer
Factor 5	-	Innerlijke rust / interne kalmte

Gelijkenissen. Tabel 27 toont de factoren die in de Belgische en Spaanse steekproef gevonden werden. Opvallend hierbij is dat de factor ‘empathie’ in beide landen naar voren komt. Empathie kan dus gezien worden als een kenmerk die leken uit zowel België als Spanje toeschrijven aan een emotioneel intelligent persoon. De factor empathie vertoont ook grote gelijkenissen in items tussen beide landen. Zo zien zowel Belgische als Spaanse leken een empatisch persoon als iemand die anderen begrijpt en zich kan inleven in de situatie van anderen. Eveneens kan deze persoon het gezichtspunt van de ander begrijpen. Binnen deze factor en dan vooral bij de Belgische steekproef, worden er ook een groot aantal items gevonden die gaan over het begrijpen van emoties. Hierbij denken we opnieuw aan de derde tak van het vier-factorenmodel. De link naar dit model zal verder nog besproken worden.

De Belgische factor ‘Gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij’ en de Spaanse factor ‘Gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen’ vertonen eveneens overlap. Beide factoren gaan namelijk over het stellen van gewenste gedragingen. De focus in beide landen ligt echter anders. De gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij bevatten zowel items die slaan op de emotioneel intelligente persoon zelf, als op diens gedrag naar anderen toe. De Spaanse factor ‘gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen’ bevat vooral gedragingen naar anderen toe en gaat niet over de persoon zelf. De Spaanse factor zit dus als het waren genest in de bredere Belgische factor. Enkele overlappende items zijn: ‘graag gezien worden’, ‘een goed en aangenaam persoon zijn’ en ‘respectvol, sociaal en zonder vooroordelen zijn’. Verder zijn er nog enkele verschillen tussen beide factoren. In de Spaanse factor ‘Gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen’ komen er namelijk drie items voor die levensvreugde en het positief ingesteld zijn toeschrijven aan mensen die emotioneel intelligent zijn. Deze items komen echter niet voor bij de Belgische steekproef. Daarnaast leggen de Belgen in de factor ‘Gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij’ ook de nadruk op het feit dat mensen met een hoog EI goede studenten of werkkrachten zijn. Eveneens komen vaardigheden als gemotiveerd en tactvol zijn, vooruitdenken, vastberaden zijn en in staat om zaken te relativeren aan bod in deze Belgische factor, maar niet in de Spaanse factor. Alles samen genomen, is er een grote overlap tussen beide factoren, maar zijn de verschillen te groot om beide factoren onder dezelfde noemer te plaatsen.

De derde factor van België en Spanje, respectievelijk ‘emotionele controle’ en ‘rationaliteit’, leunen eveneens dicht bij elkaar aan. Beide factoren bevatten enerzijds ‘zelfcontrole’ en anderzijds ‘rationeel handelen’. Toch werden deze factoren in beide landen anders benoemd. De oorzaak hiervan is dat Belgen meer de focus richtten op het hebben van controle over hun emoties. Zo gaven zij aan dat een persoon met hoge emotionele intelligentie zelfkennis heeft en daarenboven rustig en emotioneel stabiel is. De Spanjaarden daarentegen legden meer de nadruk op het rationele aspect. Zo bevat deze factor items als ‘laat zich niet makkelijk beïnvloeden’, ‘lost problemen op een objectieve manier op’ en ‘is een coherent persoon op alle vlakken’. Deze items verklaren waarom beide factoren, ondanks dat ze dezelfde hoofdelementen bevatten, namelijk ‘controle’ en ‘rationeel handelen’, toch een ander label kregen.

Uit de gelijkenissen tussen de Belgische en Spaanse steekproef zou gesuggereerd kunnen worden dat ‘empathie’, ‘gewenste gedragingen’ en een factor die rationaliteit en zelfcontrole omvat, in een West-Europese samenleving een onderliggende trek zouden kunnen zijn van de impliciete theorieën over EI. Om dit hard te maken zijn er echter nog studies in andere West-Europese landen nodig.

Unieke factoren België. De drie belangrijkste factoren die gevonden werden in de Belgische steekproef, werden hierboven uitvoerig besproken. De vierde factor die de naam ‘Onstabiel’ kreeg, werd enkel in België aangetroffen. Deze factor bevat namelijk items die het tegenovergestelde zijn van eigenschappen die in de andere factoren voorkomen. Zo beschrijft deze factor een EI persoon als kwetsbaar, gevoelig, impulsief, twijfelachtig en behulpzaam. Dit staat in contrast met items als emotioneel stabiel zijn, vastberaden zijn, verschillende opties afwegen en zelfcontrole hebben. Deze laatste items zijn bouwstenen in verschillende andere Belgische factoren. Uit deze tegenstellingen kan afgeleid worden dat er onder de Belgen meningsverschillen heersen omtrent hoe een emotioneel intelligent persoon is en hoe die zich gedraagt. Deze tegenstellingen vinden we niet, of zeer beperkt in de Spaanse factoren. Vandaar dat voorzichtig gesuggereerd wordt dat de Spanjaarden een homogener visie hebben over emotionele intelligentie.

Unieke factoren Spanje. Net als bij België werden de eerste drie factoren reeds besproken doordat ze overlap vertonen met de Belgische factoren. Hieronder zullen we de vierde en vijfde factor nog kort beschrijven.

De vierde factor uit de Spaanse steekproef wordt gezien als de innerlijke drijfveer van een emotioneel intelligent persoon. Zo is deze persoon gemotiveerd en kan hij of zij de ervaren emoties sturen of reguleren. De persoon is ook zelfzeker en ziet het leven door een roze bril. Dit kan ook geïnterpreteerd worden als een bepaalde mindset of mentaliteit waarover de emotioneel intelligente persoon beschikt om zo bepaalde doelen te bereiken. De emotioneel intelligente persoon wordt door de Spaanse participanten dus gezien als iemand die in staat is zichzelf te motiveren en die optimistisch is. Opvallend is dat vele items uit deze factor ook in de Belgische masterlijst zijn opgenomen. Deze bleken in België echter niet de basis te zijn voor een afzonderlijke factor onderliggend aan EI.

De vijfde en laatste factor uit de Spaanse steekproef kan best beschreven worden als ‘de innerlijke kalmte waarover een emotioneel intelligent persoon beschikt’. Zo wordt deze persoon beschreven als rustig, geduldig en verdraagzaam. Dit is een kleine maar zeer duidelijke, coherente factor. Net als bij de vierde factor uit het Spaanse onderzoek komen de items van deze vijfde factor ook in Belgische masterlijst voor. Toch bleken deze items in België geen aparte factor te vormen. Dit kan misschien verklaard worden doordat de inhoud van de factor in schril contrast staat met het alom gekende stereotype over Spanjaarden: ‘de Spaanse furie’. Net hierdoor kan het zijn dat Spanjaarden iemand die emotioneel intelligent is, zien als die persoon tegengesteld aan het stereotype. De Spaanse furie is impulsief, opvliegend en snel geagiteerd. De emotioneel intelligente persoon daarentegen is geduldig, rustig en verdraagzaam.

De bekomen factoren van België en Spanje werden hierboven besproken en mogelijke verklaringen voor deze resultaten werden toegelicht. Er werd echter nog geen antwoord gegeven op de vijfde en zesde hypothese die vooropgesteld werden, namelijk of de verkregen factoren, onderliggend aan de impliciete theorieën van leken uit België en Spanje, meer aansluiten bij het vier-takkenmodel. Om beide hypothesen te toetsen worden hieronder de impliciete en expliciete theorieën tegenover elkaar geplaatst

Impliciete versus expliciete theorieën.

Factoren België. In wat volgt zullen de bekomen impliciete theorieën van zowel Belgen als Spanjaarden vergeleken worden met de drie besproken expliciete theorieën, namelijk het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey, het vier-factorenmodel van Goleman en Baron’s model van sociaal-emotionele intelligentie. Tabel 28 geeft een overzicht van de bekomen impliciete factoren uit België met de factoren of vaardigheden uit de drie beschreven expliciete theorieën. Hieronder zal wat toelichting gegeven worden bij deze tabel.

Tabel 28

Samenvattende tabel : raakvlakken tussen impliciete theorieën uit België en expliciete theorieën

Impliciete factoren	Expliciete theorieën		
	Bar-on	Goleman	Mayer en Salovey
1. Gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij	- Interpersoonlijke vaardigheden - Aanpassingsgraad : subfactoren ‘probleemoplossend vermogen’ en ‘realiteitszin’	- Sociaal bewustzijn - Zelfmanagement	-
2. Empathie	- Interpersoonlijke vaardigheden : subfactoren ‘empathie’ en ‘interpersoonlijke relaties’	- Sociaal bewustzijn - Relatiemanagement	- Tak 1 : emoties percipiëren - Tak 3 : emoties begrijpen
3. Emotionele controle	- Aanpassingsgraad - Stress-management : subfactor ‘impulscontrole’	- Zelfmanagement	-
4. Onstabiel	-	-	-

Factor 1 : Gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij. Deze eerste factor van de Belgische impliciete theorieën leunt dicht aan bij Golemans theorie. Goleman beweert namelijk dat een emotioneel intelligent persoon iemand is die succesvol is in zijn werkomgeving. Golemans denken wordt met voorgenoemde impliciete factor rechtstreeks ondersteund, ondermeer door het item dat aangeeft dat een emotioneel intelligent persoon een goede student of werkracht is. Naast dit globale idee, achterliggend aan Golemans theorie, bevat deze theorie eveneens vier competenties die een emotioneel intelligent persoon zou bezitten. De derde competentie uit Golemans theorie, namelijk ‘sociaal bewustzijn’, domineert deze eerste impliciete factor. Sociaal bewustzijn wordt gezien als de manier waarop mensen omgaan met relaties. De impliciete factor beschrijft emotioneel intelligente mensen als mensen die tactvol, respectvol en sociaal zijn. Verder zijn ze ook zachtaardig, troosten ze anderen

en hebben ze besef van de gevoelens, behoeftes en bezorgdheden van anderen. Ook Golemans tweede competentie ‘zelfmanagement’ zit deels verborgen in deze factor. Zo vinden Belgen dat deze persoon zichzelf kan relativeren en zelfcontrole heeft, wat hem of haar in staat zal stellen om de eigen interne staat, impulsen en middelen te reguleren. Samenvattend ondersteunt de impliciete factor ‘Gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij’ Golemans theorie. Dit vooral doordat de competentie ‘sociaal bewustzijn’ zo uitgesproken aanwezig is.

Naast de theorie van Goleman, vertonen twee factoren uit Bar-on’s theorie eveneens overlap met de eerste Belgische impliciete factor. Ten eerste omvat Bar-on’s factor ‘interpersoonlijke vaardigheden’ drie subfactoren waaronder de subfactor ‘interpersoonlijke relaties’. Dit komt voor een groot deel overeen met hierboven beschreven competentie ‘sociaal bewustzijn’ van Goleman. Ten tweede zit Bar-on’s factor ‘aanpassingsgraad’ ook deels verweven in de eerste Belgische factor. Zo zijn emotioneel intelligente personen verstandig, vooruitdenkend en weten ze raad in moeilijke situaties. Ze beschikken met andere woorden over bepaalde kwaliteiten, die goed aansluiten bij de subfactoren ‘probleemoplossend vermogen’ en ‘realiteitzin’, van Bar-on’s factor ‘aanpassingsgraad’.

Er kan besloten worden dat enkele competenties, factoren of subfactoren uit de theorieën van Goleman en Bar-on in deze factor ‘Gewaardeerde eigenschappen in de maatschappij’ aan bod komen. Er is echter geen overeenkomst tussen deze impliciete factor en het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey.

Factor 2: Empathie. De drie expliciete theorieën vertonen elk overlap met deze impliciete factor ‘empathie’. Als eerste wordt de overlap met het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey besproken. Twee van de vier takken lijken namelijk aan te sluiten bij deze impliciete factor. De items ‘het begrijpen van lichaamstaal en van gelaatsuitdrukkingen’ alsook ‘het herkennen van emoties van anderen’ horen bij de eerste tak, namelijk het accuraat kunnen percipiëren van emoties bij zichzelf en anderen. Vervolgens komt de derde tak, emoties begrijpen, op de voorgrond door de items die verband houden met het ‘kunnen verwoorden van eigen gevoelens’ en ‘het hebben van mensenkennis’. Hiernaast horen ook de items ‘rekening houden met anderen hun gevoelens’ en ‘het kunnen voorspellen van de impact van een situatie op andermans

gevoelens’, bij deze derde tak van het vier-takkenmodel. De insteek van Mayer en Salovey was namelijk dat een emotioneel intelligente persoon emoties kan labelen en de relatie en overdracht tussen emoties kan begrijpen. Deze elementen komen in deze impliciete factor dan ook naar voor.

Verder sluit één van de vijf hogere-ordefactoren uit Bar-on’s theorie sterk aan bij deze impliciete factor, namelijk de factor ‘interpersoonlijke vaardigheden’. Twee subfactor hiervan, namelijk empathie en interpersoonlijke relaties, worden hier teruggevonden. De link met de subfactor empathie is gemakkelijk gelegd aangezien deze impliciete factor hetzelfde werd gelabeld. De tweede subfactor, interpersoonlijke relaties, komt tot uiting door middel van het item dat stelt dat een EI persoon interactie zoekt met mensen. Bar-on’s hogere-ordefactor ‘interpersoonlijke vaardigheden’ vertoont dus via twee van zijn subfactoren overlap met de impliciete factor ‘empathie’.

Tot slot kunnen bij de impliciete factor ‘empathie’ ook twee competenties uit Golemans theorie geplaatst worden. Het gaat hier om de competenties ‘sociaal bewustzijn’ en ‘relatiemanagement’. De link met ‘sociaal bewustzijn’ spreekt voor zich: zo zijn er tal van items die verband houden met iemands besef van andermans gevoelens en behoeften. Ondermeer de items rond inlevingsvermogen, medeleven, empathie, emoties van anderen herkennen enzovoort, passen in dit plaatje. De tweede competentie ‘relatiemanagement’ komt tot uiting in items als ‘openstaan voor anderen hun emoties’, ‘medeleven tonen’ en ‘rekening houden met anderen alsook met hun emoties’.

Er kan geconcludeerd worden dat de drie expliciete theorieën verwantschap hebben met de impliciete factor ‘empathie’. De grootste gelijkennis treffen we echter met Bar-on’s hogere-ordefactor ‘interpersoonlijke vaardigheden’.

Factor 3: Emotionele controle. De derde impliciete factor ‘emotionele controle’ vertoont weinig overlap met het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey. Er werd echter wel overlap gevonden met de competenties of factoren van Goleman en Bar-on.

Golemans vaardigheid ‘zelfmanagement’ stelt dat personen in staat zijn hun eigen interne staat, impulsen en middelen te reguleren. Dit overlapt met enkele items uit de impliciete factor zoals emotioneel stabiel zijn, rustig blijven, de emoties beheersen en zelfkennis hebben.

Verder wordt, weliswaar in mindere mate, overlap gevonden met twee factoren van Bar-on, namelijk ‘Aanpassingsgraad en Stress-management’. De factor ‘aanpassingsgraad’ bestaat onder andere uit de subfactor ‘realiteitszin’, die gereflecteerd wordt door de items ‘rationeel handelen’, ‘het hebben van kennis over jezelf’ en ‘kennis hebben over normen en waarden’. Daarnaast ondersteunt het item ‘het beheersen van de eigen emoties’ de subfactor ‘impulscontrole’ uit Bar-on’s theorie.

We kunnen dus besluiten dat verschillende componenten van deze derde impliciete factor zowel door Bar-on als Goleman opgenomen werden in hun theorie.

Factor 4 : Onstabiel. De vierde en laatste factor van de Belgische impliciete theorieën heeft weinig raakvlakken met de reeds bestaande literatuur over EI. Het enige verband dat terug te vinden is, is dat met de factor ‘stress-management’ uit Bar-on’s taxonomie. De beschreven impliciete factor, genaamd ‘onstabiel’, lijkt net het tegenovergestelde te zijn van Bar-on’s invulling van deze factor. Zo beschreef Bar-on het als iemand die stress-tolerant is en impulscontrole bezit. De impliciete factor staat hier lijnrecht tegenover met de items ‘impulsiviteit, kwetsbaarheid, gevoeligheid en twijfel’. Doordat er verder niets teruggevonden wordt in de expliciete theorieën over EI en doordat de impliciete factor compleet tegenovergesteld is aan een factor van Bar-on, wordt vermoed dat deze impliciete factor eigenschappen omvat die men in de literatuur helemaal niet toeschrijft aan een emotioneel intelligent persoon. Dit is dan ook een groot verschilpunt tussen de impliciete en expliciete theorieën.

Uit deze samenvattende tabel (tabel 28) kan afgelezen worden dat de theorie van Mayer en Salovey overeenkomsten vertoont met één van de vier impliciete factoren onderliggend aan de Belgische data. In deze factor kwamen twee takken van het model de kop opsteken. De tweede tak ‘emoties gebruiken’ werd nergens teruggevonden. Dit hoeft ons niet te verbazen want onderzoek heeft uitgewezen dat het model van Mayer en Salovey een betere fit vertoont zonder deze tweede tak (Rossen, Kranzler & Algina, 2008). Ook de vierde tak ‘emoties reguleren’ vertoonde te zwakke verbanden met de impliciete theorieën. Verder vertoonden drie verschillende competenties uit Golemans taxonomie gelijkenissen met de impliciete factoren. Van Golemans theorie kwam enkel de factor ‘zelfbewustzijn’ niet ter sprake bij de bespreking van de Belgische impliciete factoren. Ondanks de grote overlap met Golemans theorie, blijkt de theorie van Bar-on

best aan te sluiten bij de impliciete factoren. Dit doordat sommige factoren die we in de Belgische data terugvonden heel nauw aansloten bij enkele factoren uit Bar-on's theorie. Het beste voorbeeld hiervan is de factor 'empathie' die zowel een subfactor is bij Bar-on als een factor vormt bij de impliciete theorieën van de Belgen. Wel valt op te merken dat twee hogere-orde factoren niet aan bod kwamen, namelijk de factor 'algemene stemming' en de factor 'intrapersoonlijke vaardigheden'. Bar-on's theorie lijkt dus breder te zijn dan de impliciete theorieën die Belgen hanteren.

Doordat de Belgische impliciete factoren meer overlap vertonen met zowel Bar-on als Goleman, kan de vijfde hypothese uit dit onderzoek niet bevestigd worden. Deze stelt namelijk dat de verkregen factoren, onderliggend aan de impliciete theorieën van leken uit België, meer aansluiten bij vaardigheden-benadering. In de praktijk zien we echter dat de overlap met de gemengde-trekmodellen veel groter is. Dit kan misschien verkaart worden doordat het EI begrip in de vorm van gemengde-trekmodellen enorm gepopulariseerd werd. Leken zullen hierdoor eerder blootgesteld worden aan deze gepopulariseerde literatuur aangezien deze makkelijker te begrijpen is en doordat de weg naar wetenschappelijke artikels vaak moeilijk is. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat het begrip 'EI' bij veel mensen nog onbekend is. De tegenstrijdige gedragingen die in de Belgische masterlijst geformuleerd werden, kunnen dit weerspiegelen. Doordat het begrip voor sommigen nieuw is, is het mogelijk dat men het woord 'emotionele intelligentie' ontleed heeft. Zo kan het woord 'emotionele' uit emotionele intelligentie mensen beïnvloed hebben, zodat de klemtoon eerder op emoties viel dan op intelligentie, waardoor de associatie met vaardigheden niet gemaakt werd.

Factoren Spanje. In wat volgt zullen de Spaanse factoren met de drie expliciete theorieën vergeleken worden. Tabel 29 is een samenvatting van de overeenkomsten tussen de impliciete Spaanse factoren met de vaardigheden of factoren uit de drie besproken expliciete theorieën die hieronder behandeld zullen worden.

Tabel 29

Samenvattende tabel : raakvlakken tussen impliciete Spaanse factoren en expliciete theorieën

Impliciete factoren	Expliciete theorieën		
	Bar-on	Goleman	Mayer en Salovey
1. Empathie	<ul style="list-style-type: none"> - Interpersoonlijke vaardigheden: subfactoren 'empathie' en 'interpersoonlijke relaties' - Intrapersoonlijke vaardigheden: subfactoren 'visie over zichzelf', 'zelfbewust', 'onafhankelijk' en 'assertief' - Aanpassingsgraad: subfactoren 'probleemoplossend vermogen' en 'flexibiliteit' - Stressmanagement: subfactor 'impulscontrole' 	<ul style="list-style-type: none"> - Sociaal bewustzijn - Zelfbewustzijn - Zelfmanagement 	-
2. Gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene stemming: subfactoren 'optimisme' en 'blijheid' - Interpersoonlijke vaardigheden : subfactor 'sociale verantwoordelijkheid' 	<ul style="list-style-type: none"> - Sociaal bewustzijn - Zelfmanagement 	-
3. Rationaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - Stress-management: subfactor 'impulscontrole' - Intrapersoonlijke vaardigheden: subfactoren ' visie over zichzelf', 'zelfbewust', 'onafhankelijk' en 'assertief' 	-	-
4. Innerlijke motor	<ul style="list-style-type: none"> - Intrapersoonlijke vaardigheden - Algemene stemming : subfactor 'optimisme' 	- Zelfmanagement	Tak 4 : emoties reguleren
5. Innerlijke rust	- Stress-management	-	-

Factor 1: Empatie. Vier van de vijf hogere-ordefactoren uit Bar-on's theorie kunnen gelinkt worden aan de Spaanse impliciete factor Empathie. De hogere-ordefactor 'interpersoonlijke vaardigheden' vertoont de meeste overlap met deze Spaanse impliciete factor. Dit doordat de impliciete factor gelabeld 'empathie' eveneens een subfactor is van de interpersoonlijke vaardigheden zoals Bar-on deze omschrijft. Daarnaast geeft het item 'heeft goede interpersoonlijke relaties' letterlijk de inhoud van Bar-on's subfactor interpersoonlijke relaties weer. Ten tweede komt de factor 'intrapersoonlijke vaardigheden', die Bar-on omschreef als iemand die een visie over zichzelf heeft, die zelfbewust, onafhankelijk en assertief is, ook voor in de eerste impliciete factor van Spanje. Zo omvat de impliciete factor ondermeer volgende items: 'het is iemand die zijn emoties en capaciteiten kent, deze de baas kan en ze weet te controleren', 'hij of zij kan eveneens zijn emoties identificeren en is assertief'. Ten derde sluiten volgende items aan bij Bar-on's factor 'aanpassingsgraad': 'is in staat om bevredigende oplossingen aan te reiken' en 'past zich aan aan de situatie en de behoeften van het leven'. De impliciete factor leunt met voorgaande items aan bij twee van de drie subfactoren van de hogere-ordefactor 'aanpassingsgraad', namelijk 'probleemoplossend vermogen' en 'flexibiliteit'. Tot slot worden er gelijkenissen gevonden met de subfactor 'impulscontrole' van de factor 'stress-management'. Zo worden items aangetroffen die verwijzen naar het kunnen domineren en controleren van emoties.

Naast de theorie van Bar-on vinden we eveneens gelijkenissen met Golemans theorie. De grootste overlap vinden we met Golemans vaardigheid 'sociaal bewustzijn' die als volgt omschreven wordt: het kunnen omgaan met relaties en beseffen wat de gevoelens, behoeften en bezorgdheden van anderen zijn. Dit wordt weerspiegeld door volgende items: 'Het zich kunnen inleven in' en 'het begrijpen van de situatie van anderen', 'het herkennen van de gevoelens van anderen', 'empathisch zijn', 'kunnen luisteren' en 'goede interpersoonlijke relaties'. Verder komt Golemans competentie 'zelfbewustzijn' tot uiting in items die betrekking hebben op iemand die zijn eigen emoties en capaciteiten kent en kan identificeren. Daarnaast zorgen items als 'het kunnen controleren en uitdrukken van emoties' ervoor dat de competentie 'zelfmanagement' ook aan bod komt in deze impliciete factor.

Het valt op dat het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey geen raakvlakken met deze Spaanse factor ‘empathie’ vertoont. De gemengde-trekbenadering daarentegen vertoont veel raakvlakken met deze factor.

Factor 2: Gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen. Net als bij de vorige onderliggende factor van de Spaanse impliciete theorieën vinden we bij deze impliciete factor ook geen invloed van het vier-takkenmodel Mayer en Salovey. De theorieën van Goleman en Bar-on komen hier echter wel voor. Zo is er overlap met de factor die Bar-on ‘algemene stemming’ noemt. Deze operationaliseerde hij met de subfactoren ‘optimisme’ en ‘blijheid’. Volgende items uit de impliciete factor: ‘geniet van het leven’, ‘is gelukkig’, ‘ziet het positieve in dingen’ en ‘heeft gevoel voor humor’ zijn items die de aanwezigheid van Bar-on’s factor ‘algemene stemming’ ondersteunen. Ook de tweede factor uit Bar-on zijn theorie komt met de subfactor ‘sociale verantwoordelijkheid’, in de impliciete factor tot uiting. Dit met items als ‘is een goed mens met een goed hart’, ‘is vrijgevig’, ‘respectvol’, ‘verantwoordelijk’, ‘vriendelijk’, ‘sociaal’ en ‘helpt anderen’.

Een groot deel van voorgenoemde items kunnen ook een deel van Golemans competentie ‘sociaal bewustzijn’ ondersteunen. Hier kijkt men namelijk hoe mensen omgaan met relaties. Een laatste competentie uit de theorie van Goleman, namelijk ‘relatiemanagement’ komt hier ook gedeeltelijk de kop opsteken via items als ‘vermijdt conflictsituaties’, ‘is welopgevoed’, ‘helpt anderen’ en ‘is respectvol’.

Net als bij de vorige factor uit de impliciete theorieën van Spanjaarden zien we dat ook deze factor ‘gewenste eigenschappen ten aanzien van anderen’, het dichtst aanleunt bij twee factoren die Bar-on vooropstelde. Deze twee factoren zijn in staat om de impliciete factor bijna volledig te omvatten.

Factor 3: Rationaliteit. De derde factor die bij de Spaanse impliciete theorieën werd gevonden, sluit eveneens aan bij competenties of factoren van zowel Bar-on als Goleman. Een eerste factor van Bar-on, namelijk ‘stress-management’, komt heel licht aan bod door het item ‘zelfcontrole’, dat aansluit bij de subfactor ‘impulscontrole’. Bij Bar-ons tweede factor, ‘intrapersoonlijke vaardigheden’ horen items als ‘denkt na over zichzelf’, ‘is volhardend’, ‘kan beslissingen nemen’, ‘laat zich niet makkelijk

beïnvloeden' en 'heeft vaste waarden die moeilijk te veranderen zijn'. Al deze items vertellen iets over de subfactoren die bij deze hogere-ordefactor horen, namelijk 'de visie die men over zichzelf heeft' en 'hoe zelfbewust, onafhankelijk en assertief men is'.

Golemans competentie 'zelfbewustzijn' sluit aan bij Bar-on's factor 'intrapersoonlijke vaardigheden'. Verder komt de de competentie 'zelfmanagement' van Goleman ook in deze factor aan bod door de items : 'denkt na vooraleer te handelen' en 'heeft zelfcontrole'.

Opnieuw is het zo dat de vier factoren van Mayer en Salovey niet aansluiten bij deze impliciete factor.

Factor 4: De 'drive' of de motor. De vierde factor van de Spaanse impliciete theorieën over EI kan bij alledrie de expliciete theorieën terug gevonden worden. Zowel bij de tak 'emoties reguleren' van het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey als bij de competentie 'zelfmanagement' uit Golemans taxonomie kan het item 'het kunnen reguleren van de eigen gevoelens' geplaatst worden.

Verder zijn er nog twee hogere-orde factoren uit Bar-on's theorie die bij deze impliciete factor passen. Zo kan het item 'zelfvertrouwen hebben' aansluiten bij de factor 'intrapersoonlijke vaardigheden'. 'Het leven van de positieve kant zien' hoort bij de subfactor 'optimisme' van Bar-on's hogere-orde

factor 'algemene stemming'.

Factor 5: Innerlijke rust of innerlijke kalmte. De vijfde factor 'innerlijke rust' wordt niet teruggevonden in de literatuur. De expliciete theorie die hierbij dichtst in de buurt komt is Bar-ons theorie met de subfactor 'stress-management'. Rustig en verdraagzaam zijn kan namelijk een manier zijn om met stress om te gaan. Er is echter geen expliciete theorie die deze factor in zijn geheel omvat. We zien enkel een kleine link naar Bar-on's model.

Uit het voorgaande blijkt dat het vier-takkenmodel van Mayer en Salovey nauwelijks aansluit bij de gevonden impliciete factoren uit de Spaanse steekproef. De twee andere theorieën, namelijk die van Goleman en Bar-on, lijken echter wel veel raakvlakken te hebben met de impliciete factoren. Deze bevindingen gaan in tegen de zesde hypothese uit dit onderzoek, die ervan uitgaat dat de verkregen factoren,

onderliggend aan de impliciete theorieën van leken uit Spanje, meer aansluiten bij het vaardighedenmodel. Net zoals bij de vijfde hypothese zou dit het gevolg kunnen zijn van de enorme popularisatie van de gemengde-trekmodellen of doordat mensen die het begrip EI niet kennen, de link naar een vaardigheid moeilijk leggen.

Conclusie

Vooronderzoek. Via het vooronderzoek kunnen conclusies getrokken worden met betrekking tot culturele verschillen. Zo komen enkel in de Spaanse masterlijst gedragingen voor die een positieve attitude ten aanzien van het leven weergeven. De Belgische masterlijst bevat meer gedragingen die gaan over de eigen emoties, een open houding hebben ten aanzien van anderen en van het leven. Eveneens komen in de Belgische masterlijst enkele tegengestelde gedragingen voor, wat doet vermoeden dat er onder de Belgen meer onenigheid is over het begrip EI. Tot slot leggen de Belgische participanten meer de nadruk op het begrijpen van lichaamstaal en gelaatsuitdrukkingen. Het is mogelijk dat bovenstaande verschillen te verklaren zijn door culturele verschillen, maar verder onderzoek is nodig om hier uitsluitsel over te geven.

Onderzoek. In België en Spanje werden respectievelijk vier en vijf factoren behouden onderliggend aan de impliciete theorieën van EI. Drie factoren uit België en Spanje bleken overlap te vertonen. Hierdoor stellen we voorzichtig dat deze universeel zouden kunnen zijn voor een West-Europese populatie. Om dit hard te kunnen maken is verder onderzoek vereist. Daarnaast kunnen factoren die uniek zijn voor een bepaald land ons iets leren over de cultuur die daar heerst, maar ook hieromtrent is verder onderzoek nodig. Voorts werd aangetoond dat de gevonden impliciete theorieën van Belgische en Spaanse leken het best aansluiten bij de gemengde-trekbenadering. Deze bevinding gaat in tegen de vooropgestelde hypothesen. Hier is echter enige voorzichtigheid geboden doordat dit de eerste studie is die dergelijk vergelijkend onderzoek uitvoert binnen het EI domein.

Sterktes en beperkingen van het onderzoek

In wat volgt zullen enkele sterktes en beperkingen van ons onderzoek behandeld worden. Zowel de sterktes als de zwaktes kunnen interessant zijn om rekening mee de houden in volgende onderzoeken.

Sterktes. Een eerste sterkte is het cross-culturele karakter van dit onderzoek. Deze studie heeft namelijk in twee West-Europese landen plaats gevonden. Hierdoor kunnen we de bekomen factoren vergelijken en mogelijke hypothesen vooropstellen over in welke mate factoren gemeenschappelijk zouden zijn voor een West-Europese steekproef. De unieke factoren kunnen ons op hun beurt meer inzicht geven in waarden en normen die in bepaalde culturen verweven zitten en hoe dit invloed heeft of de perceptie van mensen.

Een tweede pluspunt bestaat eruit dat het vooronderzoek gebruik maakte van twee verschillende vraagstellingen en drie verschillende settings. Door het verschil in vraagstelling kon een bredere waaier aan antwoorden bekomen worden waardoor de impliciete theorieën rijker in beeld gebracht konden brengen. Door het gebruiken van verschillende settings werd een meer heterogene steekproef bevestigd. Door het exploratieve karakter van het vooronderzoek is deze heterogeniteit in antwoorden een belangrijke meerwaarde.

Een gestandaardiseerde afnameprocedure is een derde pluspunt van dit onderzoek. Beide onderzoekers gingen namelijk tijdens het vooronderzoek met dezelfde vragenlijst de straat op. De instructies waren gelijk en stonden reeds op de vragenlijst zodat mondelinge toelichting niet verder nodig was. Hierdoor kunnen bekomen verschillen tussen landen niet toegewezen worden aan een verschil in behandeling door de onderzoeker. Ook bij de internetbevraging die we tijdens het onderzoek aanwendden, werden dezelfde instructies gegeven.

Ten vierde werd de Kappa-waarde, die uitdrukt wat de overeenkomst is tussen beide onderzoekers, berekend voor de Belgische masterlijst. Er werd een kappa-waarde bekomen van .901, wat duidt op een zeer goede overeenkomst. Dit toont aan dat beide onderzoekers vaak dezelfde beslissingen namen bij het coderen van de data. Dit komt de geloofwaardigheid van de bekomen resultaten ten goede.

Tot slot is dit onderzoek het eerste onderzoek dat impliciete theorieën over EI in kaart brengt. In dit opzicht is deze thesis een vernieuwende studie in dit veld, welke de

interesse kan aanwakkeren bij andere onderzoekers. Het innoverende karakter is dan ook één van de grootste sterkten van dit onderzoek.

Beperkingen. Naast sterktes heeft deze thesis ook enkel beperkingen. Een eerste beperking is dat bij het opstellen van de Spaanse vragenlijst geen gebruik werd gemaakt van de back-translationmethode. Zo werd de vragenlijst wel vanuit het Nederlands naar het Spaans vertaald door een doctoraatstudente in de Spaanse letterkunde, maar de vragenlijst werd niet nog eens terugvertaald naar het Nederlands. Dit kan tot gevolg hebben dat er kleine verschillen zaten in de vraagstelling, hetgeen mogelijk invloed had op de antwoorden van de participanten.

Ten tweede moest achteraf vastgesteld worden dat de afnameprocedure in de verschillende settings niet helemaal gestandaardiseerd was. Zo zaten de deelnemers in de bibliotheek over het algemeen neer om de vragenlijst in te vullen. In de winkel en in het station stonden mensen recht en in deze laatste twee settings kan eveneens tijdsdruk de deelnemers hun antwoordgedrag beïnvloed hebben. Zo zullen de deelnemers in de bibliotheek waarschijnlijk meer de tijd genomen hebben om de vragenlijst in te vullen, waar de mensen in het station gehaast waren om hun trein te halen. Deze verschillen in afnameprocedure kunnen de gevonden verschillen in setting misschien deels verklaren. In beide landen waren deze verschillen in settings echter dezelfde. Deze verschillen in afnameprocedure zouden dus geen verschil mogen maken tussen de verkregen antwoorden in België of Spanje.

Een derde minpunt is dat het opstellen van de masterlijsten niet louter objectief kon gebeuren. Zo zijn kwalitatieve data onderhevig aan de interpretatie van de onderzoeker in kwestie. Dit werd deels gecompenseerd door de kappa-waarde tussen beide beoordelaars te berekenen voor de Belgische data. Aangezien deze waarde hoog was, kan gesteld worden dat beide beoordelaars vaak dezelfde keuzes maakten in verband met het beoordelen van de verkregen Belgische antwoorden.

Hierbij aansluitend houdt de vierde beperking in dat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de Spaanse masterlijst niet berekend werd. Dit was echter onmogelijk doordat beide onderzoekers de Spaanse taal niet beheersten. Het is ook mogelijk dat nuances uit de Spaanse taal over het hoofd werden gezien doordat het Spaans niet de moedertaal is van de onderzoeker. Deze beperking werd deels

gecompenseerd door de bevraging schriftelijk te laten verlopen en doordat er nauw werd samen gewerkt met een Spaans onderzoekteam van de universiteit van Castellon de la Plana. Hierdoor zouden de meeste nuances gehoor moeten gekregen hebben.

Door gebruik te maken van een internetbevraging is het mogelijk dat de participanten tijdens het onderzoek de term ‘emotionele intelligentie’ opgezocht hebben. Dit kan de verkregen antwoorden mogelijk vertekend hebben. Hiernaast kan een internetbevraging groepen uitsluiten die minder vaak de computer gebruiken. Ouderen of lager opgeleiden zouden hierdoor minder vertegenwoordigd kunnen zijn in dit tweede deel van het onderzoek.

Tot slot waren er grote verschillen in de Belgische en Spaanse steekproeven wat betreft missing data. Zo hebben 107 Belgen bij het eigenlijke onderzoek enkel de demografische variabelen invuld. Dit aantal ligt veel hoger dan in de Spaanse steekproef, waar slechts 2 personen dit deden. Deze missing data kan ervoor gezorgd hebben dat de Belgische steekproef vertekend is waardoor bepaalde factoren misschien ten onrechte niet of wel uitkwamen.

Suggesties voor verder onderzoek

Doordat het nagaan van impliciete theorieën in het EI domein een geheel nieuwe kijk kan brengen op het concept EI, is het belangrijk dat soortgelijke onderzoeken in de toekomst nog plaats vinden. Met deze scriptie werd reeds een aanzet gegeven, maar verder onderzoek is nodig om gegronde conclusies te kunnen trekken. Verder onderzoek raden we daarom aan om onze beperkingen in acht te nemen en zo de studie te optimaliseren. Zo zou het in de toekomst interessant kunnen zijn om het onderzoek ook in andere steden en eventueel andere West-Europese landen te laten plaats vinden. Vervolgens kan dan nagegaan worden of dezelfde onderliggende factoren naar boven komen. Daarnaast kan verder onderzoek de masterlijsten uit Spanje en België versmelten om te zien of unieke factoren nu gemeenschappelijke factoren worden. Dit zou erop kunnen wijzen dat mensen in andere culturen dezelfde impliciete theorieën gebruiken, maar dat ze hier niet aan dachten bij het produceren van de kenmerken van een emotioneel intelligente persoon. Dit top of mind-effect kan bijgevolg door cultuurverschillen tot stand komen. Zo is het mogelijk dat Belgen, net als Spanjaarden, een emotioneel intelligent persoon zien als iemand die gelukkig door het leven gaat. Maar doordat dit kenmerk minder in de Belgische cultuur geworteld zit, zullen Belgen

dit kenmerk niet spontaan vermelden, hoewel ze het wel degelijk toeschrijven aan een emotioneel intelligent persoon. Door beide masterlijsten te versmelten is het bijgevolg mogelijk dat de cultuurverschillen in onze masterlijst verdwijnen. Tot slot zou het interessant zijn om het derde deel van het onderzoek dat door Lim en Plucker (Lim et al., 2002) in het intelligentiedomein verricht werd, ook bij EI af te nemen. In dat derde luik wordt namelijk onderzocht of mensen wel degelijk de impliciete theorieën gebruiken om anderen te beoordelen.

REFERENTIES

- Akerjordet, K. & Severinsson, E. (2006). Emotional intelligence: A review of the literature with specific focus on empirical and epistemological perspectives. *Journal of Clinical Nursing, 16*, 1405-1416.
- Barchard, K. A. & Russell, J. A. (2006). Bias in consensus scoring, with examples from ability emotional intelligence tests. *Psicothema, 18*, 49-54.
- Bar-on, R. (1997). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-i): A test of emotional intelligence*. Toronto, Canada: Multi-health systems, Inc.
- Bar-on, R. (2004). The Bar-on emotional quotient inventory (EQ-i): Rationale, description and summary of psychometric properties. In Glenn Geher (ed): *Measuring emotional intelligence: common ground and controversy*. Hauppauge NY: Nova Science Publishers, pp 111-142.
- Bar-on, R. (2006). The Bar-on model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema, 18*, 13-25.
- Boyatzis, R. E., Goleman, D. & Rhee, K. S. (2000). Clustering competencies in emotional intelligence: Insights from the emotional competency inventory (ECI). In: R. Bar-on & J.D. Parker (eds.), *The Handbook of Emotional Intelligence*, pp. 343–362. San Francisco: Jossey-Bass.
- Brackett, M. A. & Mayer, J. D. (2003). Convergent, discriminant, and incremental validity of competing measures of emotional intelligence. *Personality and Social Psychology Bulletin, 29*, 1147-1158.
- Brackett, M. A., Mayer, J. D. & Warner, R. (2004). Emotional intelligence and its relation to everyday behavior. *Personality and Individual Differences, 36*, 1387-1402.
- Bradberry, T. R. & Su, L. D. (2006). Ability- versus skill-based assessment of emotional intelligence. *Psicothema, 18*, 59-66.
- Brody, N. (2004). What cognitive intelligence is and what emotional intelligence is not. *Psychological Inquiry, 15*, 234-238.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory analysis for applied research*. New York: The Guilford Press.

- Cartwright, S. & Pappas, C. (2008). Emotional intelligence, its measurement and implications for the workplace. *International Journal of Management Reviews*, 10, 149-171.
- Cattell, R. B. (1966). The scree test for the number of factors. *Multivariate Behavioral Research*, 1, 245-276.
- Cherniss, C. (2010). Emotional intelligence: New insights and further clarifications. *Industrial and Organization Psychology*, 3, 183-191.
- Cherniss, C. (2010). Emotional intelligence: Toward clarification of a concept. *Industrial and Organization Psychology*, 3, 110-126.
- Cherniss, C., Extein, M., Goleman, D. & Weissberg, R. P. (2006). Emotional intelligence: What does the research really indicate? *Educational Psychologist*, 41, 239-245.
- Cignac, G. (2010). On a nomenclature for emotional intelligence research. *Industrial and Organization Psychology*, 3, 131-135.
- Clarke, N. (2010). Developing emotional intelligence abilities through team-based learning. *Human Resource Development Quarterly*, 21, 119-138.
- Clarke, N. (2010) The impact of a training programme designed to target the emotional intelligence abilities of project managers. *International Journal of Project Management*, 28, 461-468.
- Conte, J. M. (2005). A review and critique of emotional intelligence measures. *Journal of Organizational Behaviour*, 26, 433-440.
- Costello, A. B. & Osborne J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment, Research and Evaluation*, 10 (7), 1-9.
- Crombie, D., Lombard, C. & Noakes, T. (2011). Increasing emotional intelligence in cricketers: An intervention study. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 6, 69-86.
- Fabrigar, L. R., Wegener D. T., MacCullum R. C., & Strahan E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological Methods*, 3, 272-299.
- Fernandez-Berrocal, P. & Extremera, N. (2006). Emotional intelligence: A theoretical and empirical review of its first 15 years of history. *Psicothema*, 18, 7-12.

- Fernandez-Berrocal, P. & Extremera, N. (2006). Special issue on emotional intelligence: An overview. *Psicothema*, 18, 1-6.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage publications.
- Fineman, S. (2004). Getting the measure of emotion- and the cautionary tale of emotional intelligence. *Human Relations*, 57, 719-740.
- Franklin, B., Gibson, J., Robertson, P. A., Pohlmann, J. T. & Fralish, J. S. (1995). Parallel analysis: A method for determining significant principal components. *Journal of Vegetations Science*, 6 (1), 99-106.
- Geher, G. & White, E. C. (2005). Emotional intelligence: Science and myth. *Journal of Mind and Behavior*, 26, 313-321.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: why it can matter more than IQ*. New York, NY: Bantam Books.
- Goleman, D., Boyatzis, R. & Mckee, A. (2001). Primal leadership – The hidden driver of great performance. *Harvard Business Review*, 79, 42-51.
- Grewal, D. & Salovey, P. (2005). Feeling smart: The science of emotional intelligence. *American Scientist*, 93, 330-339.
- Gwet, K. (2001). *How to estimate the level of agreement between two or multiple raters*. Handbook of Inter-rater reliability. Gaithersburg, United States: Stataxis publishing company.
- Hayton, J. C., Allen, D. G. & Scarpello V. (2004). Factor retention decisions in exploratory factor analysis: A tutorial on parallel analysis. *Organisational Research Methods*, 7 (2), 191-205.
- Hofstede, G. (2012, 11 Mei). *What about Belgium?* Opgeroepen op 11 mei 2012, van Website <http://geert-hofstede.com/belgium.html>.
- Hofstede, G. (2012, 11 Mei). *What about Spain?* Opgeroepen op 11 mei 2012, van Website <http://geert-hofstede.com/spain.html>.
- Horn, J. L. (1965). A rationale and test for the number of factors in factor analysis. *Psychometrika* 30, 179-185.
- Humphreys, L. G., & Montanelli, R. G. (1975). An investigation of parallel analysis criterion for determining the number of common factors. *Multivariate Behavioral Research*, 10, 191–205.

- Joseph, D. L. & Newman, D. A. (2010). An integrative meta-analysis and cascading model. *Journal of Applied Psychology, 95*, 54-78.
- Kaiser H. F. (1960). The application of electronic computers to factor analysis. *Educational and Psychological Measurement, 20*, 141-151.
- Landy, F. J. (2005). Some historical and scientific issues related to research on emotional intelligence. *Journal of Organizational Behavior, 26*, 411-424.
- Ledesma, R. D. & Valero-Mora P. (2007). Determining the number of factors to retain in EFA: An easy-to-use computer program for carrying out parallel analysis. *Practical Assessment, Research and Evaluation, 12*, (2), 1-11.
- Lim, W., Plucker, J. A. & Im, K. (2002). We are more alike than we think we are: Implicit theories of intelligence with a Korean sample. *Intelligence, 30*, 185-208.
- Locke, E. A. (2005). Why emotional intelligence is an invalid concept. *Journal of Organizational Behavior, 26*, 425-431.
- Lopes, P. N., Brackett, M. A., Nezlek, J. B. Schutz, A., Sellin, I. & Salovey, P. (2004). Emotional intelligence and social interaction. *Personality and Social Psychology Bulletin, 30*, 1018-1034.
- Matthews, G., Roberts, R. D. & Zeidner, M. (2004). Seven myths about emotional intelligence. *Psychological Inquiry, 15*, 179-196.
- Mayer, J. D., Caruso, D. R. & Salovey, P. (1999). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Intelligence, 27*, 267-298.
- Mayer, J. D., Dipaolo, M. & Salovey, P. (1990). Percieving affective content in ambiguous visual-stimuli – A component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment, 54*, 772-781.
- Mayer, J. D., Roberts, R. D. & Barsade, S. G. (2008). Human abilities: Emotional intelligence. *Annual Review of Psychology, 59*, 507-536.
- Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry, 15*, 197-215.
- Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R. (2008). Emotional intelligence - New ability or eclectic traits? *American Scientist, 63*, 503-517.
- Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. R. & Sitarenios, G. (2001). Emotional intelligence as a standard intelligence. *Emotion, 1*, 232-242.

- Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. & Sitarenios, G. (2003). Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. *Emotion, 3*, 97-105.
- McEnrue, M. P., Groves, K. S. & Shen, W. (2007). Emotional intelligence: Leveraging individual characteristics. *Journal of Management Development, 28*, 150-174.
- Moriarty, P. & Buckley, F. (2003). Increasing team emotional intelligence through process. *Journal of European Industrial Training, 27*, 98-110.
- Nelis, D., Quoidbach, J., Mikolajczak, M. & Hansenne, M. (2009). Increasing emotional intelligence: (How) is it possible? *Personality and Individual Differences, 47*, 36-41.
- O'Connor, B. P. (2000). SPSS and SAS programs for determining the number of components using parallel analysis and Velicer's MAP test. *Behavior Research Methods, Instruments and Computers, 33*, 196-402.
- Palmer, B. R., Gignac, G., Manocha, R. & Stough, C. (2005). A psychometric evaluation of the Mayer-Salovey-emotional intelligence test version 2.0. *Intelligence, 33*, 285-305.
- Paulhus, D. L., Lysy, D. C. & Yik, M. S. M. (1998). Self report measures of intelligence: Are they useful as proxy IQ-tests? *Journal of Personality, 66*, 525-554.
- Petrides, K. V. & Furnham, A. (2001). Psychometric investigation with reference to establish trait taxonomies. *European Journal of Personality, 15*, 425-448.
- Petrides, K. V. & Furnham, A. (2003). Trait emotional intelligence: Behavioral validation in two studies of emotion recognition and reactivity to mood induction. *European Journal of Personality, 17*, 39-57.
- Rossen, E., Kranzler, J. H. & Algina, J. (2008). Confirmatory factor analysis of the Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test V 2.0 (MSCEIT). *Personality and Individual Differences, 44*, 1258-1269.
- Roberts, D., Matthews, G. & Zeidner, M. (2010). Emotional intelligence: Muddling through theory and measurement. *Industrial and Organization Psychology, 3*, 140-144.
- Slaski, M. & Cartwright, S. (2003). Emotional intelligence training and its implications for stress, health and performance. *Stress and Health 19*, 233-239.

- Silverstein, A. B. (1987). Note on the parallel analysis criterion for determining the number of common factors or principal components. *Psychological Reports*, *61*, 351-354.
- Spencer, L. (2001). *The economic value of emotional intelligence competencies and EIC-based HR programmes*. In: C. Cherniss & D. Goleman (eds.), *The Emotionally Intelligent Workplace*, pp. 45–83. San Francisco: Jossey-Bass.
- Sternberg, R. J., Conway, B. E., Ketron, J. L. & Bernstein, M. (1981). Peoples conceptions of intelligence. *Journal of Personality and Social Psychology*, *41*, 37-55.
- Sternberg, R. J. (1985). Implicit theories of intelligence, creativity and wisdom. *Journal of Personality and Social Psychology*, *49*, 607-627.
- Sternberg, R. J. & Zhang, L. F. (1995). What do we mean by giftedness – A pentagonal implicit theory? *Gifted Child Quarterly*, *39*, 88-94.
- Stobbs, C. (2003). Emotional intelligence: How important is a high 'EQ'? *In Practice*, *25*, 506-507.
- Tamir, M., Srivastava, S., John, O. P. & Gross, J. J. (2007). Implicit theories of emotion: Affective and social outcomes across a major life transition. *Journal of Personality and Social Psychology*, *92*, 731-744.
- Tapia, M. & Marsh, G. E. (2006). The effects of sex and grade-point average on emotional intelligence. *Psicothema*, *18*, 108-111.
- Turner, R. & Lloyd-Walker, B. (2008). Emotional intelligence (EI) capabilities training: Can it develop EI in project teams? *International Journal of Management Project*, *1*, 1-25.
- Van Rooy, D. L. & Viswesvaran, C. (2003). Emotional intelligence: A meta-analytic investigation of predictive validity and nomological net. *Journal of Vocational Behavior* *64*, 71-95.
- Van Rooy, D. L., Viswesvaran, C. & Pluta, P. (2005). An evaluation of construct validity: What is this thing called emotional intelligence? *Human Performance* *18*, 445-462.
- Velicer, W. F. & Jackson, D. N. (1990). Component analysis versus common factor-analysis: Some issues in selecting an appropriate procedure. *Multivariate Behavioral Research*, *25*, 1-28.

- Weinberger, L. A. (2002). Emotional intelligence: Its connection to HRD theory and practice. *Human Resource Development 1*, 215–243.
- Zwick, W. R. & Velicer, W. F. (1986). Comparison of five rules for determining the number of components to retain. *Psychological Bulletin 99*, 432-442.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Masterlijst België

1. Hij/zij begrijpt lichaamstaal
2. Hij/zij is behulpzaam
3. Hij/zij blijft rustig
4. Hij/zij communiceert vlot
5. Hij/zij beheerst zijn/haar emoties
6. Hij/zij is emotioneel stabiel
7. Hij/zij is empatisch
8. Hij/zij ervaart eigen emoties
9. Hij/zij is gevoelig
10. Hij/zij handelt rationeel
11. Hij/zij heeft besef van waarden en normen
12. Hij/zij heeft veel mensenkennis
13. Hij/zij heeft veel zelfvertrouwen
14. Hij/zij heeft zelfkennis
15. Hij/zij herkent de emoties van anderen
16. Hij/zij houdt rekening met andere personen en hun emoties
17. Hij/zij houdt rekening met randfactoren
18. Hij/zij zoekt interactie met mensen
19. Hij/zij interpreteert gelaatsuitdrukkingen
20. Hij/zij is begripvol
21. Hij/zij is een goede student of goede werkracht
22. Hij/zij is een twijfelaar
23. Hij/zij is impulsief
24. Hij/zij is kwetsbaar
25. Hij/zij is meevoelend
26. Hij/zij is openminded
27. Hij/zij is vastberaden
28. Hij/zij is verdraagzaam

29. Hij/zij is verstandig
30. Hij/zij is volwassen ingesteld
31. Hij/zij is zachtaardig
32. Hij/zij is zonder vooroordelen
33. Hij/zij kan anderen beïnvloeden
34. Hij/zij kan anderen manipuleren
35. Hij/zij kan anticiperen op het gedrag van anderen
36. Hij/zij kan de eigen gevoelens verwoorden
37. Hij/zij kan de emoties van anderen goed inschatten
38. Hij/zij kan het gedrag van anderen voorspellen
39. Hij/zij kan goed inspelen op anderen hun emoties
40. Hij/zij kan goed mensen inschatten
41. Hij/zij kan goed omgaan met anderen
42. Hij/zij kan goed omgaan met de eigen emoties
43. Hij/zij kan de situatie goed inschatten
44. Hij/zij kan zich in andermans plaats zetten
45. Hij/zij kan luisteren
46. Hij/zij laat zich (beperkt) leiden door emoties
47. Hij/zij beschikt over leiderschap
48. Hij/zij kan medeleven tonen
49. Hij/zij beschikt over motivatie
50. Hij/zij is een persoon die al veel heeft meegemaakt
51. Hij/zij reageert op een gepaste manier in verscheidene situaties
52. Hij/zij reageert op een gepaste wijze op de emoties van anderen
53. Hij/zij kan relativeren
54. Hij/zij respecteert anderen
55. Hij/zij schept niet op
56. Hij/zij is sociaal
57. Hij/zij staat open voor emoties van anderen
58. Hij/zij is in staat om te troosten
59. Hij/zij uit zijn/haar emoties
60. Hij/zij uit zijn/haar emoties matig

61. Hij/zij heeft veel inlevingsvermogen
62. Hij/zij verwerkt emoties persoonlijk
63. Hij/zij voorspelt de impact van situaties op anderen hun emoties
64. Hij/zij is vriendelijk
65. Hij/zij weet raad in moeilijke situaties
66. Hij/zij weegt verschillende opties af
67. Hij/zij heeft zelfcontrole
68. Hij/zij is emotioneel en intelligent tegelijk
69. Hij/zij stelt voorbeeldig gedrag
70. Hij/zij is tactvol
71. Hij/zij is graag gezien
72. Hij/zij is vooruitdenkend

Bijlage 2: Masterlijst Spanje

1. Hij/zij is rustig
2. Hij/zij heeft gevoel voor humor
3. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens beheren/reguleren
4. Hij /zij heeft zelfvertrouwen
5. Hij /zij kan zijn/haar gevoelens identificeren/percipiëren
6. Hij/zij kan zichzelf ertoe bewegen iets te doen
7. Hij/zij is vriendelijk
8. Hij/zij is assertief
9. Hij/zij is op alle vlakken een coherent persoon
10. Hij/zij is respectvol
11. Hij/zij is kritisch voor zichzelf
12. Hij/zij is verdraagzaam
13. Hij/zij ziet het leven van de positieve kant
14. Hij/zij past zich aan de noden van het leven aan
15. Hij/zij helpt anderen
16. Hij/zij kan 'nee' zeggen
17. Hij/zij heeft vaste waarden die moeilijk te veranderen zijn
18. Hij/zij denkt na vooraleer te handelen
19. Hij/zij denkt na over zichzelf/is autoreflexief
20. Hij/zij is volhardend
21. Hij/zij kan zijn/haar mannetje staan in bepaalde situaties
22. Hij/zij kan op een correcte manier reageren
23. Hij/zij heeft goede interpersoonlijke relaties
24. Hij/zij laat zich niet makkelijk beïnvloeden
25. Hij/zij vermijdt conflictsituaties
26. Hij/zij houdt van leren/leert graag bij
27. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens onder controle houden /controleren
28. Hij/zij is empatisch
29. Hij/zij kan de andere begrijpen
30. Hij/zij weet hoe te reageren in elke situatie

31. Hij/zij herkent de gevoelens van anderen
32. Hij/zij is in staat op een bevredigende manier oplossingen aan te reiken aan anderen
33. Hij/zij is gelukkig
34. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens uitdrukken
35. Hij/zij is welopgevoed/geleerd
36. Hij/zij kan zich gepast gedragen in verschillende situaties
37. Hij/zij heeft verantwoordelijkheidsgevoel
38. Hij/zij is sociaal
39. Hij/zij heeft de capaciteit om op een objectieve manier problemen te analyseren
40. Hij/zij geniet van het leven
41. Hij/zij leidt op elk vlak een evenwichtig leven
42. Hij/zij is iemand die beslissingen kan nemen
43. Hij/zij is iemand die zijn/haar gevoelens en mogelijkheden kent
44. Hij/zij kan andermans standpunt begrijpen
45. Hij/zij kan zich de situatie van anderen inbeelden
46. Hij/zij kan naar anderen luisteren
47. Hij/zij heeft controle over zichzelf/zelfcontrole
48. Hij/zij is vrijgevig
49. Hij/zij is geduldig
50. Hij/zij kan zich aanpassen aan verschillende situaties
51. Hij/zij is een goed mens
52. Hij/zij heeft een goed hart
53. Hij/zij kan anderen manipuleren
54. Hij/zij kan zijn/haar gevoelens de baas blijven/domineren
55. Hij/zij is iemand die het positieve ziet in de dingen
56. Hij/zij is iemand die geen vooroordelen uitspreekt over iemand die hij/zij nog niet kent

